

**PROGRAM DELA ZNANSTVENO-RAZISKOVALNEGA
SREDIŠČA KOPER za leto 2025**

KAZALO VSEBINE:

UVOD K PROGRAMU DELA ZRS Koper za leto 2025	4
1. VIZIJA IN POSLANSTVO ZRS Koper	5
1.1. Vizija	5
1.1. Poslanstvo:	5
2. PREDSTAVITEV ZRS Koper:.....	6
2.1. Osnovni podatki	6
2.2 ORGANIZIRANOST	7
2.3. ORGANI ZRS Koper	8
2.4. STRATEGIJE KOMUNICIRANJA ZRS KOPER	10
3. POUDARKI PROGRAMA DELA ZA LETO 2025.....	13
4. DOLGOROČNI STRATEŠKI CILJI	14
5. LETNI CILJI TER PROJEKTI IN NALOGE ZA URESNIČITEV CILJEV ZA LETO 2025	15
6. ZAKONSKE IN DRUGE PODLAGE NA KATERIH TEMELJIJO CILJI IN AKTIVNOSTI ZRS Koper:	23
7. PROJEKTI IN PROGRAMI	25
7.2. Infrastrukturni program	31
7.3. Odprta znanost:	31
7.4. Mednarodno sodelovanje.....	32
7.6. Drugi projekti	39
8. NAČRT INVESTICIJ IN INVESTICIJSKEGA VZDRŽEVANJ	40
8.1 Investicije v zgradbe	40
8.2. Investicije v osnovna sredstva	42
8.3. Investicijsko vzdrževanje	43
9. DRUGA POJASNILA, KI OMOGOČAJO RAZUMEVANJE PREDLAGANIH CILJEV	43
9.1. Opis raziskovalnih projektov in programov	43
10. REBALANS II FINANČNEGA NAČRTA 2025	82
10.1 Splošni del finančnega načrta	82
10.1.1. Izhodišča in kazalci, na katerih temeljijo izračuni in ocene potrebnih sredstev za leto 2025	82
10.1.2 Načrt prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka	84

10.1.3 Načrt prihodkov in odhodkov po načelu obračunskega toka	88
10.1.4 Načrt prihodkov in odhodkov po vrstah dejavnosti	96
10.1.5 Načrt računa finančnih terjatev in naložb	97
10.1.6 Načrt računa financiranja	97
10.2 SEZNAM PRILOG	97
11. KADROVSKI NAČRT	98
11.1. Sistemizacija delovnih mest	98
11.2. Notranja organizacijska struktura.....	98
11.3. Kadrovske preglednice	100
12. ENAKOST SPOLOV:	103

UVOD K PROGRAMU DELA ZRS Koper za leto 2025

Za nami je izredno dinamično obdobje intenzivnega razvoja, ki se odraža v številnih uspehih ZRS Koper na področju znanstvenega raziskovanja. Povečana znanstvena odličnost, številne mednarodne objave, uspešna pridobitev raziskovalnih projektov ter priznanja, ki so jih prejeli naše raziskovalke in raziskovalci, potrjujejo pravo smer našega delovanja. V ospredju naše vizije je združevanje znanstvene odličnosti s prakso in ustvarjanje prijaznega raziskovalnega okolja, temelječega na visokih etičnih in moralnih standardih.

Program za leto 2025 predstavlja nadaljevanje zastavljene poti, ki jo opredeljuje Strategija ZRS Koper 2025–2030. Ta strategija se osredotoča na sinergijo med interdisciplinarnim sodelovanjem, vlaganjem v vrhunski raziskovalni kader in strateškimi infrastrukturnimi investicijami. Prenovljena palača Tiepolo Gravisi ter načrtovana obnova palače De Belli simbolizirata našo zavezanost ustvarjanju odličnih pogojev za raziskovalno delo. Poleg tega bomo s podporo države in lokalnih skupnosti okrepili projekte, kot je Center odličnosti za oljkarstvo, ki bo v prihodnje imel ključno vlogo pri razvoju sredozemskega kmetijstva in za katerega je trenutno objavljen javni razpis za izbor izvajalca gradbenih, obrtniških in instalacijskih del (GOI), katerih pričetek načrtujemo pomladi 2025.

Osrednje vodilo našega dela ostaja zvestoba raziskovalni svobodi, ki jo dosegamo z intelektualno radovednostjo, odprtostjo za nove ideje ter odgovornostjo do skupnosti, za katero delujemo. V času, ko družbene in tehnološke spremembe potekajo z izjemno hitrostjo, je naloga ZRS Koper približati znanost ljudem. To pomeni, da moramo raziskovalne rezultate ne le kakovostno predstaviti, temveč jih narediti razumljive, uporabne in družbeno koristne.

V letu 2025 bomo posebno pozornost namenili:

- Krepitvi raziskovalne infrastrukture, kjer ostajajo pomembni cilji zagotavljanje laboratorijskih prostorov in sodobnih raziskovalnih pogojev.*
- Mednarodni prepoznavnosti, z osredotočanjem na pridobivanje vrhunskih kadrov in razvoj inovativnih raziskovalnih pristopov.*
- Sodelovanju z uporabniki znanj, z usmeritvijo na projekte, ki povezujejo raziskovalno odličnost s praktičnimi rešitvami za lokalne in globalne izzive.*

ZRS Koper ostaja neomajno predan svojemu poslanstvu: ustvarjanju znanstvenih presežkov, ki prispevajo k družbenemu napredku. Naša zaveza je, da s svojo multidisciplinarnostjo in prepoznavnostjo v slovenskem ter mednarodnem prostoru utrdimo položaj stičišča modrosti Mediterana. Z jasnimi cilji in strateškim pristopom bomo tudi v letu 2025 nadaljevali to ambiciozno pot.

Prof. dr. Rado Pišot, direktor

1. VIZIJA IN POSLANSTVO ZRS Koper

1.1. Vizija

Vizija ZRS Koper je postati »**Stičišče modrosti Mediterana**«. Tako oblikovana vizija poudarja usmeritev, da bomo postali središče raziskovalne dejavnosti, ki prispeva k ohranjanju in oblikovanju identitete specifičnega mediteranskega prostora ter odgovarja na izzive lokalnega in mednarodnega okolja.

Z zagotavljanjem kakovostne raziskovalne infrastrukture, spodbudnega delovnega okolja, v raziskovalko in raziskovalca usmerjenega delovanja strokovnih služb in informacijsko podprtih dejavnosti si bo ZRS Koper prizadeval, da pritegne k sodelovanju tako kakovostne mlade raziskovalke in raziskovalce kot tudi uveljavljene. S tem bo prispeval k prepoznavanju in dvigu pomena znanstvene misli v prihodnji družbi. Prepričani smo, da znanost in raziskovanje nista le orodji za razumevanje sveta, temveč tudi ključna dejavnika pri oblikovanju boljšega jutri.

Za uresničitev vizije in poslanstva bomo do leta 2030 sledili petim temeljnim strateškim ciljem:

- Doseganje stabilne rasti in uravnotežene strukture finančnih prihodkov – Z doslednim načrtovanjem in pridobivanjem sredstev bomo zagotovili dolgoročno finančno stabilnost.
- Povečanje raziskovalne produkcije in zavezanost načelom odprte znanosti – Spodbujali bomo ustvarjanje vrhunskih znanstvenih dosežkov in dostopnost znanstvenih rezultatov širši javnosti.
- Krepitev prenosa znanja, tehnologij, inovacij in vključevanja javnosti – Raziskovalne dosežke bomo usmerili v prakso, pri čemer bomo posebno pozornost namenili potrebam gospodarstva, lokalnih skupnosti in širše družbe.
- Krepitev sodelovanja z akademskimi, lokalnimi in mednarodnimi organizacijami – Z vzpostavljanjem novih partnerstev in krepitev obstoječih bomo povečali naš vpliv in prepoznavnost v domačem in mednarodnem prostoru.
- Povečanje obsega in kakovosti raziskovalne infrastrukture – z naložbami v sodobno infrastrukturo bomo raziskovalkam in raziskovalcem zagotovili optimalne pogoje za delo ter okrepili privlačnost ZRS Koper za nove talente.

1.1. Poslanstvo:

Proces strateškega načrtovanja v novi strategiji 25/30 smo začeli z ugotavljanjem organizacijske kulture naše organizacije ter oblikovanjem temeljnega namena našega obstoja v lokalnem, nacionalnem in širšem mediteranskem prostoru, ki mu pripadamo. Na podlagi tako opredeljenega vplivnega geografskega območja je bilo oblikovano temeljno poslanstvo Znanstveno-raziskovalnega središča (ZRS), ki bo bistvo našega obstoja in namena v prihajajočem strateškem obdobju.

Skupaj s sodelavci smo utemeljili, da je naš dolgoročni obstoj in s tem tudi namen opredeljen z dejstvom, da je:

ZRS Koper referenčno jedro znanstvenoraziskovalne dejavnosti na področjih in znanstvenih disciplinah, ki jih proučujejo in razvijajo njegovi inštituti, ter da bomo razvijali spodbudno okolje za raziskovalce ter s svojimi dognanji prispevali k blaginji sodobne družbe.

Tako oblikovano poslanstvo je mogoče povezati v naše temeljno sporočilo o poslanstvu ZRS, ki glasi:

"MEDITERANSKI CENTER ZNANSTVENORAZISKOVALNE ODLIČNOSTI".

2. PREDSTAVITEV ZRS Koper:

2.1. Osnovni podatki

Ime:	Znanstveno-raziskovalno središče Koper
Skrajšano ime:	ZRS Koper
Pravno org. oblika:	Javni zavod
Sedež:	Garibaldijeva ulica 1, 6000 Koper
Matična številka:	7187416000
Davčna številka:	SI38108674
Telefon:	+386 (0)5 663 700
Fax:	+386 (0)5 663 710
E-naslov:	info@zrs-kp.si
Spletna stran:	https://www.zrs-kp.si/
Zakoniti zastopnik – direktor:	prof. dr. Rado Pišot, znanstveni svetnik

Znanstveno-raziskovalno središče Koper (ZRS Koper) je multidisciplinarni javni raziskovalni zavod z bogato zgodovino, katere začetki segajo v leto 1994. Takrat se je z ustanovitvijo JRZ Znanstveno-raziskovalnega središča Republike Slovenije postavilo temelje za inovativno raziskovanje in interdisciplinarno delo, ki še danes predstavlja osrednji steber njegovega delovanja. V svojih začetkih je ZRS Koper pomembno prispeval k razvoju visokega šolstva na Primorskem, saj je sodeloval pri oblikovanju temeljev Univerze na Primorskem in deloval kot inkubator za številne študijske programe. Leta 2003 je postal članica Univerze na Primorskem, kjer je večina študijskih programov temeljila na raziskovalnem delu njegovih raziskovalcev.

Zaradi omejitev univerzitetnega sistema ter potreb po hitrem in prilagodljivem odzivanju na sodobne raziskovalne izzive je ZRS Koper leta 2016, na podlagi sklepa Vlade Republike Slovenije, ponovno pridobil status samostojnega javnega raziskovalnega zavoda. Od takrat naprej se je z dinamičnim razvojem, visoko uspešnostjo raziskovalcev ter jasno strateško usmeritvijo uveljavil kot ključni akter znanstvenega prostora na Primorskem, v Sredozemlju in širše.

V prvih letih svojega ponovnega delovanja kot samostojni zavod je ZRS Koper uspel podvojiti število raziskovalcev in raziskovalk, skoraj potrojiti pridobljena sredstva ter doseči izjemne rezultate na razpisih ARIS.

Skladno z novim Zakonom o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti je ZRS Koper osredotočen na oblikovanje strategij, ki zagotavljajo stabilen razvoj, vlaganja v nove raziskovalne projekte in krepitev mednarodnega sodelovanja. Zavod aktivno sodeluje v KOsRIS in si skupaj z drugimi javnimi raziskovalnimi zavodi prizadeva za višjo kakovost ter večjo mednarodno primerljivost slovenskega raziskovalnega prostora. Njegovi raziskovalci z interdisciplinarnim pristopom, vrhunsko znanstveno produkcijo in sodelovanjem z domačimi ter tujimi partnerji še naprej tlakujejo pot k trajnostnemu razvoju in globalnemu povezovanju. ZRS Koper ostaja zavezan vrednotam: odličnosti, odgovornosti, sodelovanja in raziskovalne svobode.

Na tej poti zavod vztrajno gradi na mediteranskih vrednotah, ki se prepletajo z raziskovalnim duhom in omogočajo, da ZRS Koper ostaja Stičišče modrosti Mediterana.

2.2 ORGANIZIRANOST

Za izvajanje svoje dejavnosti in nalog je ZRS Koper organizacijsko razdeljen na naslednje organizacijske enote:

- raziskovalne skupine – inštitute,
- infrastrukturne enote – centre in laboratorije,
- knjižnico,
- založbo,
- upravo.

INŠTITUTI:

- INŠTITUT ZA DRUŽBOSLOVNE ŠTUDIJE
- INŠTITUT ZA FILOZOFSKE in RELIGIJSKE ŠTUDIJE
- INŠTITUT ZA JEZIKOSLOVNE ŠTUDIJE
- INŠTITUT ZA KINEZIOLOŠKE RAZISKAVE
- INŠTITUT ZA OLJKARSTVO
- INŠTITUT ZA ZGODOVINSKE ŠTUDIJE
- PRAVNI INŠTITUT
- MEDITERANSKI INŠTITUT ZA OKOLJSKE ŠTUDIJE
- INŠTITUT ZA VEDENJSKO EKONOMIJO
- INŠTITUT ZA VINARSTVO IN VINOGRADNIŠTVO

SKUPNE INFRASTRUKTURNE ENOTE:

- CENTER MEDITERANSKIH KULTUR
- CENTER ZA BENEŠKO ZGODOVINO IN KULTURNO DEDIŠČINO
- CENTER ZA RAZISKOVANJE JAVNEGA MNENJA
- CENTER ZA AZIJSKE ŠTUDIJE
- KNJIŽNICA
- MEDITERANSKI CENTER ZDRAVJA
- ZALOŽBA ANNALES ZRS KOPER
- CENTER ZA UPRAVLJANJE PROJEKTOV

INFRASTRUKTURNE ENOTE INŠTITUTOV:

- LABORATORIJ IKARUS
- LABORATORIJ INŠTITUTA ZA OLJKARSTVO

KABINET DIREKTORJA ZRS KOPER:

- SLUŽBA ZA STIKE Z JAVNOSTJO

UPRAVA ZRS KOPER:

- SLUŽBA ZA PRAVNE IN KADROVSKE ZADEVE
- SLUŽBA ZA FINANCE IN KONTROLING
- SLUŽBA ZA SPLOŠNE ZADEVE
- NABAVNA SLUŽBA
- SLUŽBA ZA INFORMATIKO

2.3. ORGANI ZRS Koper

Upravni odbor ZRS Koper

Upravni odbor sestavlja pet članov. Dva člana imenuje ustanovitelj: enega na predlog ministrstva, pristojnega za znanost, in enega na predlog ministrstva, pristojnega za kmetijstvo. Znanstveni svet ZRS Koper imenuje dva člana iz vrst uporabnikov dejavnosti zavoda, ki imajo dolgoročen interes pri povezovanju raziskovalnih dejavnosti ZRS Koper, oziroma iz vrst zainteresirane javnosti. Enega člana pa izvolijo zaposleni ZRS Koper izmed sebe.

SESTAVA UPRAVNEGA ODBORA ZRS KOPER:

- Tomaž Može, predsednik,
- dr. Helena Motoh, podpredsednica,
- dr. Mladen Gasparini, dr. med, član,
- prof. dr. Jadran Lenarčič, član
- dr. Bojan Mevlja, član

Znanstveni svet ZRS Koper

Skladno s prvim odstavkom 15. člena Akta o ustanovitvi ZRS Koper je za obravnavanje in odločanje o strokovnih vprašanjih zavoda ustanovljen Znanstveni svet. Znanstveni svet sestavlja najmanj devet članov, ki jih na neposrednih volitvah izvolijo raziskovalci. Za člana Znanstvenega sveta je lahko izvoljen znanstveni svetnik, strokovno-raziskovalni svetnik, višji znanstveni sodelavec, višji strokovno-raziskovalni sodelavec, vodja notranje organizacijske enote ali vodja programa.

Leta 2025 se izteče mandat trenutnim članom Znanstvenega sveta ZRS Koper. Postopki za oblikovanje nove sestave Znanstvenega sveta so že v teku, skladno z določbami Statuta ZRS Koper, kar bo omogočilo nemoteno nadaljevanje njegovega delovanja in odločanja o ključnih strokovnih vprašanjih zavoda.

SESTAVA ZNANSTVENEGA SVETA ZRS KOPER:

- prof. dr. Egon Pelikan, znanstveni svetnik, predsednik
- prof. dr. Mateja Sedmak, znanstvena svetnica, namestnica predsednika
- prof. dr. Rado Pišot, znanstveni svetnik, član,
- prof. dr. Vesna Mikolič, znanstvena svetnica, članica,
- prof. dr. Nadja Furlan Štante, znanstvena svetnica, članica,
- prof. dr. Boštjan Šimunič, znanstveni svetnik, član,
- dr. Jerneja Penca višja znanstvena sodelavka, članica
- izr. prof. dr. Rok Svetlič, znanstveni svetnik, član,
- doc. dr. Maja Podgornik, znanstvena sodelavka, članica,
- prof. dr. Roberto Biloslavo znanstveni svetnik, član
- Peter Čerče, član.

VODSTVO ZRS Koper

Delo in poslovanje Znanstveno-raziskovalnega središča Koper (ZRS Koper) vodi direktor, ki je odgovoren za zakonito in učinkovito poslovanje zavoda skladno z zakonskimi določbami, drugimi predpisi, aktom o ustanovitvi ter internimi pravili zavoda. Trenutni direktor ZRS Koper, prof. dr. Rado Pišot, znanstveni svetnik, je bil ponovno imenovan s sklepom Upravnega odbora ZRS Koper za mandatno obdobje od 1. junija 2022 do 31. maja 2027.

Za podporo pri izvajanju posameznih področij dela lahko direktor v okviru kabineta imenuje namestnika ali namestnico direktorja ter do največ tri pomočnike oziroma pomočnice.

Kot posvetovalno telo direktorja delujeta Ožji kolegij in Kolegij direktorja, ki podpirata učinkovito vodenje ZRS Koper. Ožji kolegij direktorja sestavljajo namestnik direktorja, vodja uprave in vodja kabineta. Njegova naloga je zagotavljanje usklajenosti pri vsakodnevem poslovanju zavoda ter hitrega in učinkovitega odzivanja na strateška vprašanja. Kolegij direktorja vključuje vodje posameznih služb in svetovalce direktorja. Deluje kot širše posvetovalno telo, ki obravnava ključna vprašanja poslovanja, raziskovalne usmeritve in razvojne strategije zavoda ter prispeva k vključujočemu in celovitemu odločanju.

Namestnik direktorja:

- dr. Tilen Glavina, znanstveni sodelavec*.

**(Mandat namestnika direktorja je vezan na mandat direktorja.)*

Vodja uprave:

- Mateja Vraneš, univ. dipl. prav.

Vodja kabineta direktorja:

- Erika Čok, univ. dipl. pol.

Svetovalca direktorja*:

- prof. dr. Nadja Furlan Štante, znanstvena svetnica,
- Iztok Škerlič in
- Igor Čok.

**(Mandat svetovalcev direktorja je vezan na mandat direktorja.)*

Vodje raziskovalnih skupin – inštitutov:

- prof. dr. Vesna Mikolič, znanstvena svetnica, predstojnica Inštituta za jezikoslovne študije,
- prof. dr. Egon Pelikan, znanstveni svetnik, predstojnik Inštituta za zgodovinske študije,
- doc. dr. Maja Podgornik, znanstvena sodelavka, predstojnica Inštituta za oljkarstvo,
- prof. dr. Mateja Sedmak, znanstvena svetnica, predstojnica Inštituta za družboslovne študije,
- prof. dr. Bojan Tičar, znanstveni svetnik, predstojnik Pravnega inštituta,
- prof. dr. Boštjan Šimunič, znanstveni svetnik, predstojnik Inštituta za kineziološke raziskave,
- prof. dr. Lenart Škof, znanstvenik svetnik, predstojnik Inštituta za filozofske in religijske študije,
- dr. Jerneja Penca, višja znanstvena sodelavka, predstojnica Mediteranskega inštituta za okoljske študije,
- prof. dr. Roberto Biloslavo znanstveni svetnik, predstojnik Inštituta za vedenjsko ekonomijo,
- doc. dr. Maja Podgornik, znanstvena sodelavka, v.d. predstojnice Inštituta za vinogradništvo in vinarstvo.

Vodje infrastrukturnih enot:

- Center mediteranskih kultur - dr. Milena Bučar Miklavčič, razvojna svetnica,
- Center za beneško zgodovino in kulturno dediščino – dr. Tilen Glavina, znanstveni sodelavec,
- Center za raziskovanje javnega mnenja – dr. Maja Zadel, znanstvena sodelavka,
- Center za azijske študije – dr. Helena Motoh, višja znanstvena sodelavka,
- Laboratorij IKARUS – dr. Uroš Marušič, višji znanstveni sodelavec,
- Laboratorij Inštituta za oljkarstvo – Saša Volk,
- Mediteranski center zdravja – dr. Rado Pišot, znanstveni svetnik,
- Center za upravljanje projektov – Ana Šajn

Vodja knjižnice: Peter Čerče,

Vodja založbe: Alenka Obid.

Upravljalvske dejavnosti:

Uprava in Center za upravljanje projektov sta ključni organizacijski enoti ZRS Koper, ki zagotavljata nemoteno delovanje in podporo raziskovalnim dejavnostim. Uprava ima osrednjo vlogo pri organizaciji, koordinaciji in vodenju procesov, ki zagotavljajo učinkovito delovanje zavoda kot celote. Njene naloge obsegajo finančno poslovanje, administrativno-tehnično podporo, kadrovske zadeve, nabavo, splošne in administrativne zadeve za organe upravljanja ter informacijsko podporo.

Službe v okviru uprave zagotavljajo hitre in kakovostne storitve, ki raziskovalcem omogočajo osredotočenost na znanstveno delo. Med ključnimi storitvami so strokovna in administrativna podpora. Poleg tega uprava samostojno izvaja zakonsko in statutarno predpisane postopke, vodi obsežen arhiv raziskovalne dejavnosti ter koordinira pripravo poročil in programov dela ZRS Koper.

V zadnjih letih je ZRS Koper izvedel pomembne organizacijske izboljšave, ki so še okrepile učinkovitost delovanja. PR služba je bila vključena v kabinet direktorja, kar je povečalo povezanost komunikacijskih aktivnosti. Ločeno je bila vzpostavljena služba za informatiko, ki skrbi za nemoteno delovanje digitalnih in tehnoloških sistemov. Tajništvo je bilo prestrukturirano, pri čemer se je nabavna služba osamosvojila, kar je še dodatno pospešilo notranje procese in povečalo učinkovitost poslovanja.

Strokovne službe skupaj z upravo danes pokrivajo širok spekter funkcij, ki so ključne za uspešno delovanje zavoda. Sinergija med upravo, ostalimi strokovnimi službami in raziskovalnim kadrom je temelj uspeha ZRS Koper. Ta integriran pristop zagotavlja stabilno in učinkovito poslovanje ter omogoča, da ZRS Koper ostaja zanesljiv partner v znanstveni skupnosti in pomembno prispeva k razvoju znanosti na nacionalni in mednarodni ravni.

2.4. STRATEGIJE KOMUNICIRANJA ZRS KOPER

Znanstveno-raziskovalno središče Koper (ZRS Koper) je interdisciplinarna ustanova, ki združuje humanistične, družboslovne in naravoslovne vede s posebnim poudarkom na proučevanju Sredozemlja in zgornjejadranskega prostora. Kot vodilna znanstvena institucija v slovenskem primorju ima ključno vlogo pri razvoju in promociji znanosti, pri čemer je kakovostno komuniciranje bistvenega pomena.

Strategija komuniciranja 2025–2030 naslavlja izzive, povezane z notranjo in zunanjo komunikacijo, ter vzpostavlja jasne smernice za povečanje prepoznavnosti ZRS Koper, izboljšanje odnosov z javnostmi in mediji ter vzpostavitev sistematičnega pristopa k promociji znanstvenih dosežkov.

Cilji strategije

- Izboljšanje notranje komunikacije: Vzpostavitev jasnih komunikacijskih kanalov, redno obveščanje zaposlenih, izboljšanje sodelovanja med inštituti in samostojnimi enotami. Načrtovana digitalizacija notranjih komunikacijskih procesov (e-obrazci, raba Copilota).
- Povečanje prepoznavnosti ZRS Koper: Krepitev prisotnosti v medijih, na spletnih platformah in družbenih omrežjih ter izvajanje ciljanih komunikacijskih kampanj.
- Usklajena strategija odnosov z javnostmi: Centralizacija komunikacijskih aktivnosti pod eno službo ter uskladitev vseh zunanjih sporočil.
- Krepitev promocije znanosti: Ustvarjanje vsebin, ki bodo znanost približale različnim ciljnim skupinam, vključno s splošno javnostjo, uporabniki znanjam in odločevalci.

Notranje komuniciranje

Da bi izboljšali pretok informacij in povečali povezanost med zaposlenimi, bo ZRS Koper uvedel naslednje ukrepe:

- Vzpostavitev digitalne platforme, ki bo omogočala hitro in pregledno deljenje informacij ter boljšo organizacijo PR aktivnosti.
- Redno obveščanje zaposlenih prek e-novic, kjer bodo predstavljene ključne informacije o projektih, raziskavah in dogodkih.
- Organizacija periodičnih sestankov za boljšo koordinacijo med inštituti, samostojnimi infrastrukturnimi enotami ter službo za odnose z javnostmi.
- Vzpostavitev mentorsko-izobraževalnega sistema, ki bo novim zaposlenim olajšal uvajanje v organizacijsko kulturo in komunikacijske procese.

Zunanje komuniciranje

Zunanje komuniciranje je ključnega pomena za povečanje ugleda in prepoznavnosti ZRS Koper. Glavni ukrepi v tem segmentu so:

- Krepitev odnosov z mediji: Redno pošiljanje sporočil za javnost, organizacija tiskovnih konferenc in proaktivno ponujanje zgodb novinarjem.
- Večja prisotnost na družbenih omrežjih: Sistematično objavljane vsebin na Facebooku, Instagramu, LinkedInu in YouTubeu.
- Izboljšanje spletne strani: Optimizacija vsebin za iskalnike (SEO), vzpostavitev baze videovsebin in boljša uporabniška izkušnja.
- Organizacija znanstvenih dogodkov: Spodbujanje dialoga z javnostjo prek javnih predavanj, delavnic in dnevov odprtih vrat.

Reorganizacija službe za odnose z javnostmi

Da bi komunikacijske aktivnosti postale bolj usklajene in učinkovite, se predvideva reorganizacija službe za odnose z javnostmi, ki bo delovala pod kabinetom direktorja. Predvidena struktura vključuje:

- Vodjo službe za odnose z javnostmi (m/ž), ki skrbi za strateško usmerjanje komunikacijskih aktivnosti, komunicira znotraj organizacije in navzven ter zagotavlja kakovostno izvedbo vseh PR aktivnosti.
- Strokovnjaka za odnose z javnostmi (m/ž), ki skrbi za pripravo vsebin in objav, sodeluje pri organizaciji dogodkov.
- Digitalnega komunikatorja (m/ž), ki upravlja s spletno stranjo, družbenimi omrežji in skrbi za digitalne kampanje.
- Komunikatorja znanosti, ki bo komuniciral z inštituti in organizacijskimi enotami, posredoval znanstvene vsebine javnosti na znanstven in razumljiv način.

Blagovna znamka ZRS Koper

- Posodobitev logotipa in vizualne identitete (simbolika nautilusa).
- Ohranitev slogana »Stičišče modrosti Mediterana« in dosledna uporaba celostne grafične podobe (CGP).
- Razvoj kakovostnih promocijskih materialov (brošure, infografike, videoposnetki).

Kazalniki uspešnosti

Za spremljanje učinkovitosti strategije bodo uporabljeni naslednji kazalniki:

- Objave o ZRS Koper v medijih: Spremljanje števila objav v tiskanih in spletnih medijih ter na televiziji in radiu, ki so neodvisni od aktivnosti PR službe.
- Obveščanje javnosti o dogodkih in dosežkih ZRS Koper s pomočjo medijev – promocija: Spremljanje števila organiziranih dogodkov in medijske pokritosti le-teh, spremljanje števila objav v tiskanih in spletnih medijih ter na televiziji in radiu, ki so produkt PR aktivnosti.
- Obveščanje javnosti o uporabnih produktih ter ponudbi storite: Spremljanje števila objav o storitvah in dogodkih občanske znanosti ZRS Koper.
- Komuniciranje znanosti: Kakovostno komuniciranje znanosti in dostopnost znanstvenih vsebin sintetiziranih za javnost.

Strategija komuniciranja ZRS Koper 2025–2030 postavlja jasne smernice za izboljšanje notranje in zunanje komunikacije, povečanje prepoznavnosti ter sistematično promocijo znanstvenih dosežkov. Z ustrezno implementacijo, na podlagi strategije temelječim akcijskim načrtom in rednim spremljanjem uspešnosti, bo ZRS Koper okrepil svojo vlogo kot osrednja znanstvena institucija v slovenskem primorju in širše.

3. POUDARKI PROGRAMA DELA ZA LETO 2025

1. V letu 2025 bomo nadaljevali z izvajanjem 34 raziskovalnih projektov financiranih s strani Javne agencije za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije, in sicer 21 temeljnih raziskovalnih projektov, v okviru katerih je v štirinajstih (14) ZRS Koper nosilna organizacija in v sedem (7) sodelujoča organizacija, 1 aplikativni, 1 podoktorski, 5 ciljnih in 3 prilagojene projekte. Od leta 2024 smo začeli izvajati 11 nov projekt v okviru Javnega poziva za (so)financiranje projektov in programov za krepitev mednarodne mobilnosti slovenskih raziskovalcev in raziskovalnih organizacij ter za spodbujanje mednarodne vpetosti slovenskih prijaviteljev.
2. V mesecu oktobru 2024 je Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije objavila Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2025. Rok za oddajo prijav je 31.1.2025. V okviru razpisa smo oddali 18 prijav kod vodilna JRO ter 10 kot sodelujoča. Rezultate razpisa bomo prejeli v mesecu juliju 2025. Predvideni začetek (so)financiranja izvajanja projektov je 1. 10. 2025. Prav tako bo ARIS v mesecu novembru 2025 objavila Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2026.
3. Nadaljujemo delo na 7-ih obstoječih raziskovalnih programih (5 matičnih in 2, kjer ZRS Koper nastopa kot sodelujoča organizacija).
4. V mesecu novembru 2024 smo v okviru Javnega razpisa za sofinanciranje nakupov raziskovalne opreme -Paket 23 oddali štiri (4) prijave za naslednje raziskovalne opreme za naslednje namene: Oprema za oceno človeške zmogljivosti in nevromehanike; Napredne tehnologije za pametno kmetijstvo; Nadgradnja analitske opreme za ugotavljanje potvorb in kontaminacije živil in Strežniki in stikala.
5. Na dan 31. 12. 2025 načrtujemo, da bo zaposlenih 156 javnih uslužbencev, od tega je 100 raziskovalcev in sicer 54 moških (32,9 FTE) in 46 žensk (37,38 FTE). V letu 2025 načrtujemo, da se bo v pedagoški proces vključilo 24 raziskovalcev, zaposlenih na ZRS Koper. V letu 2025 na ZRS Koper načrtujemo gostovanje 10 odličnih tujih uveljavljenih znanstvenikov.
6. Po obračunskem toku ZRS Koper v FN 2025 načrtuje prihodke v skupni višini 7.045.993,17 EUR (180.667,76 EUR manj v primerjavi z oceno realizacije 2024). ZRS Koper ne načrtuje presežka prihodkov nad odhodki, in niti obratno, presežka odhodkov nad prihodki. V letu 2025 je načrtovani delež prihodkov iz naslova tržne dejavnosti 2 % od celotnih prihodkov ZRS Koper.
7. V letu 2024 smo na ZRS Koper izvajali skupno devetindvajset (29) mednarodnih znanstveno-raziskovalnih projektov, financiranih oz. so-financiranih iz evropskih in mednarodnih shem ter ministrstev in agencij Republike Slovenije . Od tega v 2025 nadaljujemo z izvajanjem sedemindvajset (27) projektov iz leta 2024. V letu 2024 sta bila zaključena dva (2) projekta, na novo pa smo pričeli izvajati osem (8) . V letu 2024 smo oddali enainštirideset (41) novih prijav na razpise za mednarodnih znanstveno-raziskovalnih projektov, financiranih oz. so-financiranih iz evropskih in mednarodnih shem ter ministrstev in agencij Republike Slovenije , od katerih bomo v letu 2025 pričeli izvajati osem (8) projektov. Od vseh prijav, ki smo jih oddali v letu 2024, je dvanajst (12) projektnih prijav še v evalvaciji.

8. V letu 2025 ZRS Koper načrtuje izvajanje 10-ih projektov Obzorja Evropa posebej bi želeli izpostaviti prestižni projekt Evropskega raziskovalnega sveta (European Research Council) za uveljavljene raziskovalce OPEN BORDERS, financiran iz ERC Advanced Grant ERC-2021-ADG programa.
9. Skupni načrtovani prihodki v letu 2025 za izvajanje projektov Obzorja znašajo 403.438,00 EUR in ERC projekt vrednosti 256.000,00.
10. V letu 2025 ZRS Koper načrtuje izvajanje 6-ih projektov, ki se sofinancirajo iz Evropskih strukturnih in investicijskih skladov v skupni vrednosti 52.084,00 EUR.

4. DOLGOROČNI STRATEŠKI CILJI

ZNANSTVENO-RAZISKOVALNA ODLIČNOST

Znanstveno-raziskovalno delo je temeljna dejavnost ZRS Koper, znotraj katere je organizacija v celoti in še posebej znotraj posameznih inštitutov dosegla močno rast in razvoj v zadnjem petletnem obdobju. Področje je znotraj strategije široko zastavljeno in obsega zraven (1) celovite znanstveno-raziskovalne dejavnosti (temeljni in aplikativni raziskovalni projekti, objavljeni znanstveni prispevki, izdane znanstvene monografije, organizacijo mednarodnih in nacionalnih konferenc, vabljenega predavanja, ...) tudi (2) strokovne objave, študije in monografije, (3) razvoj inovacij in patentov ter (4) publicistično dejavnost ZRS Koper.

KADROVSKI RAZVOJ

Temeljna dejavnost ZRS Koper sloni na visoko usposobljenem znanstveno-raziskovalnem, strokovnem in managerskem kadru. Zato je kakovostni kader ključ do uspešnega razvoja in rasti ZRS Koper, kakor tudi do uspešne in učinkovite uveljavitve Strategije ZRS Koper 2030. Zaradi navedenega je potrebno znotraj strategije, še posebej skrbno načrtovati ukrepe, ki bodo omogočali celovit management ljudi in razvoj njihovih karier. Management ljudi mora zato biti zasnovan na preglednem in vzpodbudnem sistemu nagrajevanja, ki bo motiviral zaposlene in odprtemu in k reševanju izzivov usmerjenem komuniciranju znotraj organizacijske strukture. Dobra kadrovska struktura mora tudi upoštevati pretok sodobnih pristopov in znanj v povezavi z izkušnjami zato mora biti tudi generacijsko skladna. Prav tako pa mora zagotavljati pregledno in jasno delegiranje pristojnosti, dolžnosti in odgovornosti, tako znotraj managerskega, kakor tudi izvajalskega kadra in vzpostaviti možnosti in tokove transverzalnega in vertikalnega (v obe smeri) prenosa znanj in idej.

RAZISKOVALNA INFRASTRUKTURA

Raziskovalna infrastruktura predstavlja temeljno materialno podstat razvoja in rasti znanstveno-raziskovalnega dela. V raziskovalno infrastrukturo uvrščamo vse objekte, delovne prostore (kabinete, pisarne, sejne sobe ...), laboratorije, knjižnico, osebno digitalno opremo (računalniki, telefoni, druga komunikacijske naprave ...), zunanje površine (nasadi, površine za šport ...), prevozna sredstva, laboratorijsko in drugo opremo potrebno za izvajanje znanstveno-raziskovalnega in strokovnega dela ter kvalificiran kader za kakovostno upravljanje z opremo in izvajanje infrastrukturne podpore.

PRENOS ZNANJA

Znanje je temeljna dobrina ali produkt, ki ga ustvarja ZRS Koper z vso svojo dejavnostjo. Vendar to ne dosega splošnega družbenega pomena, če se neposredno ne prenaša v različne sfere človekovega delovanja in bivanja. Spoznanja pridobljena s temeljnimi in aplikativnimi znanstvenimi raziskavami, pa velikokrat prekompleksno za širše razumevanje splošne javnosti, zato je potrebno izsledke in spoznanja ustrezno »poenostaviti« in jih narediti poljudne ter takšne ustrezno komunicirati z izbranim okoljem. Temu procesu pravimo prenos znanja, vršimo pa ga s pomočjo različnih komunikacijskih strategij, objavljanjem strokovnih prispevkov v dnevnem in splošnem tisku, prisotnostjo v oddajah digitalnih in radijskih medijev ali v obliki izobraževanja bodočih diplomantov, magistrstov in doktorjev znanosti na področjih delovanja ZRS. Prenos in aplikacija spoznanj in znanj predstavljata zaključek celovitega procesa znanstveno-raziskovalnega dela in predstavljata njegov »out put« ter s tem ustvarita širšo družbeno korist in pomembno javno dobro.

POVEZOVANJE Z NEPOSREDNIMI UPORABNIKI ZNANJA

Dodana vrednost novega znanja pridobljenega v procesu znanstveno-raziskovalne odličnosti, je v tem, da se ustrezno prenese in aplicira v neposrednem ali širšem okolju, s čimer vpliva na večanje učinkovitosti, produktivnosti in uspešnosti organizacij vseh tipov (javnih, zasebnih in prostovoljskih) in oblik (podjetij, zasebnikov, vladnih, nevladnih, lokalnih, nacionalnih ...) in posameznikov (športniki, kmetje, oljkarji, managerji ...) in skupin (športne ekipe ...). Vse te organizacije, posamezniki in skupine predstavljajo zunanje okolje ZRS Koper in so potencialni neposredni uporabniki znanja in spoznanj razvitih znotraj naše organizacije. S temi javnostmi bomo vzpostavili temelje in razvoj občanske znanosti. Storitve ZRS bodo temeljile na visoko kakovostnem in sodobnem znanju in se bodo izvajale z uporabo sodobne tehnološke opreme in naprav znotraj naših laboratorijev, lahko pomeni tudi pomemben tržni vir finančnih prihodkov ZRS, ki bi predstavljal pomembno materialno dodano vrednost za razvoj temeljne dejavnosti ZRS – znanstveno-raziskovalnega dela.

5. LETNI CILJI TER PROJEKTI IN NALOGE ZA URESNIČITEV CILJEV ZA LETO 2025

ZNANSTVENO-RAZISKOVALNA ODLIČNOST

- Povečanje števila znanstvenih prispevkov ter objav na konferencah doma in v tujini za 15% letno;
- Rast nadpovprečne znanstvene uspešnosti (točke A") za 5% letno;
- Zmerna rast objav v revijah indeksiranih v bazah Scopus ali WoS za 5% letno;
- Rast števila čistih citatov znanstvenih del (Scopus ali WoS) za 10% letno;
- Zmerna rast števila SICRIS točk objav v znanstvenih monografijah (2.01 in 1.16) za 5% letno;
- Rast števila strokovnih vabljenih predavanj in prispevkov na konferencah doma ter v tujini za 5% letno;
- Rast števila izdanih strokovnih monografij raziskovalcev ZRS Koper za 10% letno;
- Rast števila avtorstev/soavtorstev patentov, standardov, licenc, novih proizvodov, tehnologij in tehnoloških rešitev, inovacij v 5 letih (v številu) 2-3;
- Povečanje števila objav v odprtem dostopu, do 90% vseh raziskovalnih objav ZRS v letu 2030;

- Vzpostavitev lokalnega strežniškega okolja za varno ravnanje z rezultati raziskav skladno z načeli odprte znanosti;
- Rast števila nacionalnih in mednarodnih raziskovalnih partnerskih projektov za 3% letno.

KADROVSKI RAZVOJ

- Zagotoviti optimalno število in strukturo zaposlenih na ZRS;
- Zagotoviti letno povečanje števila strokovnih usposabljanj za zaposlene za 20%;
- Povečati število raziskovalcev ZRS, ki gostujejo v tujih državah za 15%;
- Povečati število uveljavljenih, vrhunskih tujih raziskovalcev, gostujočih na ZRS;
- Povečati število zaposlenih s statusom »mladi raziskovalec«, za dva nova (FTE) na leto;
- Povečati število kariernih napredovanj za zaposlene.

RAZISKOVALNA INFRASTRUKTURA

- Povečanje količine m² pokritih (notranjih) objektov za izvajanje vseh oblik dejavnosti ZRS (najete ali v lasti);
- Povečanje količine m² odprtih površin za izvajanje vseh oblik dejavnosti ZRS (najetih ali v lasti);
- Posodobitev osebne delovne (računalniki) in komunikacijske opreme za zaposlene;
- Povečanje količine visoko kakovostne laboratorijske opreme za izvajanje dejavnosti inštitutov;
- Posodobitev in prenova obstoječih pokritih objektov;

PRENOS ZNANJA

- Povečanje prenosa znanja in vključevanja različnih javnosti s promocijo v medijih, organizacijo dogodkov in komuniciranja znanosti, za 10% letno;
- Povečanje števila strokovnih prispevkov v različnih tiskanih, digitalnih, socialnih in radijskih medijih;
- Povečanje prenosa tehnologij in inovacij.
- Krepitev akademskega sodelovanja za 10% letno;
- Nadaljevanje izvajanja javne službe v oljkarstvu skladno s cilji Uredbe o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin;

POVEZOVANJE Z NEPOSREDNIMI UPORABNIKI ZNANJA

- Povečanje števila tržnih projektov z lokalnim okoljem (javne organizacije in NVO), za 10% letno;
- Povečanje števila tržnih projektov z uporabniki znanj (zasebni sektor), za 10% letno;
- Vzpostavitev povezav z vsaj tremi (3) novimi lokalnimi in/ali mednarodnimi raziskovalnimi mrežami.

STRATEŠKI UKREPI

ZNANSTVENO-RAZISKOVALNA ODLIČNOST

- Nadgradnja vzpodbudnega okolja z razvojem sistema nagrajevanja uspešnosti znanstveno-raziskovalnega dela in inovacijske dejavnosti.

- Nadaljnji razvoj partnerstev pri razvoju idej in projektov temeljnih in aplikativnih znanstveno-raziskovalnih projektov.
- Nadaljnji razvoj podpore za učinkovit management znanstveno-raziskovalnih in inovacijskih projektov.
- Nadgradnja podpora digitalizaciji znanja.
- Vzpostavitev razvojne platforme in povezovanje mediteranskega znanstveno-raziskovalnega potenciala.
- Nadaljnja sistemska podpora publicistični dejavnosti in avtorjem znanstvenih in strokovnih monografskih publikacij.

KADROVSKI RAZVOJ

- Uskladitev institucionalnega vrednotenja znanstvenoraziskovalnega dela raziskovalk/cev ZRS Koper s sklepi Sveta EU o vrednotenju raziskovalne dejavnosti in izvedbi odprte znanosti.
- Nadgradnja jasne in razvojno naravnane organizacijske strukture.
- Izboljšanje sistemske podpore raziskovalcem ZRS za gostovanje v tujih državah in za gostovanje uveljavljenih, vrhunskih raziskovalcev na ZRS.
- Nadgradnja sistema notranjega komuniciranja in sodelovanja.
- Razvoj sistema monitoringa in participacije zaposlenih na strokovnih usposabljanjih.
- Razvoj sistema zaznavanja potreb, privabljanja in zaposlovanja »mladih raziskovalcev«.

RAZISKOVALNA INFRASTRUKTURA

- Analiza potreb po raziskovalni infrastrukturi v okviru posameznih inštitutov.
- Realizacija začelih infrastrukturnih projektov in glede na zaznane potrebe vzpostavitev novih.
- Izvajanje novih aplikativnih projektov, vključno s terenskimi tehnološkimi poskusi in študijami področij (kmetijstvo, kineziologija ...), z namenom razvoja raziskovalne infrastrukture (npr. razvoj sort, posodabljanje opreme ...).
- Vzpostaviti projekt nabave nove laboratorijske opreme, za celotno strateško obdobje, v povezavi z nameravanimi raziskovalnimi projekti.
- Privabiti k sodelovanju kakovostne kadre za izvajanje ter strateški razvoj infrastrukturne podpore in jim zagotoviti ustrezne pogoje dela in možnosti kariernega razvoja.
- Analiza priložnosti in priprava dolgoročne strategije (ki presega strateško obdobje) vlaganj v razvoj raziskovalne infrastrukture.

PRENOS ZNANJA

- Celovito uveljavljanje Komunikacijske strategije ZRS, preko letnih načrtov komuniciranja in medijskega pojavljanja.
- Večanje prisotnosti in razvoj komuniciranja z objavami na profilih družbenih omrežij.
- Nadgradnja organizacije odmevnih promocijskih dogodkov na temo promocije dela raziskovalcev ZRS, z udeležbo vrhunskih in uveljavljenih tujih znanstvenikov, prejemnikov pomembnih nagrad s področja znanosti.
- Nadaljnji razvoj periodičnega objavljanja poljudno-znanstvenih prispevkov v tiskanih medijih.
- Nadgradnja kakovostne promocije znanstvenih dosežkov in raziskovalcev ZRS Koper.
- Aktivno sodelovanje pri razvoju in izvajanju podiplomskih študijskih programov z EMUNI Univerzo.
- Nadgradnja vključevanja raziskovalcev ZRS v mentorstva zaključnih nalog študentov dodiplomskih in podiplomskih študijskih programov na slovenskih in tujih visokošolskih zavodih.

POVEZOVANJE Z NEPOSREDNIMI UPORABNIKI ZNANJA

- Analiza potreb širšega in ožjega okolja z vidika možnih storitev ZRS Koper.
- Nadgradnja kataloga storitev ZRS Koper.
- Nadaljnji razvoj programa trženja in prodaje storitev.
- Redno identificiranje in povezovanje z lokalnimi in mednarodnimi raziskovalnimi mrežami.

FIZIČNI IN OPISNI KAZALCI

V nadaljevanju so podani opisni, fizični in finančni kazalniki, s pomočjo katerih bomo merili uresničevanje zastavljenih ciljev.

- Število objav znanstvenih prispevkov na leto.
- Število objav na konferencah na leto.
- Število točke A" letno.
- Število objav v revijah indeksiranih v bazah Scopus ali WoS letno.
- Število čistih citatov znanstvenih del (Scopus ali WoS) letno.
- Število SICRIS točk objav v znanstvenih monografijah letno.
- Število strokovnih vabljenih predavanj in prispevkov na konferencah doma ter v tujini letno
- Število izdanih strokovnih monografij raziskovalcev ZRS Koper letno.
- Število avtorstev/soavtorstev patentov, standardov, licenc, novih proizvodov, tehnologij in tehnoloških rešitev, inovacij.
- Delež raziskovalnih objav ZRS v odprtem dostopu.
- Vzpostavitev zbirke, obseg raziskovalnih podatkov in dostopnost.
- Število izdanih publikacij letno.
- Število nacionalnih raziskovalnih partnerskih projektov letno.
- Število mednarodnih raziskovalnih partnerskih projektov letno.
- Število zaposlenih (FTE).
- Število strokovnih usposabljanj zaposlenih na leto.
- Število gostujočih raziskovalcev ZRS v tujih državah na leto.
- Število vrhunskih tujih raziskovalcev, gostujočih na ZRS na leto.
- Število novih zaposlenih (FTE) s statusom »mladi raziskovalec« na leto.
- Število kariernih napredovanj zaposlenih na leto.
- Število m2 novih delovnih prostorov (kabineti, pisarne ...) in vrednost vloženih sredstev € na leto.
- Število m2 novih laboratorijskih prostorov in vrednost vloženih sredstev € na leto.
- Število m2 drugih pokritih objektov in vrednost vloženih sredstev € za izvajanje dejavnosti ZRS.
- Število m2 novih odprtih površin in vrednost vloženih sredstev € na leto.
- Vrednost vloženih sredstev v € na leto za posodobitev osebne delovne in komunikacijske opreme.
- Vrednost vloženih sredstev v € na leto za novo laboratorijsko opremo.
- Število m2 posodobljenih (prenovljenih) objektov in vrednost vloženih sredstev € na leto.
- Število aktivnosti za obveščanje javnosti promocijo znanosti in dosežkov ZRS.
- Povečati število prispevkov v posameznih medijih za 10%.
- Povečanje števila sledilcev na vseh profilih družbenih omrežij za 10% letno.
- Število doseženih registracij patentov in/ali licenciranih pravic intelektualne lastnine.
- Število raziskovalcev ZRS vključenih v visokošolske, univerzitetne, magistrske in doktorske študijske programe slovenskih in tujih visokošolskih zavodov.
- Število mentorstev na vseh ravneh študija.

- Število visokošolskih študijskih programov, pri razvoju katerih je institucionalno sodelovalo ZRS.
- Sledenje ciljem skladno s prioritetnimi izhodišči javne službe (Priloga 1), in sicer:
 - selekcija oljk;
 - introdukcija oljk;
 - tehnologije pridelave oljk;
 - zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala oljk;
 - ugotavljanje vrednosti oljk.
- Število tržnih projektov z lokalnim okoljem.
- Višina tržnih prihodkov v €.
- Število tržnih projektov z uporabniki znanj in ostalimi subjekti zasebnega sektorja.
- Višina tržnih prihodkov v €.
- Število doseženih strateških povezav z lokalnimi in mednarodnimi raziskovalnimi mrežami.

5.3 KAZALNIKI

IME KAZALNIKA	Načrtovana vrednost kazalnika v letu 2024	Realizirana vrednost kazalnika v letu 2024	Načrtovana vrednost kazalnika v letu 2025	Ciljna vrednost kazalnika 2030
ZNANSTVENO-RAZISKOVALNA ODLIČNOST				
Nagrade in priznanja ZRS Koper (število)	15	0	0	18
Organizacija mednarodnih in nacionalnih konferenc, posvetov, okroglih miz in simpozijev ter drugih dogodkov z raziskovalnih področij ZRS Koper (število)	56	46	46	278
Tiskani izvodi znanstvenih periodičnih publikacij ZRS Koper (Annales Kineziologija, Poligrafi idr.) (število)	23	12	12	120
1.07 Objavljeni strokovni prispevki na konferenci (vabljen predavanje)	13	0	6	73
1.06, 1.10 Objavljeni prispevki in povzetki znanstvenih prispevkov na konferenci (vabljen predavanje), 3.16 Vabljen predavanje na konferenci brez natisa doma	20	4	12	102
1.06, 1.10 Objavljeni prispevki in povzetki znanstvenih prispevkov na konferenci 3.16 Vabljen predavanje na konferenci brez natisa (vabljen predavanje) v tujini	20	13	26	32

1.08 Znanstveni prispevki na konferencah doma. 3.15 Prispevek na konferenci brez natisa (število).	57	33	25	152
1.08 Znanstveni prispevki na konferencah v tujini (število) 3.15 Prispevek na konferenci brez natisa (število).	68	45	37	162
Zastavljeni in izvedeni terenski tehnološki poskusi (število)	3	2	26	16
Objavljene znanstvene monografije raziskovalk/-cev ZRS Koper - Tipologija 2.01 (število)	13	10	12	65
Znanstvenoraziskovalne objave raziskovalk/-cev ZRS Koper - Tipologija 1.01, 1.02, 1.03, 1.06, 1.08, 1.16, 1.26, 2.26, 2.27, 2.28 (število)	167	137	145	753,5
Objave samostojnih znanstvenih sestavkov ali poglavij v monografijah raziskovalk/-cev ZRS Koper - Tipologija 1.16 (število)	49	36	40	198
Objave znanstvenih člankov v revijah indeksiranih v bazah Scopus ali Wos (število)	71	66	70	363
Objavljene zaključene znanstvene zbirke raziskovalnih podatkov raziskovalk/-cev ZRS Koper - Tipologija 2.20 (število)	0	4	5	22
SICRIS točke raziskovalne uspešnosti (točke)	6.722,52	6243,03	6500	14680
Nadpovprečna znanstvena uspešnost (točke A'')	762,25	799,67	820	4764
Čisti citati znanstvenih del v zadnjih 10 letih - Scopus ali WoS (število)	21584	25862	27000	135765
Obseg financiranja infrastrukturnega programa iz sredstev ARIS (FTE)(vrednost)	2,1	2,1	2,2	10,5
Obseg sredstev (EUR), financirano od ARIS za raziskovalne programe v FTE (vrednost in FTE)(vrednost)	1.191.288 17,34 FTE	1.274.133 EUR 17,45 FTE	1.274.133 EUR 17,45 FTE	27% do 2027 nato 10% do 2030 1.645.217 22 FTE
Obseg sredstev (EUR), financirano od ARIS za temeljne projekte v FTE (vrednost)	872,029	788.974 EUR, 10,66 FTE	788.974 EUR, 10,66 FTE	915.630 na leto
Obseg sredstev (EUR), financirano od ARIS za aplikativne projekte v FTE (vrednost)	38,324	27.423,27 EUR, 0,36 FTE	27.423,27 EUR, 0,36 FTE	46.203,28 na leto
Obseg sredstev (EUR), financirano od ARIS za podoktorske projekte v FTE (vrednost)	74,12	76.551 EUR, 1 FTE	76.551 EUR, 1 FTE	81.144 na leto
Obseg sredstev (EUR), financirano od ARIS za CRP projekte (vrednost)	32,638	42.127 EUR, 0,46 FTE	42.127 EUR, 0,46 FTE	41.317 na leto
Obseg sredstev (EUR) s trga (vrednost)	0,02	227.687 EUR	154.626 EUR	0,02

Obseg sredstev (EUR) iz lokalne skupnosti (vrednost)	0,10%	34.800 EUR	16.000 EUR	0,10%
Programske skupine ARIS (število)	8	8	8	10
Delež sredstev financiranja programskih skupin ARIS glede na vsa ostala sredstva za raziskovalne projekte ARIS	0,69	52%	52%	0,6028
Delež financiranja mednarodnih projektov v proračunu ZRS Koper	0,16	21,20%	12,00%	0,2
Mednarodni raziskovalni projekti (število)	22	29	32	42
PRENOS ZNANJA				
Obveščanje javnosti o dogodkih in dosežkih ZRS Koper s pomočjo medijev -promocija (število)	2207	77	85	423
Obveščanje javnosti o uporabnih produktih ter ponudbi storitev (število)		1658	1823	9120
Komuniciranje znanosti (opisni)		370	407	2035
Organizacija splošnih predstavitvenih dogodkov dela ZRS Koper (število)		11	12	56
Usanovljena odcepljena podjetja (število)	0	0	1	1
Licenciranje ter odprodaja pravic intelektualne lastnine (število)	0	0	0	2
Registrirani patenti (število)	0	0	0	1
Sodelovanje pri podiplomskih programih (mentorstvo in somentorstvo ter nosilstvo predmetov) (število)	24	33	38	132
Sodelovanje pri dodiplomskih programih (mentorstvo in somentorstvo ter nosilstvo predmetov)(število)	41	41	43	78
Pobrani vzorci oljčnega olja in obseg izvedenih kemijskih analiz (število)	2000	500	500	10000
Število sort, primernih za pridelavo v Sloveniji (število)	8	0	0	40
Vzpostavljene nasadi (število)	1	0	0	2
Opravljeni poskusi pridelave in predelave namiznih oljk (število)	11	0	0	15
Raziskovalni projekti občanske znanosti (število)	9	0	5	30
Znanstveno-raziskovalnih objav ZRS Koper v odprtem dostopu (število)	60	54	60	250
Zbirke raziskovalnih podatkovnih in drugih rezultatov raziskav, objavljenih v skladu z načeli FAIR (število)	2	4	5	10

POVEZOVANJE Z NEPOSREDNIMI UPORABINIKI ZNANJA				
Povezovanja ZRS Koper s sorodnimi mednarodnimi in nacionalnimi ustanovami (število)	55	38	37	93
Izvajanje raziskav v javnem interesu (število)	14	9	11	48
Sodelovanje z drugimi javnimi zavodi in visokošolskimi institucijami idr. (število)	21	46	48	36
Projekti v sodelovanju z lokalno skupnostjo (število)	10	13	17	17
Mednarodne raziskovalne mreže (število)	14	23	23	15
Sodelovanje z uporabniki znanjam; svetovanje, pogodbene raziskave (število)	21	15	17	62
RAZISKOVALNA INFRASTRUKTURA				
Gradnja nove raziskovalne infrastrukture (število)	1			0
Posodobitev in širitev obstoječe raziskovalne infrastrukture (število)	5			0
Raziskovalna oprema (vrednost)	Nabavna vrednost 2.097.337,30 EUR, neodpisana vrednost 539.101,54 EUR		np	0
Digitalizacija (postopkov, dejavnosti; število)	0	0	0	1
KADROVSKI RAZVOJ				
Novo zaposleni mlajši raziskovalci (FTE) (vrednost)	0	0	2	4,5
Zaposleni s statusom MR na ARIS (število)	13	13	14	23
Zagovori doktoratov MR-jev v roku (število)	0	0	2	19
Finančna sredstva (EUR) namenjena spodbujanju in nagrajevanju obetavnih, nadpovprečnih in vrhunskih znanstveno-raziskovalnih dosežkov in raziskovalnih skupin (delež)	3,3%	3,3%	3,3%	3,3%
Novo zaposleni MR po doktoratu (število)	0	0	1	3
Zaposleni raziskovalci (FTE) (vrednost)	70,08	68,98	70,03	82

Izobraževanja in dodatna strokovna usposabljanja zaposlenih ZRS Koper (število)	33	30	35	48
---	----	----	----	----

6. ZAKONSKE IN DRUGE PODLAGE NA KATERIH TEMELJIJO CILJI IN AKTIVNOSTI ZRS Koper:

ZRS Koper deluje na podlagi zavezujočih predpisov Evropske unije in Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/1991, 42/1997, 66/2000, 24/2003, 69/2004, 69/2004, 69/2004, 68/2006, 47/2013– UZ148, 47/2013– UZ90, 97, 99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a), zakonov in njihovih podzakonskih aktov, ki urejajo raziskovalno dejavnost, ter predpisov drugih področij (javne finance, delovna zakonodaja idr.).

V okviru zakonske ureditve na državni ravni navajamo temeljne predpise in področno zakonodajo, ki ureja raziskovalno dejavnost, in sicer:

- Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121, 140, 143, 47/13 – UZ148 in 47/13 – UZ90, 97, 99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a);
- Resolucija o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030 (Uradni list RS, št. 49/22);
- Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (Uradni list RS, št. 186/21, 40/23 in 102/24);
- Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZDOdv, 67/17, 84/18, 204/21 in 139/22);
- Zakon o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 95/24);
- Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP);
- Kolektivna pogodba za javni sektor (Uradni list RS, št. 99/24);
- Kolektivna pogodba za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 18/91-I, 53/92, 13/93 – ZNOIP, 34/93, 12/94, 18/94 – ZRPJZ, 27/94, 59/94, 80/94, 64/95, 19/97, 37/97, 87/97 – ZPSDP, 3/98, 3/98, 39/99 – ZMPUPR, 39/99, 40/99 – popr., 99/01, 73/03, 77/04, 115/05, 43/06 – ZKoIP, 71/06, 138/06, 65/07, 67/07, 120/07, 57/08 – KPJS, 67/08, 1/09, 2/10, 52/10, 2/11, 3/12, 40/12, 1/13, 46/13, 95/14, 91/15, 88/16, 80/17, 80/18, 31/19, 80/19, 97/20, 160/20, 88/21, 136/22, 12/24 in 99/24);
- Kolektivna pogodba za raziskovalno dejavnost (Uradni list RS, št. 45/92, 50/92 – popr., 5/93, 18/94 – ZRPJZ, 50/94, 45/96, 51/98, 73/98 – popr., 39/99 – ZMPUPR, 106/99, 07/00, 64/01, 84/01, 85/01 – popr., 43/06 – ZKoIP, 61/08, 67/08, 40/12, 46/13, 106/15, 46/17, 80/18, 160/20, 88/21, 136/22, 11/23, 99/24 in 109/24 – popr);
- Zakon o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVV, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21 – odl. US, 123/21, 44/22, 130/22 – ZPOmK-2, 18/23 in 78/23);
- Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Znanstveno-raziskovalno središče Koper (Uradni list RS, št. 114/22);
- Uredba o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/17);
- Pravilnik o pogojih glede prostorov, opremljenosti in kadrov za opravljanje javne službe strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/17);

- Uredba komisije (EU) št. 29/2012 z dne 13. januarja 2012 o tržnih standardih za oljčno olje (UL L št. 012 z dne 14. 1. 2012);
- Uredba Komisije (EU) št. 611/2014 v zvezi s programi za podporo sektorju oljčnega olja in namiznih oljk;
- Uredba komisije (EGS) št. 2568/91 o značilnostih oljčnega olja in olja iz oljčnih tropin ter o ustreznih analiznih metodah z dopolnitvami;
- Uredba Komisije (EU) št. 432/2012 o seznamu dovoljenih zdravstvenih trditev na živilih, razen trditev, ki se nanašajo na zmanjšanje tveganja za nastanek bolezni ter na razvoj in zdravje otrok;
- Uredba (EU) št. 1151/2012 Evropskega parlamenta in sveta o shemah kakovosti kmetijskih proizvodov in živil;
- Zakon o meroslovju – ZMer-1 (Uradni list RS, št. 26/05);
- Uredba (EU) 2017/625 Evropskega parlamenta in sveta o izvajanju uradnega nadzora in drugih dejavnosti, da se zagotovi uporaba zakonodaje o živilih in krmi, pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmaceutskih sredstvih;
- Uredba o izvajanju znanstvenoraziskovalnega dela v skladu z načeli odprte znanosti (Uradni list RS, št. 59/23);
- Akcijski načrt za odprto znanost za izvedbo Ukrepa 6.2: Odprta znanost za izboljšanje kakovosti, učinkovitosti in odzivnosti raziskav v okviru Resolucije o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030 št. 63100-1/2023/5 z dne 31. 5. 20231;
- Uredba o načinu priprave kadrovskih načrtov posrednih uporabnikov proračuna in metodologiji spremljanja njihovega izvajanja za leti 2024 in 2025 (Uradni list RS, št. 132/23 in 109/24);
- Splošni akt o postopkih (so)financiranja in ocenjevanja ter spremljanju izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 166/22 in 92/24);
- Pravilnik o sofinanciranju aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 69/23);
- Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2024 in 2025 (ZIPRS2425) (Uradni list RS, št. 123/23, 12/24 in 104/24 – ZIPRS2526);
- Spremembe proračuna Republike Slovenije za leto 2025 (Uradni list RS, št. 104/24);
- Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 11/18, 79/18 in 78/23 – ZORR);
- Uredba o sejinah in povračilih stroškov v javnih skladih, javnih agencijah, javnih zavodih in javnih gospodarskih zavodih (Uradni list RS, št. 16/09, 107/10, 66/12, 51/13 in 6/15), v povezavi s sklepom Vlade RS št. 00712-35/205/23 z dne 15. 2. 2007;
- Uredba o povračilu stroškov za službena potovanja v tujino (Uradni list RS, št. 76/19, 180/20 in 116/21).

Strateški dokumenti:

- Program dela Znanstveno-raziskovalnega središča Koper za obdobje 2019–2022;
- Strategija dela in razvoja ZRS Koper – Mediteranskega centra znanstveno raziskovalne odličnosti (2024-2030);
- Strategija razvoja Slovenije (SRS);

- Strategija za izvajanje resolucije o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 (strategija oljkarstva je opredeljena na str. 127-129);
- Strategija meroslovja v Republiki Sloveniji do 2025: MEROSLOVJE za tehnološki preboj (sprejeta 30. 8. 2017), kjer je strateško umeščen tudi Laboratorij Inštituta z oljkarstvo kot nacionalni etalon;
- Mednarodni sporazum o oljčnem olju in namiznih oljkah 2015, ki ga je vlada RS podprla v juniju 2017;
- Strategija pametne specializacije – partnerji SRIP Hrana;
- Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007-2023;
- Načrt razvoja raziskovalne infrastrukture 2030 (NRRI 2030).

Pri svojem delovanju pa ZRS Koper uporablja tudi vso ostalo splošno zakonodajo, ki ureja delovanje javnih zavodov ter drugih pravnih oseb (statusno pravno, delovnopravno, davčno pravo in druge veje zakonodaje).

Predpisi, ki zadevajo poslovanje ZRS Koper, so objavljeni na spletni strani: <https://www.zrs-kp.si/index.php/onas/akti/>.

ZRS Koper skladno z določbami 80. člena ZZrID dosega minimalne pogoje za pridobitev stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, glede na podane kriterije in sicer:

- zaposlitve v FTE raziskovalcev: na dan 31.12.2024 je bilo zaposlenih 68,98 FTE raziskovalcev,
- dodeljena sredstva iz aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti presegajo vrednost 500.000 EUR, kar je podrobneje pojasnjeno v finančnem načrtu,
- izvajanje raziskovalnih oziroma inovacijskih projektov okvirnega programa EU: V zadnjem osemletnem obdobju je ZRS Koper izvajal 16 raziskovalnih oziroma inovacijskih projektov okvirnega programa EU za raziskave, razvoj in inovacije v skupni vrednosti pogodbenih sredstev ZRS Koper v skupni višini 5.736.834,98 € EUR

7. PROJEKTI IN PROGRAMI

Znanstvenoraziskovalna dejavnost, vključena v sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti prejemnika stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: S-ZRD-O)

7.1. Vsota ISF-O in PSF-O

Steber in vsebinski sklopi	Višina sredstev v letu 2025 (v EUR) - skupaj
Institucionalni steber financiranja (ISF-O) - skupaj	1.438.860
Infrastrukturna dejavnost	226.913
Upravljavska in podporna dejavnost	1.211.947
Programski steber financiranja (PSF-O) - skupaj	1.464.719
Raziskovalni programi	1.191.288
Mladi raziskovalci	273.431
Skupaj sredstva za ISF-O in PSF-O	2.903.579
Razvojni steber financiranja (RSF-O)	185.637
SKUPAJ SREDSTVA ZA STABILNO FINANCIRANJE	3.089.217

(ISF-O+PSF-O+RSF-O)	
---------------------	--

RAZVOJNI STEBER FINANCIRANJA

Razvojni steber financiranja, ki je novost novega zakona je namenjen spodbujanju razvoja znanstvenoraziskovalne in infrastrukturne dejavnosti, in sicer z vidikov kakovosti, ustvarjalnosti in inovativnosti, internacionalizacije, odprtosti ter prenosa znanja in sodelovanja z okoljem, ki pripomorejo k doseganju ciljev in rezultatov ter izvajanju ukrepov ali nalog s področja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, opredeljenih v strateških dokumentih države in EU, ob upoštevanju poslanstva in strategije posameznega prejemnika stabilnega financiranja.

Delitev sredstev razvojnega stebra financiranja bo potekala z vidika razvojnih prioritet, opredeljenih v Strategiji ZRS Koper, na podlagi sklepa direktorja po predhodnem mnenju Znanstvenega sveta ZRS Koper.

Sredstva razvojnega stebra v višini 185.637 EUR bodo v letu 2025 razdeljena po ekonomskih namenih kot sledi:

- plače: 90.083,46 EUR
- prispevki: 14.503,44 EUR
- stroški materiala in storitev: 81.057,29 EUR.

MLADI RAZISKOVALCI

V letu 2025 je na ZRS Koper zaposlenih trinajst (13) MR, in sicer: (9) MR, ki smo jih pridobili v okviru Javnih pozivov za dodelitev mentorskih mest raziskovalnim programom: OPASSI Oskar v okviru programa P6-0272, PUŠ Katarina v okviru programa P5-0381, KOŠIR Diana v okviru programa P5-0409, TRIVUNČEVIČ Rade v okviru programa P6-0400 ter pet (5) MR izbranih na osnovi Pravilnika o izboru in financiranju usposabljanja mladih raziskovalk in raziskovalcev prvič v letu 2022: HAJDINAC Sara v okviru programa P6-0272 in ŠMID Karin v okviru programa P6-0434 ter v letu 2023 : ŠKORJANC Tjaša v okviru programa P6-0279, HADALIN Štefan v okviru programa P6-0272 in CIKAČ Ana v okviru programa P5-0381. Prav tako smo v mesecu marcu 2024 pozvali vodje raziskovalnih programov ZRS Koper za oddajo predlogov kandidatov za mentorje MR. Na osnovi prejetih predlogov smo pričeli z usposabljanjem štirih (4) novih MR v mesecu oktobru, in sicer KRANJC Diana v okviru programa P5-0381, OREL Urban v okviru programa P6-0272, KASTELIC VUKADINOVIĆ Tinkara v okviru programa P5-0409, in KAPUN Andrej v okviru programa P6-0400.

V okviru mednarodnih projektov imamo zaposlena dva (2) mlada raziskovalca. KRALJ Erik se usposablja v okviru mednarodnega projekta SCORE, kateri se bo zaključil v prvi polovici leta 2025. HOFMANN Nina se usposablja v okviru mednarodnega projekta OPENBORDERS. V letu 2025 na mednarodnih projektih ne planiramo zaposlitev drugih mladih raziskovalcev.

Mladega raziskovalca KOPJAR Karla smo v letu 2023 zaposlili v okviru sredstev v namen zagona Inštituta za vinogradništvo in vinarstvo ZRS Koper.

NACIONALNI PROGRAMI

Raziskovalni programi	Matični	Partnerski
Obstoječe število	5	2

Upravni odbor ZRS Koper je na svoji 5. izredni seji, dne 26. 9. 2023, sprejel Pravilnik o stabilnem financiranju ZRS Koper. Skladno s Pravilnikom odločitev o ustanovitvi, preoblikovanju ali ukinitvi raziskovalnega programa sprejme Upravni odbor ZRS Koper ob predhodnem mnenju Znanstvenega sveta ZRS Koper.

Ustanavljanje raziskovalnega programa se je izvedlo na podlagi upoštevanja rezultatov zadnjih izvedenih vrednotenj raziskovalnih programov s strani ARIS in ZRS Koper. Po sprejetju Metodologije vrednotenja je bila sprejeta tudi odločitev o ustanovitvi novega programa, zato smo meseca oktobra 2023 objavili Poziv za zbiranje predlogov za nov raziskovalni program ZRS Koper. Prijava novega raziskovalnega programa je morala izkazovati jasno vsebinsko diferenciacijo od obstoječih raziskovalnih programov ZRS Koper. Rok za oddajo predlogov je bil 6. 11. 2023 v katerem smo prejeli eno prijavo z naslovom »Sredozemske kmetijske prakse in družbe v prilagajanju okoljskim spremembam«, ki vsebinsko pokriva izbrana področja panelov ERC: LS8 Okoljska biologija, ekologija in evolucija in SH2 Institucije, upravljanje in pravni sistemi. Pričetek izvajanja 1. 1. 2024.

7.2. Znanstvenoraziskovalna dejavnost, ki se financira po javnih razpisih in pozivih:

V nacionalnem okviru bomo na ZRS Koper v letu 2025 izvajali štiriintrideset (34) projektov: enaindvajset (21) temeljnih, en (1) aplikativni, en (1) podoktorski projekt, pet (5) ciljnih raziskovalnih projektov, en (1) infrastrukturni projekt, dva (2) projekta za krepitev mednarodne mobilnosti slovenskih raziskovalcev in raziskovalnih organizacij ter za spodbujanje mednarodne vpetosti slovenskih prijaviteljev (NOO) in tri (3) prilagojene projekte. Od tega smo v letu 2024 pridobili tri (3) nove projekte: dva (2) ciljna projekta in 1 projekt v okviru Javnega poziva za (so)financiranje projektov in programov za krepitev mednarodne mobilnosti slovenskih raziskovalcev in raziskovalnih organizacij ter za spodbujanje mednarodne vpetosti slovenskih prijaviteljev (šifra projekta MN-0026-1510).

V prvi polovici leta 2024 smo oddali dvanajst (12) prijav na Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov kot nosilna institucija ter tri (3) prijave za (so)financiranje raziskovalnih projektov kot sodelujoča institucija. V letu 2024 smo tako uspešno pričeli z izvajanjem enega (1) projekta kot nosilna institucija ter dva (2) projekta kot sodelujoča institucija. V letu 2025 pa bomo pričeli z izvajanjem treh (3) novih projektov kot nosilna institucija in dva (2) kot sodelujoča institucija.

V mesecu januarju 2025 smo oddali devetnajst (19) prijav na Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov kot nosilna institucija ter šest (6) prijav na (so)financiranje raziskovalnih projektov kot sodelujoča institucija. Velja zapisati tudi dodatno dve (2) oddani prijavi na Javni razpis za (so)financiranje izvajanja aktivnosti občanske znanosti v letu 2024 (financiranje v letih 2025 in 2026).

V letu 2025 smo začeli z izvajanjem dodatnih šest (6) novih bilateralnih projektov pridobljenih v lanskem letu, 2024. Ob upoštevanju tekočih projektov iz prejšnjih let, 2023 in 2024, bomo v letošnjem letu izvajali trinajst (13) bilateralnih projektov. Ti vključujejo tri (3) projekte z Združenimi državami Amerike, dva (2) projekta z Bosno in Hercegovino, dva (2) projekta z Republiko Srbijo, dva (2) projekta z Dansko, dva (2) projekta z Združenim kraljestvom, en (1) projekt s Hrvaško in enim (1) projektom z Latvijo.

Raziskovalni projekti	Matični (obstoječ)	Partnerski (obstoječi)	Plan 2025
<i>*Temeljni projekti Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2024 (februar 2024)</i>	3	2	16
<i>*Podoktorski projekti Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2024 (februar 2024)</i>	1	0	3
<i>*Aplikativni projekti Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2024 (februar 2024)</i>	0	0	0
<i>**Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2025 (januar 2025)</i>	24	10	19
Javni razpis za (so)financiranje izvajanja aktivnosti občanske znanosti v letu 2024 (financiranje v letih 2025 in 2026)	n/a	n/a	2
CRP projekti	2	3	v fazi izvajanja
Bilateralni projekti v fazi izvajanja	13	0	20 ***
Temeljni projekti od tega 5 novih s 1.1.2025	14	7	v fazi izvajanja
Podoktorski projekti	1	0	v fazi izvajanja
Aplikativni projekti	1	0	v fazi izvajanja
Prilagojeni ERC v okviru komplementarne sheme za prijave na razpise Evropskega raziskovalnega sveta	3	0	v fazi izvajanja
Prilagojeni FWO kjer FWO (The Research Foundation – Flanders) deluje v vlogi vodilne agencije prijavljenega projekta	1	0	v fazi izvajanja
Projekt/programov za krepitev mednarodne mobilnosti slovenskih raziskovalcev in raziskovalnih organizacij ter za spodbujanje mednarodne vpetosti slovenskih prijaviteljev (NOO)	1	0	v fazi izvajanja

Opombe:

* 4. V okviru Javnega razpisa za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2024 smo v letu 2024 pridobili 3 nove projekte, enega (1) kot nosilna RO in dva (2) kot sodelujoča RO).

**V mesecu novembru 2024 je ARIS objavil načrtovan *Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2025*. ZRS Koper na omenjeni razpis kandidira z devetnajstimi (19) prijavi ter dodatnima dvema (2) prijavi na Javni razpis za (so)financiranje izvajanja aktivnosti občanske znanosti v letu 2024 (financiranje v letih 2025 in 2026)

***V letu 2025 načrtujemo tudi oddajo še 20 prijav na razpisane bilateralne projekte, ki bodo objavljeni v okviru mednarodnih javnih razpisov in pozivov v letu 2025 na Javni agenciji za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije.

V letu 2024 kljub načrtom za oddajo 20 prijav na razpisane bilateralne projekte, objavljenih v okviru mednarodnih javnih razpisov in pozivov v letu 2024 na Javni agenciji za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije, smo dejansko oddali 13 prijav in sicer 2 prijavi z Republiko Hrvaško, 2 prijavi s Črno goro, 2 z Republiko Srbijo, 2 z Dansko, 1 z Latvijo, 3 z Združenim kraljestvom ter 1 z Japonsko. Žal so bile 4 prijave neizbrane (Srbija, Črna gora, Združeno kraljestvo in Hrvaška).

Na Javni razpis za izbiro raziskovalnih projektov Ciljnega raziskovalnega programa (CRP) smo v letu 2024 oddali 2 prijavi, in sicer obe kot sodelujoča organizacija v okviru Inštituta za oljkarstvo ZRS Koper ter v okviru Inštituta za filozofske in religijske študije ZRS Koper. Obe prijavi sta bili odobreni. Pričeli sta se izvajati v mesecu septembru in oktobru leta, 2024.

Skladno z vabilom ARIS so vodje programov in projektov ZRS Koper oddali predloge najvidnejših raziskovalnih dosežkov - Odlični v znanosti. Gre za projekt v okviru aktivnosti promocije znanosti, ki ga ARIS izvaja že vrsto let zapored in je namenjen izboljšanju prepoznavnosti znanosti.

V letu 2024 smo na Javnem razpisu za povračilo stroškov znanstvenih objav v zlatem odprtem dostopu oddali 3 znanstvene objave ter s strani ARIS prejeli odobritev za povračilo stroškov v višini 16.771,27 EUR.

Poleg navedenih nacionalnih projektov se izvajajo različni projekti v sodelovanju z uporabniki znanj, lokalnimi skupnostmi in drugimi uporabniki znanja.

BILATERALNI PROJEKTI

V letu 2025 bomo okrepili bilateralno sodelovanje z mednarodnimi partnerji, s poudarkom na inovativnih projektih na področju trajnostnega razvoja in digitalizacije. Poseben poudarek bo na krepitvi dolgoročnih partnerstev in pridobivanje dodatnih sredstev iz evropskih in drugih mednarodnih razpisov. V letu 2025 bomo izvajali trinajst (13) bilateralnih projektov in sicer:

- **Bilateralni z Bosno in Hercegovino**

BI-BA/24-25-029

Dr. Uroš Marušič

Izboljšanje zmogljivosti in okrevanja: vključevanje bio in nevrofeedbacka v šport in rehabilitacijo

1.1.2024-31.12.2025

BI-BA/24-25-027

Dr. Boštjan Šimunič

Dekompozicija tenziomiograma postaktivacijske potentiacije: vpliv podaljšane neaktivnosti na kontraktilne lastnosti skeletnih mišic

1.1.2024-31.12.2025

- **Bilateralni s Srbijo**

BI-RS/23-25-054

Dr. Nadja Furlan Štante

Religijske politike in svoboda vesti v prvi in drugi Jugoslaviji: konteksti sprememb

1.7.2023-30.6.2026

BI-RS/23-25-010

Dr. Saša Pišot

Šport mladih v primežu epidemije Covid-19 – osip v participaciji in njegove posledice

1.7.2023-30.6.2026

- **Bilaterale z Združenimi državami Amerike**

BI-US/24-26-090

Dr. Uroš Marušič

Raziskovanje medsebojnega delovanja kognitivnih, motoričnih in senzoričnih procesov pri staranju s pomočjo mobilnega slikanja možganov in telesa.

1.7.2024-30.6.2026

BI-US/24-26-046

Dr. Bojan Tičar

Družbena odgovornost podjetij, kot odgovornost direktorjev

1.7.2024-30.6.2026

BI-US/24-26-051

Dr. Rado Pišot

Inovativni didaktični pristopi pri alpskem smučanju: Spodbujanje smučarskega udejstvovanja med generacijami.

1.7.2024-30.6.2026

- **Bilateraliz Danske**

BI-DK/25-27-001

Dr. Borut Klabjan

Narodne manjšine v zgodovinski primerjavi. Pogledi iz Slovenije in Danske.

1.1.2025-31.12.2026

BI-DK/25-27-004

Dr. Maja Zadel

Spopadanje z raznolikostjo: dekoloniziranje predpostavk v izobraževanju v Sloveniji in na Danskem

1.1.2025-31.12.2026

- **Bilateraliz Združenim kraljestvom**

ARIS-BI/2024/388

Dr. Ksenija Perković

Podjetništvo in delo beguncev kot družbeni sidrišči integracije priseljencev v Sloveniji in Združenem kraljestvu

1.1.2025-31.12.2026

ARIS-BI/2024/355

Dr. Miloš Kalc

Raziskovanje živčno-mišične utrujenosti s pomočjo naprednih merilnih tehnologij

1.1.2025-31.12.2026

- **Bilateraliz Hrvaško**

ARIS-BI/2024

Dr. Urška Bratož

Življenska obdobja in odnosi med generacijami (16.-19.stol.)

1.1.2025-31.12.2026

- **Bilateralala z Latvijo**

BI-LV/25-27-003

Dr. Maja Bjelica

Ritmi, tišine in mnogozvočja: odmevi okoljske humanistike

1.1.2025-31.12.2026

7.2. Infrastrukturni program

ZRS Koper je vstopil v novo shemo financiranja raziskovalne dejavnosti z izrazito nizko stopnjo sofinanciranja infrastrukturne dejavnosti (2,1 FTE v plačnem delu). Ta delež sofinanciranja je v primerjavi z nekaterimi JRZ, sorodnimi bodisi po velikosti ali pa po aktivnostih, ki jih izvaja, res zelo majhen. Primerjavo z drugimi JRZ smo izvajali tako po absolutnem številu FTE za infrastrukturni program, kot v razmerjih FTE na število strokovnih ali tehničnih sodelavcev, FTE na skupno število zaposlenih in FTE na število programskih skupin (podatki iz SICRIS in poročil ARIS). Pri vseh obravnavanih kriterijih je delež sofinanciranja infrastrukturne dejavnosti najnižji prav na ZRS Koper. Posebej pa želimo izpostaviti primerjavo z drugimi JRZ v kriteriju FTE infrastrukturnega programa na sklop raziskovalne opreme večje vrednosti, pridobljene v okviru razpisov ARIS, kjer ZRS Koper izrazito izstopa v negativnem smislu. ZRS Koper je namreč zelo uspešen pri prijavi na javne razpise ARIS za sofinanciranje nabave raziskovalne opreme, v kar vloži tudi precej lastnih sredstev, pridobljenih iz drugih virov. Z odobrenimi sredstvi za sofinanciranje infrastrukturne dejavnosti v višini 2,1 FTE v plačnem delu, ki jih razdeli med osem infrastrukturnih organizacijskih enot, pa je skoraj nemogoče zagotoviti primerno uporabo nabavljene raziskovalne opreme. Višjih (tudi 100% in 200% višje) deležev financiranja infrastrukturne dejavnosti so deležni nekateri JRZ, ki so znatno manjši po številu raziskovalk in raziskovalcev in ki v obdobju od 2018 dalje niso pridobili nobenega elementa raziskovalne opreme večje vrednosti.

7.3. Odprta znanost:

ZRS Koper bo v letu 2025 aktivno sodeloval pri zasnovi in vsebini potujoče razstave v okviru projekta SPOZNAJ.

V skladu z načrtom prilagoditev delovanja ZRS Koper po načelih odprte znanosti bomo nadaljevali z različnimi aktivnostmi. Evidentirali smo obstoječe interne akte, ki jih nameravamo dopolniti z vsebinami, vezanimi na ravnanje v skladu z načeli odprte znanosti. V sodelovanju s konzorcijskimi partnerji projekta SPOZNAJ in pravno službo ZRS Koper bomo pripravili osnutke novih pravilnikov in organizacijskih navodil ter jih predali v obravnavo ustreznim organom ZRS Koper.

Izgradnja nacionalnih področnih repozitorijev je v pristojnosti izbranih izvajalcev, zato na ZRS Koper načrtujemo vzpostavitev lokalnega podatkovnega okolja za varno in odgovorno hrambo digitalnih objektov v raziskovalnih procesih. Prav tako smo predlagali kandidata za sodelovanje v strokovnem telesu za nacionalno infrastrukturo odprte znanosti ter načrtujemo sodelovanje z nacionalnim infrastrukturnim zavodom Arnes. Predstavniki ZRS Koper bo sodeloval v strokovnem telesu SSOZ za monitor odprte znanosti.

Za zagotavljanje podpore raziskovalnim skupinam smo na ZRS Koper oblikovali delovno skupino za odprto znanost. Ta bo v letu 2025 skrbela za informiranje in podporo raziskovalcem pri delovanju v

skladu z načeli odprte znanosti. Delovna skupina je sestavljena tako, da pokriva vse raziskovalne enote ZRS Koper. V prihodnjem letu načrtujemo nadaljnje izobraževanje članov skupine za podatkovne strokovnjake ter redne sestanke, kjer bomo obravnavali aktualna vprašanja. Izkušenejši člani skupine bodo nudili pomoč posameznikom in skupinam, hkrati pa bodo dopolnjevali informativne vsebine na spletni strani ZRS Koper.

ZRS Koper je vključen v nacionalno mrežo skupnosti občanske znanosti (citizenscience.si). Predstavnica ZRS Koper bo aktivno sodelovala v mreži in se udeleževala rednih sestankov. Prav tako bo v sodelovanju s Centrom za upravljanje projektov ZRS Koper nudila vsebinsko in administrativno podporo prijaviteljem na razpis ARIS za projekte občanske znanosti. Na spletni strani bodo predstavljene vsebine projektov, ki vključujejo elemente občanske znanosti.

Založba ANNALES ZRS bo še naprej sodelovala v nacionalnih prizadevanjih za vzpostavitev mreže znanstvenih založnikov in nosilca nacionalnega dela konzorcija OPERAS.SI. V okviru aktivnosti Univerze na Primorskem bomo sodelovali pri vzpostavitvi skupnega portala znanstvenih publikacij. Produkcija znanstvenih revij založbe bo še naprej vključena v nacionalni portal odprte znanosti, pri čemer bodo metapodatki vpisani v dCOBISS. Vsi članki bodo objavljeni pod licenco CC BY 4.0 v institucionalnem repozitoriju DiRROS, pri čemer bomo avtorjem omogočili hrambo raziskovalnih podatkov v zaupanja vrednih repozitorijih.

V letu 2024 smo vzpostavili portal OMP, ki ga bomo v letu 2025 iz testne faze prenesli v produkcijsko uporabo. Prav tako bomo sledili priporočilom za diamantni odprti dostop in nadaljevali sodelovanje v projektu DIAMAS, kjer bomo prispevali k razvoju institucionalnih modelov odprtega dostopa.

ZRS Koper ostaja zavezan načelom odprte znanosti ter bo v letu 2025 še naprej razvijal infrastrukturo, podporo raziskovalcem in sodelovanje v nacionalnih ter mednarodnih pobudah na tem področju.

7.4. Mednarodno sodelovanje

V letu 2024 smo na ZRS Koper izvajali skupno devetindvajset (29) mednarodnih znanstveno-raziskovalnih projektov. Od tega nadaljujemo z izvajanjem sedemindvajset (27) mednarodnih znanstveno-raziskovalnih projektov iz leta 2024. V letu 2024 sta bila zaključena dva (2) mednarodno znanstveno-raziskovalnih projektov, na novo pa smo pričeli izvajati osem (8) mednarodnih znanstveno-raziskovalnih projektov. V letu 2024 smo oddali enainštirideset (41) novih prijav na razpise za mednarodne znanstveno-raziskovalne projekte, od katerih bomo v letu 2025 pričeli izvajati osem (8) projektov. Od vseh prijav, ki smo jih oddali v letu 2024 je dvanajst (12) projektnih prijav še v evalvaciji.

TEKOČI PROJEKTI v letu 2025

Status	Inštitut	Akronim	Polni naslov projekta	Program, pobuda	Razpis
TEK	IZO	EUtopiaSIF	Eutopia Science and Innovation Fellowship	H2020	H2020-MSCA-COFUND-2019
TEK	MIOS	SCORE	Smart control of the climate resilience in European coastal cities	H2020	H2020 LC-CLA-2018-2019-2020

TEK	IZDŠ	COORDINATE	COhort cOMmunity Research and Development Infrastructure Network for Access Throughout Europe	H2020	H2020-INFRAIA-2018-2020-1- RIA
TEK	IZŠ	OPEN BORDERS	Cold War Europe Beyond Borders. A Transnational History of Cross-Border Practices in the Alps-Adriatic area from World War II to the present.	ERC Advanced grant	ERC-2021-ADG
TEK	IZDŠ	GUIDEPREP	Growing Up In Digital Europe PREParation phase	HORIZON Europe-CSA	HORIZON-INFRA-2021-DEV-02
TEK	IZDŠ	FATIMA2	Preventng Honour Related Violence against women through Social Impact Projects and Peer Learning led by young men	CERV-2022-DAPHNE	Citizens, Equality, Rights and Values Programme (CERV)
TEK	IKARUS	EWAS	Empowering Women in Alpine Skiing	Erasmus+	ERASMUS-SPORT-2022-SCP
TEK	IZO	Waste4soil	Turning food waste into sustainable soil improvers for better soil health and improved food systems	HORIZON Europe	HORIZON-MISS-2022-SOIL-01-02
TEK	IKARUS	TBrainBoost	Era Talents for boosting and balancing brain circulation	HORIZON Europe	HORIZON-WIDERA-2022-TALENTS-03
TEK	IZŠ	RecapMCV	Rekapitalizacija MerlinCV - Inovativna doživetja čezmejne naravne in kulturne dediščine	Interreg Italija-Slovenija 2021-2027	1. Kapitalizacijski razpis
TEK	IKARUS	X-BRAIN.net	Mreža čezmejnega sodelovanja rehabilitacije bolnikov po možganski kapi z uporabo inovativnih tehnologij	Interreg Italija-Slovenija 2021-2027	1. Kapitalizacijski razpis
TEK	MIOS	ECO2SMART	Spodbujanje aktivne ozaveščenosti državljanov za krepitev odpornosti, na	Interreg Italija-	1. Kapitalizacijski razpis

			ekosistemih temelječega prilagajanja in preprečevanja tveganja nesreč	Slovenija 2021-2027	
TEK	MIOS	POSEIDONE	Promocija zelene in modre infrastrukture za nov okoljski razvoj/Promozione di infrastrutture verdi e blu dedicate a un nuovo ambiente	Interreg Italija-Slovenija 2021-2027	1. Kapitalizacijski razpis
TEK	IZDŠ	EXPECT_Art	EXPLORING AND EDUCATING CULTURAL LITERACY THROUGH ART	HORIZON Europe	HORIZON-CL2-2023-HERITAGE-01
TEK	IZDŠ	N.E.A.R.to Guardians	N.E.A.R. to Guardians - Networking and Exchange Activities to Reinforce Guardianship on housing, labour and education	HORIZON Europe	AMIF-2023-TF2-AG-CALL-06-CHILDREN
TEK	IZDŠ	HUMAN	Digital Hate Interrupter Activism to combat structural racism promoting inter-community cooperation through digital technologies	Citizens, Equality, Rights and Values Programme (CERV)	CERV-2023-EQUAL
TEK	IZO	ScreenFood	Metrology for food safety in the circular economy: targeted and screening methods for contaminants in food and recycled packaging	EURAMET	European Partnership on Metrology Industry Call 2023
TEK	MIOS	4PETHABECO	Strengthening cooperation to address socioenvironmental challenges of EUSAIR flagship PET HAB ECO	Interreg IPA ADRIION	Interreg VI-B IPA Adriatic
TEK	IZO	Bio2TechAgri	Z inovacijami v biotehnologiji do trajnostnega in konkurenčnega kmetijstva	Interreg Ita-Slo	Standardni projekt
TEK	IZO	AL-GRAPE	Podpora digitalizaciji v vinogradništvu za obvladovanje škodljivih	Interreg Ita-Slo	Standardni projekt

			organizmov na čezmejnem območju Italija – Slovenija		
TEK	IZŠ	KAŠTellieri	Trajnostna kulturno-turistična destinacija Čezmejna Dežela prazgodovinskih gradišč – kaštelirjev Zgornjega Jadrana	Interreg Ita-Slo	Standardni projekt
TEK	IJŠ	Cross Term	Crossborder standardization of institutional terminology	Interreg Ita-Slo	Standardni projekt
TEK	MIOS	NATURGO	NATure-Based Solutions and URban Water Governance	DUT - Driving Urban Transitions	F-DUT-2023-0293
TEK	CUP	PILLARS	Scaling Impact via Policy, Projects, Processes and Professional Skills	Erasmus+ (ERASMUS+)	ERASMUS-EDU-2024-PI-ALL-INNO
TEK	PI	INCEPT	Supporting cross-border judicial cooperation in cases related to INTERCEPTION of telecommunications	Justice Programme (JUST)	JUST-2024-JCOO
TEK	IKARUS	NeuroDance	Dancing intervention to ameliorate the symptoms and promote the well-being of patients with Parkinson's Disease and related neurodegenerative disorders	Erasmus+ (ERASMUS+)	ERASMUS-SPORT-2024
TEK	IVE+IKARUS	Urban Leap	UrbanLeap - Parkour teaches you to be sure of what you are able to do	Erasmus+ (ERASMUS+)	ERASMUS-SPORT-2024-SCP
TEK	MIOS-IZO	LIFE4ADAPT	Slovenia's Strategic Integrated LIFE Project for Adaptation	Programme for the Environment and Climate Action (LIFE)	LIFE-2023-STRAT-two-stage
TEK	MIOS	INSPIRI2050	Imaginative Narratives and Scenarios for inspiring Restoration and Innovation	HORIZON Europe	HORIZON-MISS-2024-OCEAN-01-05

			for European seas and water systems		
TEK	MIOS	TransformERS	Transformations international Experience and Research network for Sustainable futures	COST	COST CA22156
TEK	MIOS	RethinkBlue	Rethinking the Blue Economy: Socio-Ecological Impacts and Opportunities	COST	COST CA22122

ODOBRENI PROJEKTI v letu 2024

Status	Inštitut	Akronim	Polni naslov projekta	Program, pobuda	Razpis
TEK	MIOS	4PETHABECO	Strengthening cooperation to address socioenvironmental challenges of EUSAIR flagship PET HAB ECO	Interreg IPA ADRION	Interreg VI-B IPA Adriatic
TEK	IJŠ	Cross Term	Crossborder standardization of institutional terminology	Interreg Ita-Slo	Standardni projekt
TEK	IZO	AL-GRAPE	Podpora digitalizaciji v vinogradništvu za obvladovanje škodljivih organizmov na čezmejnem območju Italija – Slovenija	Interreg Ita-Slo	Standardni projekt
TEK	IZO	Bio2TechAgri	BioTech2Agri	Interreg Ita-Slo	Standardni projekt
TEK	IZŠ	KAŠTellieri	Trajnostna kulturno-turistična destinacija Čezmejna Dežela prazgodovinskih gradišč – kaštelirjev Zgornjega Jadrana	Interreg Ita-Slo	Standardni projekt
TEK	MIOS	NATURGO	NATure-Based Solutions and URban Water Governance		F-DUT-2023-0293
TEK	IVE	EMPOWERMED	Enhancing Management of Water Scarcity through Proactive and InnOvative Water Accounting Approaches in Mediterranean Regions	PRIMA	PRIMA Call-2024

TEK	IKARUS	NeuroDance	Dancing intervention to ameliorate the symptoms and promote the well-being of patients with Parkinson's Disease and related neurodegenerative disorders	Erasmus+ (ERASMUS+)	ERASMUS-SPORT-2024
TEK	CUP	PILLARS	Scaling Impact via Policy, Projects, Processes and Professional Skills	Erasmus+ (ERASMUS+)	ERASMUS-EDU-2024-PI-ALL-INNO
TEK	IVE+IKARUS	Urban Leap	UrbanLeap - Parkour teaches you to be sure of what you are able to do	Erasmus+ (ERASMUS+)	ERASMUS-SPORT-2024-SCP
TEK	MIOS	INSPIRI2050	Imaginative Narratives and Scenarios for insPIring Restoration and Innovation for European seas and water systems	HORIZON Europe	HORIZON-MISS-2024-OCEAN-02
TEK	MIOS-IZO	LIFE4ADAPT	Slovenia's Strategic Integrated LIFE Project for Adaptation	Programme for the Environment and Climate Action (LIFE)	LIFE-2023-STRAT-two-stage
TEK	IZŠ	TransborderTV	Television beyond Cold War Blocks: the role of TV Koper-Capodistria in overcoming Upper Adriatic Border divisions	HORIZON Europe	HORIZON-WIDERA-2023-TALENTS-02
TEK	PI	INCEPT	Supporting cross-border judicial cooperation in cases related to INTERCEPTION of telecommunications	JUST	JUST-2024-JCOO

PROJEKTI V EVALVACIJI oz. OCENJEVANJU

Status	Inštitut	Akronim	Polni naslov projekta	Program, pobuda	Razpis
EVAL	MIOS	ForestNBS		Biodiversa+	Biodiversa Joint Research Call 2023-2024
EVAL	IZO	OIL the Best	Olives Itinerary Lands, the best	HORIZON Europe	HORIZONT-2020

<i>Status</i>	<i>Inštitut</i>	<i>Akronim</i>	<i>Polni naslov projekta</i>	<i>Program, pobuda</i>	<i>Razpis</i>
EVAL	MIOS	Revitalizing natural and cultural heritage for a good quality of life of local communities	Revitalizing natural and cultural heritage for a good quality of life of local communities	Global Call on Science Missions for Sustainability	Global Call on Science Missions for Sustainability
EVAL	IKARUS	ITAMER	Developmnet of a mobile helt status assesmnet system under based on intelligent technological tools for diagnostic and excercise therapy applications	HORIZON Europe	HU-RIZON
EVAL	IZDŠ	SIS-HUBS	Sorority, Integration and Support for women and girls through community-based programmes	HORIZON Europe	MIF-2024-TF2-AG-THB-01
EVAL	IFRŠ	THuNB	Temperamental roots of the human-Nature bond	HORIZON Europe	HORIZON-TMA-MSCA-PF-EF
EVAL	IKARUS	ePICals	Estimates of Persistent Inward Currents as non-invasive biomarkers in Amyotrophic Lateral Sclerosis progression	HORIZON Europe	HORIZON-TMA-MSCA-PF-EF
EVAL	IFRŠ	JSPS Core-to-Core Progra	JSPS Core-to-Core Program	JSPS Core-to-Core Program	JSPS Core-to-Core Program
EVAL	MIOS	RISTANC	Research and Innovation cooperaton for SusTAinability and reaching EU missioNs objeCtives	HORIZON Europe	HORIZON-MISS-2024-CROSS-02-01
EVAL	MIOS	Flowing_for_future	Nova prihodnost za vodo	Interreg Ita-Slo	Razpis za standardne projekte št. 3/2024, Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021-2027

<i>Status</i>	<i>Inštitut</i>	<i>Akronim</i>	<i>Polni naslov projekta</i>	<i>Program, pobuda</i>	<i>Razpis</i>
Eval	IVV	RE-VinumVirideReFOŠK	Vinogradi za prihodnost: Trajnostne rešitve za podnebne rešitve	Interreg Ita-Slo	Razpis za standardne projekte št. 3/2024, Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021-2027
Eval	IZO	SOS	Co-creating Soil Oriented Solutions in Living Labs	HORIZON Europe	HORIZON-MISS-2024-SOIL-01

7.5. Opis strokovnih nalog oz. javne službe s področja oljkarstva

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) je dne 13. decembra 2024 ponovno imenovalo za izvajalca javne službe strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin za področje oljkarstva Inštitut za oljkarstvo ZRS Koper. Javna služba za izvajanje strokovnih nalog v oljkarstvu z izvedbo aktivnosti prispevala k uresničevanju strateških usmeritev razvoja oljkarstva. V okviru javne službe bo Inštitut za oljkarstvo v obdobju od 1. januarja 2025 do 31. decembra 2025 opravljal tudi vlogo koordinatorja za oljkarstvo.

V okviru javne službe za izvajanje strokovnih nalog v oljkarstvu, bodo v letu 2025 izvedene naloge s področja selekcije, introdukcije, razmnoževanje sadilnega material, ugotavljanje ustreznih tehnologij za pridelavo oljk ter ugotavljanje vrednosti oljk za predelavo. Izvedba nalog v letu 2025 bo nadgradila rezultate pridobljene v 7 letnem obdobju izvedenih strokovnih nalog v času od 1.1.2018 – 31.12.2024.

V okviru javne službe za oljkarstvo bo ZRS Koper v letu 2025 skrbel tudi za vzdrževanje novo nastalega nasada v Marezigah.

Skladno z zastavljenimi dolgoročnimi cilji v Uredbi o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/17) bomo v okviru naloge strokovno tehnične koordinacije v oljkarstvu skušali nadgraditi in okrepiti tudi sodelovanje z Javno službo kmetijskega svetovanja (ki v delu deluje tudi na področju oljkarstva), Javno službo zdravstvenega varstva rastlin (ki v delu deluje tudi na področju oljkarstva), Javno službo genske banke, službami ki delujejo v okviru MKGP (Direktorat za kmetijstvo; Direktorat za hrano in ribištvo; Upravi za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin) ter drugimi ministrstvi, znanstveno-raziskovalnimi ustanovami, univerzami, podjetji in pridelovalci in predelovalci. V letu 2024 bomo slednje skušali doseči z večkrat-letno organizacijo ožjih in širših delovnih sestankov in dogodkov.

Skladno z zahtevami in izhodišči MKGP je za področje dela IZO ZRS Koper pripravljen podroben program dela javne službe v oljkarstvu za leto 2025 s kadrovskim in finančnim načrtom, ki je del letnega programa dela ZRS Koper. Podroben program dela javnih služb s področja oljkarstva je priložen Letnemu programu dela ZRS Koper (Priloga 1).

7.6. Drugi projekti

Tudi v letu 2025 si bomo prizadevali za okrepitev sodelovanja z lokalnimi skupnostmi, uporabniki znanj in drugimi uporabniki storitev. Ob odgovornem zavedanju našega poslanstva je za naše

nadaljnje delo izjemno pomembno tudi iskanje novih poslovnih možnosti. Soočamo se tudi z možnostjo ustanavljanja novih raziskovalnih jeder, predvsem na razvijajočih se področjih raziskovanja.

Znanje je temeljna dobrina, ki jo ZRS Koper ustvarja s svojo dejavnostjo. Vendar njegova vrednost pride do izraza šele, ko se učinkovito prenaša v različne sfere človekovega delovanja. Prenos in aplikacija znanja sta zaključni fazi znanstveno-raziskovalnega dela, ki ustvarjata širšo družbeno korist in pomembno javno dobro. Dodana vrednost znanstvenih dognanj se kaže v njihovi uporabi v realnem okolju, kar prispeva k večji učinkovitosti, produktivnosti in uspešnosti različnih organizacij ter posameznikov. Med potencialnimi uporabniki znanja ZRS Koper so javne, zasebne in prostovoljske organizacije, podjetja, vladne in nevladne institucije, športniki, kmetje, managerji in številne druge skupine.

V sodelovanju s temi javnostmi bomo razvijali temelje občanske znanosti. Storitve ZRS Koper bodo temeljile na vrhunskem znanju in sodobnih tehnoloških rešitvah, ki jih omogoča naša laboratorijska oprema

8. NAČRT INVESTICIJ IN INVESTICIJSKEGA VZDRŽEVANJ

8.1 Investicije v zgradbe

Vprašanje prostorske problematike ostaja ena pomembnejših in vseprisotnih tem poslovanja ZRS Koper. Boljša raziskovalna infrastruktura, predvsem laboratorijskega dela na čelu s potrebami laboratorija Inštituta za oljkarstvo ZRS Koper ter iskanje trajne prostorske rešitve za vse inštitute in laboratorije, je ena temeljnih nalog vodstva ZRS Koper v prihodnjih letih.

1. Prav gotovo je prioriteta naloga zagotovitev trajnih prostorov za Laboratorij Inštituta za oljkarstvo ZRS Koper (IZO ZRS Koper). Po uspešnih pogajanjih smo z Univerzo na Primorskem (UP) ponovno za obdobje 5 let oživelij najemno pogodbo za prostore v Livadah. Nova naloga, ki je pred nami, pa je ureditev trajnih lastnih prostorov za namene oljkarstva. Mestna občina Koper in ZRS Koper sta v začetku letu 2023 podpisala pogodbo o ustanovitvi stavbne pravice za objekte nekdanje vojaške karavle (Plavje), ki so bili zgrajeni v 50. letih prejšnjega stoletja in so dotrajani ter neustrezni za takojšnjo uporabo. V njih bo ZRS Koper uredil prostore za delovanje Centra mediteranskih kultur – Inštituta za oljkarstvo ZRS Koper, njegovega laboratorija in akreditirane dejavnosti ter ohranitev raziskovalne dejavnosti na področju dela laboratorija. Novi Kompetenčni center bi združeval infrastrukturo degustacijskega centra, laboratorijev ter Centra mediteranskih kultur:
 - za potrebe ugotavljanja skladnosti (inšpekcijskega nadzora) v skladu s tržnimi normativi s področja ocenjevanja oljčnih olj. Metodologija in oprema sta predpisani v Uredbi Evropske komisije št. 2568/91, nazadnje spremenjena 2019,
 - za potrebe certifikacijskih organov,
 - za potrebe izvajanja strokovnih nalog,
 - za raziskovalno delo,
 - za potrebe izobraževanja strokovne javnosti (izvajanje tečajev za pridelovalce in potrošnike),
 - za potrebe mednarodnega senzoričnega ocenjevanja,
 - za potrebe izvajanja izobraževalnih programov
 - za potrebe promocije
 - za mednarodno sodelovanje na področju sensorike.

Obstoječim programom dela je nujno potrebno zagotoviti tudi zunanjo infrastrukturo za izvajanje znanstveno-raziskovalnega dela v nasadih mediteranskih kultur in oljarnah.

V končni obliki bo Kompetenčni center vseboval:

- prostore za delovanje v skupni izmeri 1.317 m²,
- tehnološki nasad s površino ,
- matični nasad.

V letu 2024 so bile naše aktivnosti osredotočene v iskanje proračunskih virov financiranja, kjer je bil ZRS Koper izjemno uspešen, saj je vlada Republike Slovenije dne 14. 11. 2024 s sklepom št. 41013-168/2024/3 v Načrt razvojnih programov uvrstila projekt št. 3360-24-0038 – Izgradnja kompetenčnega centra za oljkarstvo, v okviru katerega ima ministrstvo predvidena sredstva za navedeno investicijo v letih 2024, 2025 in 2026.

Obenem pa bila v decembru 2024 dokončana projektna in investicijska dokumentacija za navedeno investicijo. Trenutno je v teku postopek javnega naročila (JN) za gradbeno-obrtniška in inženirska dela (GOI), kar predstavlja ključni korak pri realizaciji investicije. Po uspešno izvedenem postopku JN in izboru izvajalca bo mogoče v letu 2025 pričeti z aktivnimi gradbenimi deli na objektu Karavle Plavje.

V nadaljnjih fazah projekta bo poseben poudarek namenjen spremljanju in nadzoru izvajanja del, zagotavljanju skladnosti s projektno dokumentacijo ter usklajevanju z vsemi vključenimi deležniki. Cilj je zagotoviti pravočasno in kakovostno izvedbo del. Z usmerjenimi prizadevanji za zagotovitev financiranja in pravočasno zaključitev razpisnih postopkov bo investicija v prvi polovici leta 2025 prešla v fazo dejanske gradnje.

2. Pristopiti k trajni in celostni prostorski rešitvi ZRS Koper je ravno tako osrednjega pomena. V zadnjih letih se je namreč ZRS Koper tako organizacijsko kot kadrovske pomembno okrepil. V letu 2022 je bila z MOK sklenjena pogodba o ustanovitvi stavbne pravice za obdobje 40 let. V letu 2022 je ZRS Koper skladno z določbami Zakona o javnem naročanju izvedel postopek oddaje naročila male vrednosti za izvedbo projektantskih storitev za obnovo Palače De Belli in tudi podpisal pogodbo z izbranim izvajalcem. Predmet pogodbe je razdeljen na štiri faze, v letu 2022 je bila tako izvedena prva faza, in sicer izdelava idejne zasnove za pridobitev projektnih in drugih pogojev (IZP) in geodetski posnetek obstoječe stavbe. V letu 2023 je bila izdelana projektna in investicijska dokumentacija, sledila je pridobitev gradbenega dovoljenja 7.11.2023. V letu 2024 so bile naše aktivnosti osredotočene v iskanje proračunskih in projektnih virov financiranja za pridobitev potrebnih sredstev za obnovo pridobljene stavbe. Na podlagi zaključene projektne in investicijske dokumentacije ter pridobljenega gradbenega dovoljenja se je pristopilo k izdelavi projekta za izvedbo (PZI). Izdelava PZI dokumentacije predstavlja ključni korak k realizaciji same prenove objekta, pri čemer je poudarek na usklajenosti tehničnih rešitev s statusom kulturnega spomenika, ki ga ima navedeni objekt, zaradi česar je potrebno pred nadaljnjimi gradbenimi posegi izvesti dodatne arheološke raziskave. V sodelovanju z relevantnimi institucijami in pristojnimi organi se bo zagotovila strokovna izvedba raziskav, katerih rezultati bodo vključeni v končno projektno dokumentacijo. V sklopu nadaljnjega razvoja projekta se je izkazala potreba po pridobitvi dodatnih ključnih prostorov v objektu. Zato bo ZRS Koper pristopil k postopku spremembe gradbenega dovoljenja tako da bo objekt nadzidal, pri čemer se bo upoštevalo vse tehnične in varstvene zahteve, ki jih določajo pristojni organi za kulturno dediščino. Spremembe bodo prilagojene dejanskim potrebam uporabnikov ter zagotavljanju funkcionalnosti objekta. Vztrajno se nadaljujejo prizadevanja za pridobitev

dodatnih finančnih sredstev iz proračunskih in projektnih virov. ZRS Koper aktivno sodeluje z lokalnimi, državnimi in evropskimi institucijami pri pridobivanju sofinanciranja, kar bo ključno za uspešno izvedbo celotne obnove objekta.

Načrt investicij v letu 2025

Investicijski projekt (ime investicije)	Ocenjena vrednost celotne investicije v EUR z DDV	Obdobje investicije (od-do)	Načrt 2025 (v EUR)	Vir financiranja (če je financerjev več se navede financerja in znesek)	Opombe
1	2	3	4	5	6
Palača De Belli	5.403.640	2023-2025	40.000	lastna sredstva	Izvedba sondaž za arheološke raziskave, izdelava projektne dokumentacije za spremembo GD
Kompetenčni center za oljkarstvo Plavje	4.575.548	2023-2026	3.013.975,00	MVZI	Izvedba GOI

8.2. Investicije v osnovna sredstva

Vrsta opreme	Naziv opreme	Klasifikacija	Nabavna vrednost opreme	Načrt 2025 (v EUR z DDV)	Od tega ocenjen DDV	Vir financiranja	Opombe
1	2	3	4	5	6	7	8
raziskovalna oprema	Oprema za oceno človeške zmogljivosti in nevromehanike		227.299,39 €	0	0	ARIS PAKET, lastni vir	prijava v fazi evalvacije
raziskovalna oprema	Napredne tehnologije za pametno kmetijstvo		160.725,98 €	0	0	ARIS PAKET, lastni vir	prijava v fazi evalvacije
raziskovalna oprema	Nadgradnja analitske opreme za ugotavljanje potvorb in kontaminacije živil		263.820,19 €	0	0	ARIS PAKET, lastni vir	prijava v fazi evalvacije
druga oprema	Strežniki in stikala		71.678,41 €	0	0	ARIS PAKET, lastni vir	prijava v fazi evalvacije

raziskovalna oprema	MCZ IN IKR oprema: ForceFrame Max Strength Testing System in MVN AWINDA System		27.406,00 €	27.406,00 €	4.778,85 €	Xbrain.net, ARIS prenos sredstev	
prevozno sredstvo	lizing obroki		13.334,28 €	13.334,28 €	0,00 €	ARIS - prenos sredstev	
raziskovalna oprema	CIPR - delovne postaje		12.500,00 €	12.500,00 €	2.179,66 €	ARIS - prenos sredstev	
raziskovalna oprema	prenosni računalniki		10.000,00 €	10.000,00 €	1.743,73 €	ARIS - prenos sredstev	
druga oprema	nakup druge opreme - pohištvo in pisarniški stoli		10.430,00 €	10.430,00 €	1.818,71 €	ARIS - prenos sredstev	
raziskovalna oprema	Digitalna platforma in oprema za JS oljkarstvo		20.000,00 €	20.000,00 €	3.487,45 €	MKGP	
	Skupaj		817.194	93.670	14.008		

8.3. Investicijsko vzdrževanje

Maja 2024 je ZRS Koper na podlagi poziva resornega ministrstva podal vlogo za vzdrževalna dela na področju znanstvenoraziskovalne dejavnosti za leti 2024 in 2025. Vsa odobrena sredstva iz razpisa 2024/2025 smo uspešno realizirali v letu 2024. Nov razpis pričakujemo maja 2026.

9. DRUGA POJASNILA, KI OMOGOČAJO RAZUMEVANJE PREDLAGANIH CILJEV

9.1. Opis raziskovalnih projektov in programov

NACIONALNO RAZISKOVANJE

MATIČNI PROGRAMI

Nov program ZRS Koper

Vodja: dr. Jerneja Penca

Sredozemske kmetijske prakse in družbe v prilagajanju okoljskim spremembam

Trajanje: 1.1.2025 – 31.12.2029

Sredozemlje je vroča točka družbenega in okoljskega bogastva, a tudi sprememb, ki obsegajo podnebne spremembe, izgubo biotske raznovrstnosti, onesnaženje in prekomerno izrabo virov in prostora. Sodobne 3 družbe se pospešeno soočajo z okoljskimi spremembami, ki ogrožajo dobrobit in zdrav razvoj družb, pa tudi njihovo preživetje. Programska skupina proučuje okoljske spremembe, od vzrokov do njihovega izražanja, ter cilja na razumevanje medsebojnega učinkovanja teh dejavnikov na osi globalno-lokalno. V delu se osredotoča na sredozemsko kmetijstvo (npr. oljkarstvo), ter njegovo

prehransko in družbeno-ekonomsko vrednost, vezano na trajnostno pridelavo in predelavo živil. Raziskovalni izzivi v sredozemskem kmetijstvu, predvsem v oljkarstvu, so povezani s pridelavo in predelavo kakovostnega olja na trajnostni način. Kjer se spremembe okolja in tehnologij odražajo tudi na morebitni prisotnosti nenamernih procesnih in namernih snovi v živilih, jih je potrebno identificirati in nenehno spremljati. Raziskovalni program uvaja nova orodja in kompleksnejšo analitiko z namenom zaščite kakovosti in ohranjanja zdravja okolja, pridelovalcev in potrošnikov. Sredozemsko kmetijstvo obravnava kot agro-ekološki in živilsko-prehranski sistem, pa tudi kot element družbenega tkiva. Ob bok tem vidikom spremlja različne vidike rabe in upravljanja z naravnimi viri ter okoljske spremembe povezuje z družbenimi dejavniki. Raziskovanje se izrecno usmerja tudi v iskanje rešitev za družbeno-okoljsko krizo in identifikacijo intervencij, ki lahko prispevajo k preobražanju sistemov, zlasti v razvoju sonaravnih rešitev, upravljalskih strukturah, zagotavljanju verodostojnih proizvodov, sodelovanju deležnikov, uvajanju pametnih tehnologij, družbenih inovacijah, in izobraževanju za trajnost. Programska skupina je izrazito interdisciplinarna in vključuje discipline biotehnike in naravoslovja (kmetijstvo vključno z varstvom rastlin, živilska tehnologija vključno s senzorično analizo, kemija vključno z meroslovjem, (bio)informatika) ter družboslovja (geografija, politične vede, pravo, izobraževanje). Raziskovalno delo temelji na kombinaciji pristopov; tako tistih znotraj vzpostavljenih disciplin kot tudi učinkovitega interdisciplinarnega in transdisciplinarnega pristopa. V družboslovju uporabljamo zlasti kvalitativne metode interpretacije in analize dokumentov in besedil, etnografsko terensko delo ter participativne metode. Naravoslovje in biotehnika temeljita na terenskih in laboratorijskih meritvah z uporabo naprednih senzorjev, merilnih postaj, programov in modelov za obdelavo podatkov; analizno delo pa temelji na uveljavljenih in lastnih razvitih metodah za določanje novih namernih in nenamernih snovi v živilih. Interdisciplinarnost omogočamo in razvijamo s problemskim pristopom relevantnih deležnikov glede na proučevani primer. Raziskovalni program bo proučeval izbrane tematike in izzive Sredozemlja (npr. tehnologije pridelave in predelave hrane, ohranjanje značilnih habitatov), ki jih bo umeščal v ohranjanje pestrosti in potenciala tega prostora, ter v zmanjševanje njegove ranljivosti. Izhodni modeli bodo temeljili na povezavah z ne-sredozemskimi okolji in družbami. Sočasno bo krepil infrastrukturni in človeški raziskovalni potencial ZRS Koper. Pričakovati je multiplikativni raziskovalni in razvojni učinek, ki bo imel vpliv na znanstveno profiliranje in družbeno prilagajanje. Raziskovalni naporji bodo pomagali oblikovati rešitve nacionalnega in lokalnega pomena, na primer z izvajanjem storitev nacionalnega referenčnega laboratorija in priporočili snovalcem politik, ter doprinali k globalnemu pretoku znanja za trajnostni razvoj družbe.

P6-0434 KONSTRUKTIVNA TEOLOGIJA V DOBI DIGITALNE KULTURE IN ANTROPOCENA

Vodja: dr. Nadja Furlan Štante

Trajanje: 1.1.2022 – 31.12.2027

Raziskovalni program z interdisciplinarnega stališča obravnava nekatera najpomembnejša vprašanja sedanjosti. Glavni cilj raziskav je razumeti in postaviti v dialog vlogo krščanstva pri etiki varovanja okolja, dvigu ekološke zavesti na eni strani ter teološke in filozofske interpretacije tehnologije, zlasti digitalnih tehnologij, na drugi.

Izhodišče raziskovalnega programa je izziv vse večjega prepletanja naravnih in digitalnih okolij za sodobno in prihodnje življenje na našem planetu. Razvoj in vedno večja uporaba naprednih digitalnih tehnologij in umetne inteligence postavljata številne izzive in etična vprašanja. Razumevanje teh izzivov in oblikovanje teoloških, kritičnih odgovorov nanje sta pomembna vidika digitalne teologije. V tem okviru bi lahko digitalno kulturo razumeli kot kontekst, v katerem so-oblikujemo in živimo teologijo. To postavlja teologijo in digitalno kulturo v refleksiven odnos. S tega vidika digitalna teologija vpliva tako na teologijo kot disciplino kot na digitalno kulturo kot na sredino, v kateri živimo. Večina raziskovalnega programa se osredotoča na vprašanje kontekstualne interakcije med digitalnostjo in teologijo, na vpliv digitalne kulture na sodobno teologijo in njeno kritično preučevanje vprašanj o božji

naravi ter božje interakcije s svetom, o povezavah z Drugim (spol, narava, nečloveška bitja...); in obratno - raziskovanje vpliva teologije na digitalnost - digitalno kulturo.

Digitalna tehnologija se razlikuje od prejšnjih tehnologij in s seboj prinaša tako nove nevarnosti kot tudi nove možnosti, priložnosti. Lahko je strup ali zdravilo ali vrsta možnosti, povezanih z obema. Tehnologija ima lahko pozitiven ali negativen vpliv na to, kako živimo, razmišljamo, in izziv je ugotoviti, kateri prevlada in pod kakšnimi pogoji. Digitalna tehnologija namreč deluje drugače kot prejšnje tehnologije zaradi načinov preko katerih vpliva na naše misli, spomine in navade ter pospešuje običajne procese in principe po katerih delujemo. Digitalna tehnologija, ki jo uporablja potrošniška kultura in komercialni interes, posledično pospešuje umanjkanje kritične presoje posameznika/ice.

Ključna vloga digitalne teologije je torej uokvirjena na preizpraševanje klasičnih religijskih doktrin in določanju njihove uporabe ali spremembe v sodobni digitalni kulturi, v okviru kritične kontekstualne teologije in njenih izrazov, saj mora teologija vedno govoriti v jeziku sodobne kulture.

V dobi digitalne kulture in antropocentrizma je potrebno poiskati in osmisliti nove načine etičnega sobivanja, zato bodo v tem 6-letnem raziskovalnem programu ARIS predlagani novi modeli teološkega odzivanja na ekološko krizo in na vprašanja, ki jih pred nas razgrinja digitalna kultura.

Raziskovalni program preizprašuje in združuje poglede in vidike na zastavljena vprašanja s področja teologije, filozofije, sociologije, antropologije, religiologije, računalništva in digitalne humanistike.

P6—0272 SREDOZEMLJE IN SLOVENIJA

Vodja: dr. Egon Pelikan

Trajanje: 1.1.2020 – 31.12.2025

Raziskovalni program črpa svoj znanstveni potencial iz specifično strukturiranega miljeja, ki se je oblikoval na presečišču med Jadranom in Srednjo Evropo, ter skozi historiografski pogled izpostavlja stičnost, obmejnost in interaktivnost slovenskega sredozemskega prostora. Z namenom zaobjeti kompleksnost, heterogenost in specifičnost politik, struktur, praks in odnosov v tem prostoru bo raziskava osredotočena na štiri analitične sklope, ki skozi prizmo transnacionalne in komparativne zgodovine odpirajo perspektivo tega prostora kot raziskovalnega laboratorija za preučevanje političnih in družbenih fenomenov v širšem, globalnem kontekstu 19. in 20. stoletja. Starostno in spolno mešana skupina interdisciplinarno profiliranih raziskovalcev bo tako naslovila: 1) politične, ekonomske in kulturne izmenjave; 2) religijske politike in prakse v večetničnem prostoru stika; 3) delovanje posameznika v procesih družbene modernizacije; in 4) ideološko govorico kulturne krajine.

Ambiciozne, a časovno skrbno načrtovane raziskave, bodo črpale iz širokega nabora, v znatnem obsegu šele pred kratkim dostopnih virov iz državnih, regionalnih in zasebnih arhivov v Sloveniji, Italiji, Vatikanu, Srbiji, na Hrvaškem in v Avstriji, vključno z dopolnjevanjem baz podatkov matičnih knjig ter zbiranjem ustnih virov. Prehodnost prostora in različni »režimi historičnosti« (*régimes d'historicité*) narekujejo kot osnovni metodološki instrumentarij izbiro transnacionalnega, primerjalnega in različnih relacijskih pristopov, zlasti prepletene, skupne in povezanih zgodovin. Prenos uveljavljenih konceptov, kot so denimo prostorski in kulturni obrat, kraji spomina ali mikrosgodovina, iz statičnih nacionalnih okvirov na mejno večnacionalno območje severnega Jadrana bo omogočil kvalificiran nivo analize z interpretacijsko vrednostjo tudi za druge, podobno strukturirane regije, kar bo dalo našim raziskavam visok mednarodni pomen.

Raziskovalni program predvideva podrobno diseminacijsko strategijo z inovativnimi rezultati, ki bodo nadaljevali prakso objavljanja pri uglednih mednarodnih revijah in založbah, hkrati pa bodo kot strokovna podlaga dostopni tudi širokemu krogu deležnikov pri načrtovanju politik razvoja (čez)mejnega prostora, npr. s pilotnimi projekti uporabe kulturne dediščine pri razvoju inovativnih produktov.

Temeljni cilj programa je podati izviren zgodovinski vpogled v primere čezmejnega regionalnega povezovanja na območju med Alpami in Jadranom kot paradigme premoščanja ideoloških, političnih, ekonomskih in kulturnih delitev. S te zgodovinske perspektive predstavljamo možnosti povezovanja v prostoru severnega Jadrana kot stičišču dominantnih in alternativnih globalizacij.

P6-0279 Mejna področja: območja kulturnega in družbenega sobivanja v dobi tveganja in ranljivosti

Vodja: dr. Lenart Škof

Trajanje: 1.1.2020 – 31.12.2025

Ta raziskovalni program bo poskusil raziskati kompleksnost navedenih problemov z uporabo kombiniranih in koordiniranih meddisciplinarnih in interdisciplinarnih pristopov s strani mednarodno priznanih skupin raziskovalcev s področja humanistike (filozofija) in družboslovja (sociologija). Na ta način se bo poglobilo in razširilo znanstveno delo, ki je bilo uspešno začeto in je v teku izvajanja do sedaj. Študije v tem programu bodo fokusirane zlasti na mejnih prostorih, ki vznikajo znotraj vsake kulturne in družbene sfere, z njihovim inherentnim tveganjem in ranljivostjo, ki je zanimiva za analizo s filozofskega, sociološkega ter zlasti širokega humanističnega (feministične študije in študije spolov) zornega kota. V okviru sodobnih aktualnih dogajanj - kot sta migracije in humanitarna kriza v Evropi in zlasti na Mediteranu, politični procesi, ki ogrožajo ali celo blokirajo nadaljnjo Evropsko integracijo z izničitvijo multi- in inter-kulturnih vrednosti in vrednosti medreligijskega dialoga v korist bolj populističnim scenarijem - je potreba po odgovoru in poglobljeni študiji sodobnih fenomenov, ki so povezana s temi tveganji (družbeni in politični) in ranljivosti (do človeškega telesa in identitete), ki so prisotna in zaznana v naši družbi ter v skupnosti, katere del smo. Osrednja tema in cilji projekta bodo: preiskava mejnih področij in meja, ki oblikujejo naša življenja v letih negotovosti; študije elementov družbe tveganja z migracijami, zlasti vezano na ranljivost teles in identitete otrok in manjšin, žensk, migrantov, razlaščenih oseb, verskih manjšin itd.; študije kulturnih in družbenih mejnih in kontaktnih področij v luči medkulturnega in medverskega dialoga; ter nenazadnje, vzpostavljanje miru in študije etike in politike gostoljubja ter družbene kohabitacije, povezane tudi s prihodnjo vlogo islama v Evropi. Znotraj tega programa bomo podali tudi izvirno aplikacijo koncepta demokracije skrbi na področja zaznane ranljivosti in tveganj, ter predlagali nov pogled na družbeno in politično sobivanje v Evropi in Mediteranu.

P5-0409 Razsežnosti slovenstva med lokalnim in globalnim v začetku tretjega tisočletja

Vodja: dr. Vesna Mikolič

Trajanje: 1.1.2019 -31.12.2025

Glavni namen raziskovalnega programa bo raziskati, kako slovenstvo kot duhovni in družbeni fenomen deluje v času korenitih sprememb na globalni ravni. Sodobne raziskave narodnega vprašanja se soočajo s težavami, kako obravnavati pogosto prepletajoče se kontradiktorne trende globalizacije, večkulturnosti in lokalizmov. V te procese Slovenija vstopa kot mlada država, ki se je takoj po osamosvojitvi soočila na eni strani s problematiko iskanja svoje individualne identitete, na drugi pa z vprašanjem strategij, ki bi omogočile njeno udeležbo na vseh družbenih področjih. To naj bi ji zagotavljalo še nadaljnji skladen razvoj nacionalne suverenosti, obenem pa tesno vključenost v evropski in svetovni civilizacijski okvir.

Ključni cilj naših raziskav je tako globlje razumevanje slovenstva, ki bo odstopalo od tradicionalnega koncepta narodne identitete, vezanega zgolj na trikotnik jezik – kultura – teritorij, obenem pa bo omogočalo njegov status in obstoj. Pri tem bomo izhajali iz perspektive mobilne in medkulturne družbe, kar bo možno zato, ker programsko skupino sestavljajo raziskovalci, katerih izhodiščni

laboratorij raziskovanja so večkulturna in čezmejna okolja slovenskega kulturnega prostora in slovenskih diaspor ter prihajajo s treh za tovrstno tematiko ključnih raziskovalnih institucij: ZRS Koper, Inštitut za narodnostna vprašanja (Ljubljana), SLORI (Trst). Primerjalna prednost programske skupine bo tudi njena interdisciplinarnost, saj vključuje strokovnjake s področij narodnega vprašanja, etničnih študijev, sociologije, slovenistike, jezikoslovja, filozofije, religijskih študijev, zgodovine in prava.

Na tej osnovi bomo koncept sodobnega slovenstva opredelili kot:

- a) prostor duhovnega bivanja,
- b) avtonomne družbene strukture,
- c) element lokalnega, regionalnega, evropskega in svetovnega prostora.

S tem namenom bomo v okviru programa delovali v okviru petih tematskih sklopov:

1. Re-definiranje pojma: Kaj pomeni biti Slovenec/Slovenka in kaj slovenstvo?
2. Slovenska misel, kultura in identiteta v okviru evropske in globalne medkulturnosti
3. Slovenski jezik kot evropski jezik pred izzivi globalizacije
4. (Pre)oblikovanje slovenske nacionalne identitete v luči stikov med matično domovino, slovenskimi manjšinami v sosednjih državah in slovenskih diasporah
5. Odgovorne družbene politike s poudarkom na vključevanju ranljivih družbenih skupin

Tako izdelan koncept slovenstva bo lahko služil kot vzorčni primer za sorodne manj številčne narode in manjšinske skupnosti. Slovenska država in kultura z vsemi svojimi dimenzijami bosta tako predstavljali izhodišče za razmislek o razvoju nacionalne ideje v tretjem tisočletju nasploh.

Zaradi sodobnega pogleda na slovenstvo se bodo v okviru naših raziskav oblikovali tudi nekateri inovativni družbeni modeli in strategije (gospodarski, politični, izobraževalni, modeli sobivanja itd.), o katerih bomo javnost seznanjali preko vrhunskih znanstvenih in strokovnih objav.

Skladno z Javnim pozivom za oddajo prijav za povečanje financiranja raziskovalnih programov v zvezi s pandemijo COVID-19 smo v okviru programa P5-0409 predlagali dodatne vsebine, in sicer:

V okviru raziskovalnega programa nas bo na ravni slovenstva kot duhovnega bivanja zanimalo novo dožemanje meje in obmejnih območij, ki ga je povzročila pandemija in z njo povezani ukrepi, v okviru ciljev raziskovalnega programa, povezanih s strukturo slovenske družbe in njeno umestitvijo v regionalni, evropski in svetovni prostor, pa bomo proučili, s kakšnimi kriznimi strategijami, politikami in ukrepi predvsem na področju javnih sistemov se je na pandemijo COVID-19 odzvala Slovenija v primerjavi z dvema sosednjima državama Italijo in Hrvaško. Pandemija COVID-19 namreč predstavlja krizno situacijo, s katero so se tudi te države različno spoprijele.

Izpeljali bomo primerjalno analizo nekaterih javnih sistemov v sosednjih državah in njihove čezmejne vplive. Zanimali nas bodo ukrepi v javnih sistemih zdravstva, šolstva in kulture ter javne komunikacije na teh področjih predvsem v Sloveniji in njenih sosednjih državah, v Italiji in na Hrvaškem, deloma pa tudi v nekaterih tradicionalnih evropskih sistemih (Nemčija, Avstrija, Francija) v času pandemije in primerjali uspehe in rezultate teh strategij, politik in ukrepov glede na to, kako in koliko so prispevali k uspešnejšemu zaustavljanju pandemije. V tem okviru se bomo posvečali predvsem analizi obmejnih območij in manjšinskih skupnosti, predvsem slovenske skupnosti v Italiji in na Hrvaškem, povezovanju posameznikov in institucij, ki so v vsakdanjem življenju sočasno občutili ukrepe vseh sosedskih držav na omenjenih družbenih področjih. Zanimalo nas bo tudi, koliko so bili ukrepi treh držav sploh usmerjeni na pripadnike manjšinskih skupnosti in celotno populacijo obmejnih območij kot specifično ciljno populacijo.

Ker je komuniciranje kot vzpostavljanje živega stika in obveščanje ključnega pomena za ustvarjanje odnosov na obravnavanih področjih, bomo analizirali, kakšna je bila javna komunikacija na področju zdravstva, šolstva in kulture v treh sosednjih državah in koliko je le-ta omogočala čezmejno sodelovanje in sodelovanje manjšine z matico.

P5—0381 KINEZIOLOGIJA ZA KAKOVOST ŽIVLJENJA**Vodja: dr. Rado Pišot****Trajanje: 1.1.2022-31.12.2027**

Kineziologija postaja pomemben dejavnik kakovosti življenja. Z evolucijo in tehnološkim razvojem smo začeli zanemarjati eno osnovnih bioloških potreb – gibanje in gibalno/športno aktivnost (GŠA), in njeno pomembno vlogo za zdravje. Pomanjkanje GŠA, staranje prebivalstva, zgodnejši začetek degenerativnih procesov, sedeči življenjski slog, neuravnotežena prehrana, okoljski in ergonomski vplivi ter ekstremne obremenitve so dejavniki, ki neposredno vplivajo na posameznikovo uspešnost, učinkovitost in kakovost življenja. Tako imenovani Spiralni model učinkov gibalno neaktivnosti (GN) predpostavlja 3 osnovne dejavnike: pomanjkanje GŠA, pomanjkanje gibalnih kompetenc in debelost. Ti dejavniki pogosto delujejo sočasno, kar vodi do neracionalne GŠA, prekomerne porabe energije, hitre utrujenosti, kar se kasneje kaže v negativni fizični in gibalni samozavesti, ki vpliva na kakovost življenja, in odtujenosti od družbenih dejavnosti, za še večje zdravstvene težave. Na podlagi teoretičnih premislekov in znanstvenih spoznanj smo zagotovili okvir za nadaljnje raziskave skozi prizmo 3 obdobj razvoja gibalnih kompetenc: (1) obdobje vzpostavljanja gibalnih kompetenc; (2) obdobje uporabe gibalnih kompetenc; in (3) obdobje ohranjanja gibalnih kompetenc. Proučevali bomo tudi mehanizme in dinamiko vpliva GN na naš organizem, saj je GN prepoznana kot eden vodilnih dejavnikov umrljivosti. In to velja tudi za sedanj način življenja, povezan z obdobjem pandemije. Nadaljevali bomo s preučevanjem plastičnosti skeletnih mišic na GŠA in vadbo v odvisnosti od starosti, spola in okolja. Da bi to dosegli, bomo še naprej izvajali zelo veljavne RCT s kompleksno metodologijo, razvijali nove tehnologije, prepoznavali nove biomarkerje in izboljševali metodologijo raziskovanja. Le tako bomo lahko svoje rezultate objavili v uglednih revijah. Osredotočili se bomo tudi na zasnovo intervencij, poudarjali adherenco, ustrezno obremenitev za preprečevanje izgube mišic pri različnih populacijah in vesoljske raziskave. Nenazadnje, s prejšnjem obdobju smo predstavili jasne dokaze, da se izgubljanje mišic pojavi takoj v obdobju GN in da so starejši bolj nagnjeni k izgubljanju mišic z manj ali celo nepopolnim okrevanjem kot mlajši. Te ugotovitve bodo tudi motiv za naše nadaljnje raziskave, tudi s preučevanjem interindividualne variabilnosti. Nadaljevali bomo z delom na inovativnih pristopih k športnim poškodbam s poudarkom na napovednih modelih, njenih posledicah in varni vrnitvi v šport, na veliki kohorti slovenskih športnikov. Metodološke študije bodo delovale na validaciji senzorjev za kakovost mišic, s tem tehnikah diagnosticiranja sarkopenije in med različnimi modalitetami utrujenosti. Poleg tega nam bodo nove laboratorijske zmogljivosti omogočile preučevanje motoričnega nadzora (aktivnost možganov in mišic z visoko ločljivostjo) med vadbo, kar je pomemben in zelo potreben pristop za preučevanje obnavljanja gibanja, izboljšanja zmogljivosti, preprečevanja upada in v ergonomiji.

Kineziologija za kakovost življenja pridobiva na pomenu. Z evolucijo in tehnološkim razvojem smo si odtujili eno temeljnih bioloških potreb – gibanje in pozabili na pomen gibanja za zdravje in funkcionalnost. Splošno pomanjkanje gibalne aktivnosti, staranje populacije, zgodnejši nastop degenerativnih procesov, sedeči življenjski slog, neuravnotežena prehrana, klimatski in ergonomski vplivi ter ekstremne obremenitve so le nekateri dejavniki, ki neposredno vplivajo na razvoj, delovno uspešnost in učinkovitost ter kakovost življenja. Spiralni model dejavnikov gibalne neaktivnosti postavlja v izhodišče tri osnovne dejavnike: pomanjkanje gibanja in gibalnih kompetenc ter debelost. Ti največkrat delujejo hkrati in vodijo v neracionalno gibalno aktivnost, prekomerno porabo energije in hitro utrujenost, posledično pa se pojavljata negativna telesna in gibalna samopodoba, ki vplivata na slabo kakovost življenja in odtujevanje od družabnih aktivnosti. Na osnovi teoretičnih izhodišč in znanstvenih dokazov smo zastavili okvir nadaljnjega raziskovanja skozi prizmo 3 obdobj večdimenzionalnega kompetenčnega modela gibalnega razvoja, ki smo ga razvili na osnovi dosedanjega raziskovanja: (1) vzpostavljanja gibalnih kompetenc; (2) uporabe gibalnih kompetenc; (3)

ohranjanja gibalnih kompetenc. Redki se zavedajo, da je potrebno gibalno neaktivnost obravnavati ločeno od gibalne aktivnosti. Strokovnjaki uvrščajo gibalno neaktivnost že na vodilno mesto dejavnikov umrljivosti. V najpomembnejši objavi smo poročali, da obstaja močan skupni učinek staranja in gibalne neaktivnosti na zdravje ter da slednja povzroča ireverzibilne spremembe skeletne mišice starejših. Zato bomo v nadaljevanju usmerjeni v preučevanje skeletne mišice, mehanizmov prilagajanja na vadbo in gibalno neaktivnost v odvisnosti od starosti, spola in okolja. Za dosego cilja bomo še naprej razvijali diagnostične metode s ciljem, da bi vzpostavili nove zlate standarde merjenja. Ker smo pred 15 leti že uporabljali inovativne rešitve merjenja lastnosti skeletnih mišic, bomo lahko te meritve ponovili na isti populaciji in analizirali vzročno-posledični odnos med mišičnimi lastnostmi od otroštva do odraslosti. Osredotočili se bomo tudi na intervencije, ki bodo temeljile na večji izkoriščenosti obstoječega šolskega kurikulumu in kasneje tudi na uvedbo ciljnih intervencij za dvig gibalne aktivnosti. Preučevali bomo mehanizme športnih poškodb (s tem napovedovanja), rehabilitacije in varne vrnitve v šport. Zanimajo nas tudi kineziološki-ergonomski dejavniki zdravja na delovnem mestu, saj je delovno okolje izvrsten primer obstoječih kohort, v sklopu katerih lahko iščemo primere dobre prakse varovanja zdravja. Staranje oz. zoperstavljanje procesom staranja in komorbidnosti bomo preučevali skozi kontrolirane eksperimente dimenzioniranja vadbe za različne ciljne skupine in s tem razvijali področje klinične kineziologije. S tem bomo mladim rodovom omogočili novo vejo izobraževanja, nov poklic in nove zaposlitvene možnosti.

PARTNERSKI PROGRAMI

P6-0400 DRUŽBENA POGODBA V 21. STOLETJU: HISTORIČNO-SOCIOLOŠKI, FILOZOFSKO-ETIČNI IN IZOBRAŽEVALNO-PEDAGOŠKI VIDIKI

Vodja: dr. Vidmar Horvat Ksenija/ dr. Rok Svetlič (ZRS Koper)

Trajanje: 1.1.2020 – 31.12.2025

Raziskovalni program proučuje družboslovno-humanistične okvire ideje družbene pogodbe v kontekstih družbe 21. stoletja. Temeljni izziv sodobne družbe, ki postaja transnacionalna, multikulturna in pogojena s procesi individualizacije, atomizacije in transformacije vloge nacionalne (socialne) države in družbe blaginje, namreč zahteva nov premislek in reteoretizacijo razsvetljenske dediščine družbene pogodbe, in sicer v vidikih družbenih vezi solidarnosti, etike in državljske vzgoje. Programska skupina k tem vprašanjem pristopa s historično-analitskega, filozofskega in edukativnega gledišča ter povezuje domače raziskovalce na interdisciplinarnem področju historične sociologije, filozofije in edukativnih ved ter oblikuje mednarodno evropsko raziskovalno mrežo, ki bo k raziskovanju prispevala evropske in transnacionalne vidike.

Znanstveni pomen PS:

- Razvoj nove raziskovalne agende postrazsvetljenskega tipa.
- Interdisciplinarno mreženje raziskovalnih vprašanj v historično-transformativnem okviru poznomoderne in postnacionalne globalne sheme družbenega sobivanja.
- Nacionalno specifično proučevanje stanja sodobne družbene pogodbe in komparativni evropski vidiki.
- Reteoretizacija in filozofska pre-formulacija etike in pomena etičnega subjekta.
- razvoj novega konceptualnega modela državljanstva in etičnega subjekta postnacionalne družbe.
- Razvoj pedagoško-didaktičnega modela za poučevanje vsebin etike, državljske vzgoje in odgovornega družbenega odnosa nacionalnega in transnacionalnega sobivanja.

- Razvoj parametrov aktivnega, emancipatornega in solidarnostnega aspekta kognitivnih, komunikacijskih in etičnih parametrov za uveljavljanje in spodbujanje kohezivnosti postnacionalne družbe.

P6-0243 AZIJSKI JEZIKI IN KULTURE**Vodja: dr. Jana Rošker/ dr. Helena Motoh (ZRS Koper)****Trajanje: 1.1.2019 – 31.12.2025**

Raziskovalni program predstavlja nadaljevanje in nadgradnjo preteklega dela programske skupine *Jeziki in kulture Azije in Afrike* (P-60243). Zaradi pomanjkanja razvojnih sredstev, s katerim smo soočeni zlasti na področju humanistike, se segment afriških študij ni mogel dovolj razviti, da bi lahko zagotovili dovolj kompetentne strokovnjake s tega področja. Kljub navedeni situaciji pa smo v obdobju 2009–13 pričeli uvajati dve novi disciplini, namreč indologijo in korejske študije, saj predstavlja azijska regija vse bolj pomembno območje eksplozivnega ekonomskega razvoja in političnih ter socialnih tranzicij. Zato se bomo v nadaljevanju raziskovalnega dela osredotočili zgolj na ožje in bolj poglobljene raziskave azijskih regij, zaradi česar želimo ustrezno preimenovati naslov programa (*Azijski jeziki in kulture*).

Temeljna vsebinska zasnova načrtovanega projekta je usmerjena v raziskave zgodovinskega razvoja, politično-ekonomskih razmer, kulturne specifičnosti in jezikovnih posebnosti azijskih družb. Predlagani program je interdisciplinarno zasnovan in vključuje raziskave iz disciplin, ki sodijo v širše področje humanistike in družboslovja. Zastavljen je kot poskus sinteze rezultatov vrste parcialnih študij, ki obravnavajo različne vidike azijskih regij skozi prizmo razmerja med idejnimi in materialnimi pogoji, ki opredeljujejo njihove družbene stvarnosti. Specifična posebnost predlagane programske skupine je v tem, da vključuje vrsto strokovnjakov za posamične azijske regije. To pomeni, da bodo študije vključevale tudi analizo in evalvacijo materiala v matičnih jezikih obravnavanih regij in ne bodo odvisne samo od informacij, podatkov in teoretskih paradig, ki so dostopni v zahodni literaturi. To izhodišče je temeljnega pomena, saj nam uporaba primarnih virov v matičnih jezikih omogoča objektivnejši vpogled v realnost obravnavanih družb. Člani in članice raziskovalnega projekta razpolagajo z aktivnim poznavanjem kitajskega, japonskega in korejskega jezika in pisave ter s poznavanjem hindija in sanskerta. Vendar sinologija, japonologija, koreanistika ter indologija v sklopu predlaganega programa v prvi vrsti niso filološke, temveč kulturološke vede.

Izhajajoč iz vidikov različnih disciplin bodo raziskave osredotočene tudi na analize temeljnih problemov, ki določajo modele doživetja in posredovanja družbene in individualne stvarnosti kot osnove formiranja različnih kulturnih identitet, katerih razumevanje bo predstavljalo dragocen doprinos h kakovosti odnosov med Slovenijo in azijskimi državami. V tem okviru je pričakovana znanstvena utemeljitev neustreznosti raziskav, ki obravnavajo različne politično-ekonomske, kulturne, jezikovne in idejne dejavnike znotraj azijskih regij skozi optiko izoliranih in individualiziranih aksioloških ter epistemoloških kriterijev primerljivih zahodnih modelov.

MATIČNI TEMELJNI RAZISKOVALNI PROJEKTI

Novi projekti, ki smo jih pridobili na Javnem razpisu za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2024, ki je bil objavljen v mesecu februarju:

J5-50178 Vpliv zmanjšane gibalne/športne aktivnosti na zdravje človeka: primerjava mladih in starih preiskovancev

Vodja projekta: dr. Boštjan Šimunič**Trajanje: 1.10.2023-30.9.2026**

Gibalna neaktivnost (GN) je neodvisen dejavnik tveganja za zdravje. Ker je zelo razširjena (>10 ur dnevno), je 2. dejavnik tveganja za umrljivost in od leta 2019 smernice WHO omejujejo sedeče vedenje. GN lahko štejeemo za pandemično, saj zmanjšuje toleranco za vadbo in dramatično povečuje tveganje za bolezni. Čeprav GN vpliva na splošno zdravje, se glavno poslabšanje zgodi na ravni izgube velikosti in funkcije mišic, oslabljenega centralnega in perifernega motorične kontrole ter oslabljenega oksidativnega metabolizma in inzulinske rezistence. Večina študij se je osredotočala le na mlajše in le malo njih na starejše preiskovance.

Vedno večje je zanimanje za eksperimentalne študije omejevanja gibalne aktivnosti, da bi raziskali patofiziološke mehanizme, s katerimi GN vpliva na zdravje ljudi. Večina prejšnjih študij, ki so preučevale te vidike, je bila izvedena v laboratorijskih okoljih z uporabo ekstremnih modelov razbremenitve (npr. ležanje v postelji). Pred kratkim je bil predlagan dodaten sistemski model zmanjšane GN, imenovan zmanjšanje dnevnih korakov (angl. step reduction, SR). SR vključuje nenadno zmanjšanje običajnih dnevnih korakov preiskovancev na manjše največje število korakov, ki znaša od ~750 do ~4500 korakov/dan. V primerjavi z ležanjem v postelji se SR šteje za "blažjo" obliko GN, saj so preiskovanci še naprej izpostavljeni gibalnim dražljajem. Vendar se zdi, da je ta model veliko bližje razmeram v realnem svetu, da je bolj ekološko utemeljen in da lahko posnema škodljive učinke sedečega načina življenja. Poleg tega je treba opozoriti, da je dolgotrajno ležanje v postelji manj pogosto kot obdobja manjše telesne aktivnosti in da je majhno število dnevnih korakov močno povezano s povečanim tveganjem za umrljivost.

Projekt se bo osredotočil na primerjavo poslabšanja živčno-mišičnih, srčnožilnih, presnovnih in kognitivnih funkcij po 21-dnevni SR med mladimi in starimi preiskovanci obeh spolov. Izguba mišične mase pri SR je ugotovitev tako pri mladih kot pri starih, pri čemer zmanjšanje sinteze mišičnih beljakovin velja za glavni mehanizem izgube mišične mase. Učinki SR na delovanje mišic in telesno zmogljivost so bolj kontradiktorni. Pri starejših je bilo v nekaterih, vendar ne v vseh, študijah SR ugotovljeno zmanjšanje maksimalne izometrične silovitosti iztegovalk kolena, razlage za to pa še vedno ni. V naši študiji bomo raziskali, ali je te spremembe v živčno-mišični celovitosti in delovanju mogoče zaznati tudi z uporabo modela SR, da bi razkrili njihovo morebitno povezavo z zmanjšanjem mišične moči in telesne zmogljivosti.

Zato bomo izvedli dve 21-dnevni SR (z 21-dnevnim okrevanjem) pri 15 zdravih mlajših moških + 15 ženskah (18-30 let) in 15 zdravih starejših moških + 15 ženskah (65+ let), da bi pridobili vpogled v izgubo volumna, moči in funkcije mišic, v kar vodi SR. Preučili bomo morfolgijo, celovitost in delovanje živčno-mišičnega sistema pred in po 21-dnevni SR ter po 21-dnevnem nadzorovanem okrevanju. Preiskovanci bodo v prvi študiji med 21-dnevnim SR zmanjšali število korakov s ~8.000-15.000 na ~3.500 in v drugi študiji na ~1.500 korakov dnevno. Predvidevamo, da (i) se bodo starejši poslabšali bolj kot mlajši, (ii) si bodo starejši opomogli manj kot mlajši, (iii) analiza interindividualne variabilnosti (kovariate: spol, starost, dieta, dnevno število korakov v času SR in okrevanja, predhodna gibalna/športna aktivnost, prvotna telesna pripravljenost) bo opredelila skupine udeležencev z največjim/najmanjšim poslabšanjem/obnovo in najmanjšim dnevnim številom korakov, da bi se izognili poslabšanju. Poleg tega bomo preverili hipoteze, da se bo: (i) nestabilnost živčno-mišičnega spoja v obeh skupinah po 21-dnevni SR pojavila bolj pri starejših kot pri mladih in bolj pri 1500 kot pri 3500 dnevnih korakih, (ii) oslavljen živčno-mišični prenos bi lahko bil povezan s spremembami v signalizaciji kalcija znotraj vlaken, (iii) in takšne spremembe bi lahko bile povezane s poslabšanjem aktivacijske sposobnosti.

J6-50187 Biti evropski in protikolonialen: utopični realizem jugoslovanskega neuvrčenega internacionalizma

Vodja projekta: dr. Jure Ramšak

Trajanje: 1.10.2023-30.9.2026

Projekt naslavlja tematiko "globalne" Jugoslavije – edine večje evropske članice gibanja neuvrčenih – kot osupljivega stikališča političnih, ekonomskih in kulturnih idej in stvarnosti, značilnih za industrializiran svetovni Sever in postkolonialni svetovni Jug od konca petdesetih do konca

osemdesetih let 20. stoletja. Skozi študije primerov, ki tematizirajo delovanje jugoslovanskih akterjev in posameznih projektov tako na političnem kot primarno nepolitičnem področju, ponujamo makro in mikro vpogled v večsmerni proces kroženja idej, strategij, znanj, kultur, praks in vrednot, ki se je razvijal znotraj gibanja neuvrščenih. Z multidisciplinarnim zgodovinsko-antropološko-politološkim preučevanjem izkušenj gospodarstvenikov, študentov, kulturnikov in političnih mislecev na eni strani očitujemo imaginarij neuvrščenega zavezništva, ki so ga soustvarjali ti akterji, na drugi pa sledimo njihovi doživetji izkušnji na in v stiku s svetovnim Jugom, vključno z mnogimi protislovji.

Na podlagi arhivskih virov in ustne zgodovine prikazujemo izpogajano razmerje med posameznimi komponentami jugoslovanskega internacionalizma, na podlagi terenskih raziskav pa namenjamo pozornost tudi njegovi recepciji s strani partnerjev v neuvrščenih državah. Ker je bilo prav to kritičen preizkus deklariranega partnerstva v praksi, zlasti pri razvojnem sodelovanju, nam preučevanje konkretnih projektov v afriških državah in sledenje izkušnjam posameznih akterjev na obeh straneh omogočata enega izmed prvih epistemoloških vpogledov v ambiciozen program gibanja neuvrščenih, t. i. kolektivno naslonitev na lastne sile. Prav tako izvirni so naši vpogledi v spreminjajoče se interakcije med domačo politiko, družbo in kulturo na eni strani ter mednarodne zaveze neuvrščenim partnerjem na drugi, kar preučujemo prek primerov izobraževalnih in kulturnih izmenjav.

Na makro ravni prinaša projekt svežo perspektivo transnacionalnega in primerjalnega zgodovinjenja fenomena neuvrščenosti. Na podlagi raziskave v različnih domačih in tujih arhivih identificiramo iz različnih delov sveta in različnih ideoloških izvorov prihajajoče impulze, ki so se kodificirali v jugoslovanski teoretski in politični misli, v pomembnem delu pa tudi v normativnem okviru gibanja neuvrščenih, G-77 in UNCTAD.

Vse našete perspektive, pri katerih s sodobnim konceptualnim orodjem in metodološkimi pristopi od zgoraj in od spodaj osvetljujemo probleme jugoslovanskega internacionalizma, pomenijo upoštevanja vreden doprinos k razpravam o geopolitičnem strukturiranju povojnega sveta na »center«, »polperiferijo« in »periferijo« ter o dialogu Sever-Jug in srečevanju socialistične modernosti s postkolonialnimi realnostmi, ki jih naslavlja najnovejša globalna zgodovina. Obenem projektna skupina s svojo izrazito vpetostjo v mednarodna akademska omrežja in razvijanjem lastnih multidisciplinarnih pristopov, ki se v historični perspektivi še vedno redko uporabljajo, vzpostavlja dinamično raziskovalno jedro in krepi stik slovenske humanistike z bolj oddaljenimi svetovnimi konteksti, vendar skupnimi problemi preteklosti in sodobnosti.

J6-50196 Zrno soli, kristaliziranje sobivanja: solinarstvo kot izkustvena okoljska modrost

Vodja projekta: dr. Maja Bjelica

Trajanje: 1.10.2023-30.9.2026

Raziskovalni projekt obravnava tradicionalno solinarstvo – obrt pridelave morske soli, kot utelešeno praktično modrost. Solinarstvo v jugozahodni Sloveniji označujeta slikovita pokrajina in bogastvo kulturne dediščine. Solinarstvo redko dojemamo z vidika edinstvenega in neprestanega prepletanja med človeškimi in nečloveškimi dejavniki solin. Raziskava stremi k odstiranju razumevanja solinarstva kot odraza sobivanja človeka in okolja. Okolje ponuja in prenaša svojo modrost na človeka, ki jo z izkušnjem sčasoma tudi utelesi. Namen raziskave je razpreti novo razumevanje solinarstva na področju okoljske antropologije. Raziskava temelji na inovativnih transdisciplinarnih vpogledih z vidika filozofije, dediščine in kulturne tradicije, oblikovanja skupnosti ter transformativnega upravljanja v smeri trajnosti.

Osrednji cilj raziskave je vzpostavitev transdisciplinarnega prispevka o današnji dediščini solinarstva kot izkustveni modrosti, izhajajoči iz edinstvenega odnosa med ljudmi in okoljem. Sloni na naslednjih smernicah:

- 1) pridobivanje etnografskih uvidov o solinarstvu kot izkustvenem sodelovanju med solinarji, solinarkami in solinami;
- 2) osvetlitev odnosov med solinarkami, solinarji in solinami, z vidika njihovega medsebojnega vpliva na njihovo oblikovanje kot biosocialnih postajanj;

3) razkrivanje novih ekozofij, ki klijejo iz teh odnosov, ter jih dojemati kot potencialne plodne temelje za

4) prevrednotenje dediščine solinarstva in pomena solinarstva za okoljsko sobivanje.

Izvirni ekoetnografski pristop te raziskave vključuje: a) razmišljanje onkraj delitve med naravo in človekom, b) privzemanje poantropocentričnega mišljenja in c) upoštevanje konteksta odnosnosti bitij kot biosocialnih postajanj. Ekocentralno snovani transdisciplinarni temelji raziskave dopuščajo vzajemno soopljajanje uvidov in odpiranje prostora za potencialno nastajajoče ekozofije, ki so formativne za samo tradicijo solinarstva. Raziskava posebno pozornost namenja elementom – vodi, zraku, ognju, zemlji – ki se kristalizirajo in koncentrirajo v zrnu soli. Raziskava se razmišlja skozi filozofiji Mauricea Merleau-Pontyja in Gastona Bachelarda usmerja k oblikovanju nove elementalne ekofenomenologije.

Namen projekta je tudi lokalni skupnosti, zainteresirani javnosti in znanstvenikom predstaviti današnje solinarstvo z nove perspektive izkustvene okoljske modrosti. Ta ekoosrediščena predvideva dolgoročno terensko delo. Člani in članice raziskovalne skupine se bodo udeleževali v solinarskih procesih v Krajinskem parku Sečoveljske soline ter sodelovali s skupnostjo in okoljem solin.

Večina metod raziskave se izvajajo v okvirih terenskega dela, med katerimi je osrednja metoda opazovanje z udeležbo. Soline bodo osrednji vir zbiranja podatkov, opazovanja, sodelovanja, izkušanja in deljenja ekoetnografskih spoznanj. Druge pomembne specifične metode projekta so: utelešeno kritično mišljenje, mikrofenomenologija, hodinarji in elementalna ekofenomenologija.

Raziskavo bo izvajala interdisciplinarna raziskovalna skupina, ki bo zagotavljala trdno osnovo za oblikovanje ekoosrediščenega transdisciplinarnega in inovativnega uvida v dediščino solinarstva.

J6-4618 ŽIVLJENJE SKUŠKOVE ZBIRKE: OD DNEVNE SOBE DO VIRTUALNEGA MUZEJA

Vodja projekta: Dr. Helena Motoh

Trajanje: 1.5.2023-30.4.2026

Skušкова vzhodnoazijska zbirka je izjemna tako zaradi svojega obsega kot zaradi kvalitete predmetov v njej. Med več stotinami predmetov, od katerih jih danes večino hrani Slovenski etnografski muzej, so številni tako kvalitetni, da lahko sklepamo na cesarsko provenience, so mojstrsko izdelani in imajo visoko umetniško vrednost. Več posamičnih predmetov je podrobno preučila raziskava v okviru predhodnega raziskovalnega projekta Vzhodnoazijske zbirke v slovenskih muzejih. A ob pomenu, ki ga imajo posamezni predmeti, ima izjemno zgodovino tudi sama zbirka, ki je vse stoletje prehajala iz zasebnega v javno lastništvo, večkrat so jo selili z lokacije na lokacijo in jo na novo razporejali, večino svojega časa pa je bila razstavljena v zasebnih bivalnih prostorih. V domu svojih lastnikov, zakoncev Skušek, je delovala kot kulisa, kot oder za intelektualne, kulturne in umetniške izmenjave med številnimi posamezniki iz široke socialne mreže zakoncev Skušek (tako različnimi kot sta bila npr. arhitekt Jože Plečnik in general Rudolf Maister), poleg tega pa je bila ključni vir informacij o vzhodnoazijski umetnosti in kulturah za več zaporednih generacij Slovencev. Japonska žena Ivana Skuška ml., Tsuneko Kondo Kawase, je v tem živahnem družabnem življenju zbirke igrala glavno vlogo. Nedavno odkritje bogatega in še neraziskanega arhiva dokumentov, fotografij in drugega arhivskega materiala zakoncev Skušek v Slovenskem etnografskem muzeju, je bila ena od spodbud za predlagano projektno raziskavo, saj bo ta arhiv prvič omogočil detajlno rekonstrukcijo zgodovine Skuškove zbirke, njenega kompleksnega življenja in biografije. Načrtovana raziskava bo najdeno arhivsko gradivo analizirala s pomočjo novih metodoloških pristopov in predstavila biografijo Skuškove zbirke kot organske celote. Analiza ne bo omejena zgolj na predmete, ki so pristali v Slovenskem etnografskem muzeju, ampak se bo razširila tudi na tiste, ki jih imenujemo "potepuški predmeti", tj. Tiste, ki so zbirko zapustili kot darila, volila, si jih je kdo prisvojil ali pa so bili izgubljeni. Z identifikacijo celovitosti zbirke in s pomočjo pristopov ustne zgodovine in intervjujev, bomo poskušali rekonstruirati

socialno mrežo, spleteno okrog Skuškov zbirke, da bi lahko sklepali o njenem pomenu za tedanji intelektualni in umetniški dialog z vzhodnoazijskimi kulturami. Poleg tega bomo analizirali tudi implikacije svojevrstne postavitve zbirke v bivalni prostor njenih lastnikov – ter tako raziskali preplet zasebnega in javnega prostora in razmerje med zbirko in njenimi lastniki v okolju bivalnega muzeja. Posebej se bomo osredotočili tudi na doslej povsem zapostavljeno vlogo Tsuneko Kondo Kawase kot kuratorke in razlagalke zbirke. Teoretsko vidika bo raziskava tako izhajala iz konceptualnega okvira biografskega pristopa, analiz skritih zgodovin žensk v zbirateljskih praks, oblikovala pa bo tudi povsem nov model za študij bivalnih zbirk.

Izsledki raziskave bodo predstavljeni v sodelovanju z avstrijskimi partnerji, Inštitutom za arhitekturo in medije (IAM) Tehniške univerze v Gradcu. Avstrijska raziskovalna skupina bo uporabila pristope obogatene resničnosti (AR) in virtualne resničnosti (VR), da bo konstruirala posamične 3D modele predmetov iz zbirke in jih umestila v virtualni bivalni muzej na podlagi dejanskega bivalnega muzeja zakoncev Skušek. Virtualna predstavitev biografije Skuškov zbirke bo omogočila predstavitev onkraj omejitev javnega in zasebnega lastništva pa tudi onkraj omejitev za potovanje predmetov, poleg tega pa bo uporabniku omogočila inovativno interaktivno izkušnjo dejanskega obiska bivalnega muzeja Skuškovih.

J5-4582 "DRUŽBENA ODGOVORNOST PODJETIJ, KOT ODGOVORNOST DIREKTORJEV

Vodja projekta: dr. Rado Bohinc

Trajanje: 1.10.2022-30.9.2025

Strategija EU 2011 opredeli DOP kot odgovornost podjetij za njihov vpliv na družbo. Ta odgovornost podjetij ni pravno urejena niti v številnih mednarodnih ali EU pravnih aktih, niti v korporacijski zakonodaji o dolžnostih in odgovornostih direktorjev. Obstajajo pa številna priporočila in resolucije v podporo DOP in odgovornemu poslovnemu ravnanju. DOP je odgovornost podjetij, da v poslovanje vključujejo tudi spoštovanje človekovih pravic ter skrb za okolje, spoštovanje dobrih poslovnih praks, etično delo in prakse zaposlovanja, upoštevanje vprašanj za varstvo okolja, ter boj proti podkupovanju in korupciji. Tako poslovanje je v korist podjetjem in družbi, ter vodi v splošno blaginjo. K temu lahko odločilno pomaga zakonodajni okvir, ki pa se mora prilagoditi sodobnemu času.

DOP dandanes ni pravni institut, temveč zgolj poslovna kultura, poslovno vedenje, ki presega izpolnjevanje zakonskih zahtev. Udejanja se prostovoljno in le tedaj, ko/če podjetja presodijo, da je to v njihovem dolgoročnem interesu in, da trajnostnega poslovnega uspeha in vrednosti za delničarje ni mogoče doseči le z maksimiranjem kratkoročnih dobičkov. Raziskava bo sledila naslednjim ciljem:

1. Cilj raziskave je s pravno analizo opredeliti vzroke za vrzeli med političnimi resolucijami in deklaracijami na globalni, evropski in nacionalni ravni in dejansko uveljavitvijo DOP in njenim prispevkom k premagovanju dohodkovne neenakosti v sodobni globalni družbi in s tem povezano učinkovitostjo in relevantnostjo pravnega okvira, ki se nanaša na DOP in korporacijsko upravljanje nasploh. Ožji cilj te raziskave je utemeljiti in podati nekatere predloge za dopolnitev pravnega okvira za boljše udejanjanje DOP.

2. V predlagani raziskavi bomo preverili hipotezo, da je pomemben razlog za slabo izvajanje DOP v tem, da ni pravno zavezujoča. Z raziskavo želimo utemeljiti, da je razlog za slabo implementacijo koncepta DOP v vsakodnevno in strateško poslovno vedenje podjetij dejstvo, da uveljavitev DOP in odgovornost direktorjev v tej zvezi zakonsko ni urejena in za podjetja obvezna.

3. Raziskava bo proučila razloge in smeri za možni razvoj EU in nacionalne korporacijske zakonodaje z novo opredelitvijo dolžnosti in odgovornosti direktorjev, vključno z dolžnostjo direktorjev, da v svoje poslovanje v tesnem sodelovanju z deležniki vključijo socialne, okolijske, etične in skrbi potrošnikov ter človekove pravice. Na ta način bi DOP postala pravno zavezujoča in pravno izvršljiva. Raziskovanje se bo osredotočalo na DOP, povezano z dolžnostmi in odgovornostmi (obveznostmi) direktorjev,

navzkrižje interesov direktorjev s korporativnimi in družbenimi interesi, raznolikost v sestavi uprav podjetij, vključno s pod zastopanostjo spolov, kot dejavnikov DOP.

4. Študije primerov korporacijskih strategij in aktov ter delovanja in rezultatov števila večnacionalnih družb, povezanih z družbeno odgovornostjo podjetij, izbranih po različnih industrijskih panogah in sektorjih (javnih in zasebnih), bodo izvedene in analizirane z namenom oceniti in ovrednotiti napredek in dosežene rezultate ter obseg in domet prostovoljnega koncepta DOP ter oblikovati predloge za postopno premagovanje vrzeli med pravnimi akti, političnimi deklaracijami, priporočili in realnostjo.

5. Izvedena bo študija primerov pravnih ureditev posameznih držav; na tej podlagi bo izvedena evalvacija pravnega okvira korporativnega upravljanja z vidika družbene odgovornosti, osredotočena na korporacijsko in delovno (socialno) pravo izbranih držav EU in zunaj EU.

6. Obe študiji bosta raziskovalna osnova za razvoj metodologije za opredelitev in vrednotenje pravne urejenosti sistema DOP v posamezni državi. To bo izvirna in inovativna metodologija ter niz kazalnikov za opredelitev, ocenjevanje in vrednotenje pravnega okvira držav, povezanega z družbeno odgovornostjo podjetij, s poudarkom na posebnih izbranih zakonodajnih področjih.

J5-4593 UPAD ŽIVČNO-MIŠIČNEGA SISTEMA PO GIBALNI NEAKTIVNOSTI: PRIMERJAVA MLAJŠIH IN STAREJŠIH ODRASLIH

Vodja projekta Dr. Boštjan Šimunič

Trajanje: 1.10.2022-30.9.2025 Gibalna neaktivnost (GN) je neodvisen in danes že 2. dejavnik tveganja umrljivosti, saj povzroča > 5 milijonov smrti na leto. Lahko se šteje za pandemijo, ker zmanjša toleranco za vadbo in dramatično poveča tveganje za bolezni. Glavne spremembe so na ravni mišic (izguba mase in moči), živčnega sistema (motnje centralne in periferne motorične kontrole) in presnove (motnje oksidativnega metabolizma in inzulinske rezistence). Večina študij se je osredotočala samo na mišice, na mlade preiskovance in nekaj študij tudi na starostnike. Nekaj študij je obravnavalo interakcije med mišicami in živčno kontrolo prek senzomotoričnih zank in živčno-mišičnih stičišč (ŽMS), ki vodijo do intolerance do vadbe in presnovnih motenj. GN prizadene vse starostne skupine in malo je znanega o učinkih GN na funkcijo odraslih srednjih let (55-65). Poleg tega je nedavni izbruh COVID-19 sprožil GN pri milijonih ljudi, vseh starosti, po vsem svetu, in poudaril njegove škodljive posledice.

Projektne dejavnosti se bodo osredotočile na živčno mišično in presnovno poslabšanje med GN in okrevanjem po tem. Učinke GN bomo preučevali z uporabo visoko nadzorovanega ležanja v postelji (BR), ki velja za zlati standard za preučevanje učinkov GN, pri 10 mlajših (18-30 let) in 10 starejših (55-65 let) odraslih moških po 21 in 10 dnevih ležanja, v tem vrstnem redu. Poleg tega bo 20 mlajših in 20 starejših odraslih preiskovancev (obeh spolov) opravilo dva kroga 15-dnevnega zmanjševanja korakov (SR), na 3500 oziroma 1500 dnevnih korakov, da bi določili minimalne dnevne korake, potrebne za vzdrževanje živčno-mišičnega zdravja. V študijah BR in SR bodo preiskovanci opravili tudi 21-dnevno rehabilitacijo. Ker je kratkotrajna (7-15 dni) GN pogosta, pri ležečih bolnikih po poškodbi ali operaciji in pri kritično bolnih bolnikih, je raziskovanje možnih determinant nesorazmernega zmanjšanja mišične funkcije v primerjavi z zmanjšanjem velikosti mišic in strukture zelo pomembna.

Čeprav je GN glavni namen projekta, bomo enako pomembno preučevali tudi rehabilitacijo.

Obravnavali bomo 3 cilje z 10 medsebojno povezanih nalog pri odraslih mladih in srednjih let med in po modelih GN, ležanja v postelji (BR) in zmanjševanja korakov (SR).

Cilj 1: opredeliti okvaro živčno-mišičnega nadzora

Naloga 1: volumen mišic, arhitektura, krčljivost, moč in moč

Naloga 2: velikost mišičnih vlaken, sila, napetost, hitrost, zunajcelična matrika, citoskeleton in MHC sestava

Naloga 3: supraspinalna in hrbtenična ekscitabilnost

Naloga 4: vzorci živčno-mišične aktivacije in spinalni vzorci

Naloga 5: obnašanje motorične enote in funkcija ŽMS

Cilj 2: opredeliti spremembe ŽMS in njihovo funkcionalno vlogo

Naloga 6: ugotoviti pojav in obseg spremembe ŽMS

Naloga 7: definirati razmerje med spremembami ŽMS in celovitostjo mišične strukture in funkcije

Cilj 3: opredeliti presnovno okvaro: presnovo energije in glukoze

Naloga 8: definirati presnovno okvaro na ravni mišic in celotnega telesa

Naloga 9: preučiti odpornost proti insulinu in vlogo reaktivnih kisikovih vrst

Naloga 10: opredeliti minimalno raven aktivnosti, ki je potrebna za preprečevanje živčno-mišičnih in presnovnih sprememb

Prednosti projekta temeljijo na: (i) znanstveni skupini, ki pokriva širok spekter strokovnega znanja o živčno-mišičnem sistemu, od molekularnih do integrativnih in kliničnih raziskav; (ii) analizo dveh starostnih skupin; (iii) osredotočenost na GN in rehabilitacijo; (iv) širok nabor hkratnih in vivo in molekularnih analiz na istih preiskovancih; (v) analizo zgodnjega začetka in časovnega poteka sprememb; (vi) uporaba človeških modelov velikega pomena za javno zdravje (npr. BR, SR).

Etična vprašanja so zelo pomembna in bodo obravnavana prioritarno: rehabilitacija po GN; invazivni postopki in zdravstveni nadzor v bolnišnici; preprečevanje večjega poslabšanja in bolj zanesljivo okrevanje pri starejših odraslih s krajšim BR in dvakrat daljšo rehabilitacijo v primerjavi s trajanjem BR.

J7-4601 PRILAGODITEV IN SENZOMOTORIČNO PROCESIRANJE MED POVEČANIMI GRAVITACIJSKIMI GRADIENTI

Vodja projekta dr. Uroš Marušič

Trajanje: 1.10.2022-30.9.2025

Gravitacija, stalen fizični dejavnik, ki je oblikoval evolucijo in ohranja zdravje fizičnih teles na Zemlji. Fiziološko dekondicioniranje človeškega telesa, izpostavljenega mikrogravitaciji in simuliranim mikrogravitacijskim okoljem (študije bed rest in suhe potopitve/dry immersion), je zdaj dobro znano, umetna gravitacija, ki nastane z vrtenjem na človeški centrifugi, pa je priznana kot dragocen protiučinek. Pokazalo se je, da centrifugiranje kot sredstvo za ublažitev pomanjkljivosti, ki jih povzroča neaktivnost (bed rest), izboljša čas ortostatske tolerance, zmanjša zmanjšanje volumna plazme in poveča zmogljivost vadbe, vendar procesi prilagajanja in spremenjeno senzomotorično procesiranje niso dobro razumljeni. O vlogi osrednjega živčnega sistema v spremenjenem gravitacijskem okolju se danes pogosto razpravlja kot o gonilnici teh adaptivnih procesov, saj njegovi plastični mehanizmi močno vplivajo na prostorsko orientacijo, senzomotorično kontrolo in srčno-žilno dinamiko ter posledično celo na srčno-žilni in mišično-skeletni sistem. S sistematičnim pregledom literature in dvema ločenima eksperimentoma želimo vzpostaviti potrebne temelje in dodatno prispevati k razumevanju tega področja. Načrtujemo rekrutacijo in testiranje zdravih žensk in moških (18-45 let), medtem ko bomo sledili strogemu protokolu centrifugiranja. Izkušene raziskovalne skupine bodo sodelovale pri tem interdisciplinarnem projektu, ki bo zahteval poznavanje biomedicinskega inženiringa, motorične kontrole in učenja, nevroznanosti in fiziologije, da bo zagotovil celovito sliko. Z uporabo najsodobnejše opreme bomo pozorno spremljali različne podsisteme človeškega telesa, vključno z nevrovaskularnimi in nevrofiziološkimi odzivi. V 3-letnem projektu bomo izvajali aktivnosti petih delovnih sklopov, ki so tesno povezani za doseganje naših končnih ciljev: Priprava in objava i) Sistematični pregled I - Proces prilagajanja povišanim gravitacijskim gradientom; ii) Sistematični pregled II – fiziološke spremembe, ki vplivajo na senzomotorično obdelavo in zmogljivost med povišanimi gravitacijskimi gradienti; iii) znanstvena publikacija, ki zagotavlja najučinkovitejši postopek prilagajanja in priporočila za optimalno uporabo človeške centrifuge; iv) Znanstvena publikacija, ki zagotavlja rezultate o spremenjeni senzomotorični obdelavi in splošni zmanjšani učinkovitosti pri povišanih ravneh G. Poglobljeno razumevanje teh prilagoditvenih mehanizmov nam ne bi omogočilo le razvoja učinkovitega in

uporabniku prijaznega protokola za predpisovanje centrifug, ampak bi imelo tudi neposredne posledice za letalce, ki pilotirajo in pristajajo letala in vesoljska plovila.

J5-4594 STROJNO UČENJE KOT OBETANO ORODJE PRI PREMOŠČANJU VRZELI V PREPREČEVANJU POŠKODB PRI ŽENSKIH EKIPNIH ŠPORTIH

Vodja projekta: dr. Zoran Milanović

Trajanje: 1.1.2023-31.12.2025

V zadnjih letih so se udeležba, profesionalnost in uspehi žensk v vrhunskem športu eksponentno povečali. Ob tem pa je zaznati nevarno vrzel v razvoju in popularizaciji ženskega športa zaradi pomanjkanja znanstvenih raziskav na področju športne medicine o vrhunskih, profesionalnih in amaterskih športnicah. Poleg tega je aplikacija znanstvenih dognanj izvedenih na moških športnikih, lahko neustrezna, če se aplicira na športnice ter se ob tem ne upošteva fizioloških in bioloških razlik med spoloma, kar lahko vodi do neprimernih obremenitev pri treningu in večjo možnost za nastanek poškodb. Trenutno uporabljeni mono-dimenzionalni pristop za preprečevanje in napovedovanje poškodb, ki temelji na presejalnih testih in protencijskih programih, v praksi zaradi nizke natančnosti ni učinkovit. Zato ženski ekipni športi nujno potrebujejo alternativni pristop, ki temelji na strojnem učenju (Machine learning -ML), orodju, ki je enostavno za uporabo in lahko odkrije dejavnike tveganja v zgodnji fazi in s tem omogoči zmanjšanje splošne pojavnosti poškodb in nastale stroške. Splošni cilj tega projekta je razviti orodje strojnega učenja (ML) namenjen ženskim ekipnim športom, ki bo omogočil: 1) predvideti nastanek poškodbe na podlagi parametrov telesne pripravljenosti, živčno-mišičnih in stresnih parametrov merjenih pred sezono; 2) ugotoviti, kateri parameter(-i) prispeva(-jo) največ in predstavlja(-jo) dejavnik(-e) tveganja za poškodbe na posamezni ravni. Ta projekt bo temeljil na zasnovi presečne študije z množičnimi meritvami, da bi pridobili parametre telesne pripravljenosti, živčno-mišičnih in stresnih parametrov športnic ter perspektivno kohortno zasnovo, povezano z epidemiologijo športnih poškodb. Projekt bo osredotočen na ženske ekipne športe in bo vključeval športnice kadetskih (U15 -U17), mladinskih (U17-19) in članskih selekcije, ki tekmujejo na različnih ravneh (profesionalni, polprofesionalni, amaterski). Naš cilj je vključiti najmanj pet ekip za vsak ekipni šport (nogomet, košarka; roketni in odbojka), tako bo vključenih 20 ekipnih športnih klubov s skupno okoli 200-250 udeleženkami. Za modeliranje bodo uporabljeni algoritmi ML, primerni za nadzorovane naloge (tj. drevesa odločitev, regresijski modeli, naključni gozd in XGBoost). Novo razvito orodje ML za preprečevanje in napovedovanje poškodb bo lahko s ponudbo novega in učinkovitega orodja omogočilo povezovanje in izmenjavo znanja z medicinskimi mrežami (zdravstveni centri FIFA, FIBA, FIVB itd.). Ta projekt bomo posvetili izključno športnicam v ekipnih športih, da bi zmanjšali vrzel v znanstveni literaturi in omogočili aplikacijo znanstvenih dokazov v praksi za optimalno zmogljivost proučevane ženske kohorte.

J6-3132 Krepitev (socialno-)konstruktivističnega pristopa na slovenskih obmejnih območjih k poučevanju in učenju sosedskih jezikov (SJ) v osnovni šoli s soustvarjeno razširitvijo in vrednotenjem modela CoBLaLT

Vodja projekta: Dr. Moira Cavaion

Trajanje: 1.10.2021-30.9.2024

Raziskava je študija s področja uporabnega jezikoslovja in edukacijskega jezikoslovja, katere cilj je okrepiti socialno-konstruktivistično poučevanje in učenje TJ/SJ v slovenskih osnovnih šolah na obmejnih območjih in morda v slovenskih osnovnošolskih zavodih, da bi poučevanje TJ postalo bolj avtentično, usmerjeno v kritično razmišljanje, kognitivno osnovano, afektivno usmerjeno in družbeno angažirano.

Raziskava temelji na dveh znanstvenih opažanjih. Prvo se nanaša na vlogo, ki jo ima socialni konstruktivizem pri trenutnem poučevanju in učenju TJ. Socialni konstruktivizem je počasi prodr v akademske razprave o poučevanju tujih jezikov, čemur danes priča veliko literature. Kljub temu primanjkuje dokazov o obsegu, v katerem je socialni konstruktivizem doslej prešel v prakso tujega jezika v osnovnošolskih in prvostopenjskih srednješolskih učilnicah po Evropi, in zlasti v slovenskih osnovnih šolah ob državnih mejah.

Drugo opažanje izhaja iz rezultatov naše doktorske disertacije (Cavaion, 2015) in podoktorske raziskave (ARIS Z6-8257, 2017-2019) o modelu, ki smo ga razvili za poučevanje in učenje sosedskih jezikov na obmejnih območjih (model CoBLaLT), ki je socialno-konstruktivistično usmerjen in ki ga je navdihnil humanistični pristop, vendar njegova učinkovitost z vidika razvoja jezikovne ozaveščenosti, *integrativnosti* (Gardner, 1984), razvoja interakcijske zmožnosti, vključenosti otrok priseljencev in inovativnih orodij za vrednotenje njegovih dejavnosti še vedno ni bila znanstveno validirana.

Zato smo v tej študiji zgoraj omenjene vidike, ki so bili v predhodnih raziskavah premalo proučeni, postavili kot cilj raziskave, pri čemer smo za teoretični okvir uporabili socialno-konstruktivistični pristop k poučevanju TJ.

Raziskava bo trajala tri leta in bo kvalitativno-participativna in deloma kvalitativna analiza, v njej pa bodo vključeni osnovnošolski zavodi ob italijansko-slovenski in slovensko-hrvaški meji ter spodaj navedeni raziskovalni centri. V raziskavi bomo ponovno uporabili model CoBLaLT in si prizadevali za soustvarjanje orodij za vrednotenje, interdisciplinarnih učne poti in za znanstveno evalvacijo navedenega modela.

Sodelovale bodo tri raziskovalne ustanove - vodilni partner Znanstveno-raziskovalno središče v Kopru; Univerza v Novi Gorici; Inštitut za narodnostna vprašanja v Ljubljani –, ki so specializirane na treh različnih slovenskih obmejnih območjih - obalno italijansko-slovensko obmejno območje, ki zajema občine Koper, Izola, Piran, Trst in Milje; obmejno območje Nova Gorica ter obmejno območje ob mestu Reka. Sodelovalo bo sedem raziskovalcev, mlajših in starejših, ki so podkovani tudi na področju jezikovnega poučevanja in medkulturnih vprašanj in ne zgolj na področju književnosti, geopolitike in zgodovine.

Pomen raziskave bo vplival na naslednja znanstvena področja: uporabno jezikoslovje, pedagoško jezikoslovje, raznojezično izobraževanje in medkulturne študije ter jezikovnopolitične študije.

Zlasti na področju uporabnega jezikoslovja in edukacijskega jezikoslovja bo raziskava predstavljala pomembno znanstveno študijo o vključevanju socialno-konstruktivističnih načel in praks v poučevanje in učenje TJ in SJ.

Nazadnje bo raziskava pomembno prispevala na področju jezikovne politike, saj bo učiteljem in šolskim skupnostim priskrbela večjo politično ozaveščenost in bo pripomogla, da bo poučevanje jezikov postalo resnično vprašanje demokratične udeležbe in družbenega soustvarjanja, saj se bo lahko odzvala na resnične potrebe družbe v obmejnih območjih.

J6-3128 Svoboda mnenja in izražanja skozi naracije izrednega stanja: antropološka študija slovenske (anti)demokratične zavesti v času epidemije Covid-19

Vodja projekta: Dr. Barbara Gornik

Trajanje: 1.10.2021-30.9.2024

Projekt izhaja iz ugotovitve, da je bilo v Sloveniji v času izrednega stanja med epidemijo Covid-19 moč opaziti številne ključne kazalnike, ki opozarjajo na razvijajočo se avtoritarno oblast – na primer napade na neodvisno sodstvo ter medije, krčenje državljskih svoboščin in svobode medijev, uvajanje administrativnih bremen nevladnim organizacijam (NVO), neupoštevanje obeh drugih vej oblasti, delovanje proti civilni družbi, vsiljevanje podrejenosti osrednji avtoriteti na račun osebnih svoboščin in podobno.

Splošni cilj projekta je preko celovite in sistematične antropološko-pravne raziskave v triletnem obdobju preučiti konceptualizacije svobode mnenja in izražanja, kot se kažejo skozi naracije izrednega stanja. Splošni cilj projekta je trojno zasnovan, in sicer:

- Zbrati naracije izrednega stanja in preučiti vrednote, prepričanja, stališča in vedenja, ki se skozi te naracije kažejo v medijih, politiki, civilni družbi in na ravni prebivalstva.
- Preučiti pojmovanja in prakse svobode mnenja in izražanja, kot se kažejo skozi naracije izrednega stanja v medijih, politiki, civilni družbi in na ravni splošne javnosti
- Skozi procese, ki se odvijajo v dinamiki med mediji, politiko, civilno družbo in splošno javnostjo, preučiti kateri so glavni dejavniki in spodbujevalci (anti)demokratske zavesti

Natančneje, projekt bo preučil vsebino naracij izrednega stanja na različnih družbenih ravneh, da bi opisal, kaj se govori o izrednem stanju v okviru pandemije Covid-19 in zakaj. Analiza bo vključevala razmislek o vzrokih in procesih konstrukcije naracij ter njihovih političnih, ideoloških in etičnih razsežnostih. S tem bomo poskušali razumeti naracije na ravni njihovega obstoja, torej preučiti njihov način bivanja, s poudarkom na tem, kako pripovedi naracije nastajajo in zakaj se pojavljajo v določeni obliki, na čem so osnovane v širšem pomenu. Naš namen je v tem pogledu razložiti ne le, kaj naracije vključujejo, ampak tudi, kaj izključujejo in zakaj niso drugačne kot so.

Na podlagi naracij izrednega stanja bomo opisali konceptualizacije in pojmovanja svobode mnenja in izražanja, in sicer na podlagi vrednot, razmišljanj, praks in vedenj ljudi ter preučili, kako se oblikujejo. Zanimalo nas bo, kako se svoboda mnenja in izražanja uveljavlja, izpodbija in preoblikuje na različnih ravneh družbe. Preučili bomo tudi, kako avtoritarizem v svoji praksi uporablja idejo človekovih pravic za legitimacijo svojih avtoritarnih politik in kateri družbeni in kulturni dejavniki spodbujajo (anti) demokratsko zavest. S tem znanjem bomo boljše opremljeni za iskanje odgovorov na aktualne izzive sodobnih demokracij in demokratskega deficita.

J6-3121 DESETLETJE DEKADENCE. DRŽAVLJANSTVO, PRIPADNOST IN BREZBRIŽNOST DO DRŽAVE NA SEVERNO JADRANSKEM MEJNEM OBMOČJU, 1914-1924

Vodja projekta: Dr. Borut Klabjan

Trajanje: 1.10.2021-30.9.2024

Ta projekt prispeva k ponovnemu razmisleku o razmerju med nacionalno pripadnostjo, teritorialno pripadnostjo in suverenostjo države s preučevanjem vloge državljanstva med in po prvi svetovni vojni na območju severnega Jadrana. S ponovnim pregledom postopkov kategorizacije ljudstev in opredelitve držav in njihovih državljanov, ta projekt analizira več oblik vključevanja in izključevanja pri prehodu iz vojne v mir v ključnem obdobju sodobne evropske zgodovine. Vojna, propad imperijev in že obstoječih državnih struktur ter ustvarjanje novih držav naslednic ali priključitev novih provinc k starim, so sprožili procese redefiniranja ozemelj in njihovih narodov. Osredotočenost na nestanovitna, prekrivajoča se in včasih konkurenčna središča moči (različne države, pa tudi nacionalne, regionalne in lokalne strukture) bodo meni in moji raziskovalni skupini omogočila, da ponovno preučimo merila in koncepte državljanstva in pripadnosti, ki so oblikovali evropsko politiko vladanja. Raziskava se osredotoča na meddržavno severno jadransko obmejno območje od začetka 1. svetovne vojne julija 1914 do podpisa Rimske pogodbe januarja 1924, ki je mesto Reka priključilo Italiji in začasno rešila jadransko vprašanje. Kot je potrdilo več nedavnih študij, je to desetletje bistvenega pomena na svetovni ravni, saj severni Jadran predstavlja edinstveni laboratorij, kjer lahko preučujemo preobrazbe Evrope v dvajsetem stoletju. Ta ambiciozna in transdisciplinarna raziskava bo prispevala k vse večjemu dialogu v mednarodnih akademskih krogih in sodobnim družbenim razpravam o suverenosti in pripadnosti v času, ko so državljanstvo in z njim povezane pravice predmet intenzivnih razprav.

Ta projekt je izredno pomemben, ker se v dobi globalizacije na več načinov sprašujemo o vlogi države. Več akterjev pogosto predlaga nasprotujoče si rešitve, ki so največkrat odvisne od pravic njihovih »državljanov«. Dejansko se pogosto zgodi, da se dolžnosti in pravice državljanov prekrivajo z ozemeljsko suverenostjo in občutki pripadnosti. Toda vse več zgodovinskih dokazov izpodbija to predstavo in poudarja pomen bolj niansirane vizije lojalnosti in pripadnosti. Za čim večji učinek rezultatov raziskav, bo poseben poudarek namenjen večplastni strategiji razširjanja idej, ki vključuje akademsko in neakademsko publiko.

S pregledom primarnih virov in preiskavo teorij upravljanja, pravnega statusa, državljanstva, vojnih sprememb in preučitve njihovih posledic na odnos med državo in družbo, bo projekt voden v štirih medsebojno povezanih delovnih sklopih: Prvi delovni sklop: Upravljanje Drugi delovni sklop: Državljanstvo(-a) Tretji delovni sklop: Pripadnost(-i) Četrti delovni sklop: Od nacionalne brezbriznosti do brezbriznosti do držav(-e)

Ta projekt je del daljše raziskovalne poti, ki smo jo začeli člani raziskovalne skupine. V našem prejšnjem delu o spominu in komemoracijah, o povojnem političnem nasilju, o blaginji in državnih strukturah so igrale ključno vlogo oblike vključevanja in izključevanja. V tem novem projektu se želimo osredotočiti na razumevanje različnih oblik državljanstva, splošne zahteve po stabilnosti in gospodarske blaginje v času slabih gospodarskih razmer in nestanovitnih državnih struktur. Če bodo projektne dejavnosti odobrene, se bomo lahko vključili v večji evropski projekt, ki se financira v okviru akcije COST Action (evropsko sodelovanje v znanosti in tehnologiji), ki ji predseduje profesor Giovanni Tarantino (Univerza v Firencah) *People in Motion: Entangled Histories of Displacement across the Mediterranean*, ali PIMo (COST action 18140). Čeprav bo projekt, ki ga financira ARIS, predstavljal osnovno raziskavo primera severnega Jadrana (in bo zagotovil potrebno finančno kritje), bo projekt COST edinstveno središče razprave o našem delu v nadnacionalni in primerjalni perspektivi ter postavil mejno območje severnega Jadrana na zemljevid mednarodne akademske izmenjave na najvišji ravni.

J7-60130 Novi raziskovalni pristop za prepoznavanje želja in potreb starejših glede estetike, funkcionalnih in ergonomskih lastnosti kuhinjskega pohištva

Vodja projekta: Dr. Armin Paravlić

Trajanje: 1.1.2025-31.12.2027

V prvi fazi bo pregledana obstoječa literatura, da bi opredelili značilnosti kuhinjskih rešitev, ki so se izkazale za posebej privlačne in stroškovno učinkovite za starejše. V drugi fazi bomo preučili tradicionalna orodja in metode, ki se uporabljajo za ugotavljanje potreb in želja starejših pri oblikovanju kuhinjskega pohištva. Namen te faze je dopolniti prvi cilj, ki se osredotoča na pregled obstoječih orodij in metod, z razvojem novega

sklopa orodij, prilagojenih posebnim potrebam starejše populacije. Tretja faza bo razvoj pravih, mobilnih in spremenljivih kuhinjskih postavitv v merilu 1:1, ki bodo omogočile testiranje različnih kuhinjskih postavitv z estetskega in funkcionalnega vidika. Testiranja z uporabo pristopa MoBI in AR v povezavi s sledilniki oči in kinematično analizo bodo izvedena s starejšimi na Poljskem in v Sloveniji, da bi izbrali tako objektivne podatke o učinkovitosti naših kuhinjskih rešitev. Četrta faza vključuje statistično analizo pridobljenih empiričnih podatkov. Ta vključuje primerjavo rezultatov med objektivnimi in subjektivnimi podatki, da bi pridobili celovitejše razumevanje učinkovitosti naših kuhinjskih rešitev in ugotovili morebitna neskladja med tem, kar starejši povedo o svojih željah, in objektivnimi podatki o učinkovitosti. Zadnja faza bo opredelitev zelenih značilnosti pohištva in notranje opreme, ki bodo povečale varnost, udobje in neodvisnost starejših. Pri tem bomo uporabili podatke, zbrane v prejšnjih fazah, za oblikovanje pohištva in notranje opreme, ki jih je mogoče vgraditi v domove starejših in tako izboljšati kakovost njihovega življenja.

J7-60133 Nikola Testa: Filozofija energije, tehnologije in religije ter njena relevantnost danes

Vodja projekta: Dr. Gorazd Andrejč

Trajanje: 1.1.2025-31.12.2027

Znanstvenik in izumitelj Nikola Tesla (1856–1943) ni bil le ustvarjalni pionir na področju elektroinženirstva in strojništva, temveč tudi na področju trajnostne energetske učinkovitosti in energetske pravičnosti. Svoja razmišljanja o le-teh je s pomočjo znanstveno podprtih, tehnično-futurističnih in okoljevarstvenih vidikov združil v enotno filozofsko vizijo, ki vključuje etiko, politično filozofijo, filozofijo tehnologije, filozofijo religije, filozofijo

narave in več. V svojih spisih, predvsem pa v Problemu povečevanja človeške energije (1900), je na izzive energetske učinkovitosti, proizvodnje, prenosa, trajnosti in shranjevanja energije ter energetske pravičnosti ponudil celostne rešitve, danes pa prav o teh vprašanih potekajo burne razprave, tesno povezane z zelenim prehodom. Sodobna pop-kultura je Teslo ponovno povzdignila v znanstvenega Prometeja, kar se s pomočjo svetovnega spleta razrašča v nič manj kot globalen 'kult', ki podžiga številne teorije zarot in zgodovinske potvorbe. Čeprav so Teslove dejanske ideje in filozofski sistem le delno pojasnjeni in razumljeni, deloma tudi zato, ker so njegovi številni spisi razdrobljeni po različnih virih, precejšen del le-teh še ni bil deležen kritičnih objav ali sistematičnih interdisciplinarnih raziskav. Osnovna predpostavka tega projekta je, da lahko podrobna analiza Teslovih neobjavljenih del, prvič, omogoči natančnejšo rekonstrukcijo in razumevanje njegovih poznejših idej in rešitev (1899–1943). Drugič, to bo prispevalo k boljšemu razumevanju Teslove filozofije in njenega kulturno-zgodovinskega konteksta. Nazadnje pa bo z relevantnimi zgodovinskimi rekonstrukcijami in s kritičnimi izdajami njegovih ponovno odkritih in na predlagani način ovrednotenih idej – brez čaščenja ali zanemarjanja njihovih pomanjkljivosti –, pripomogla k usmerjanju že povečanega javnega zanimanja zanje. Projekt je usmerjen v ozaveščanje nujnosti po uvedbi pravično dostopnih in demokratično vodenih, trajnostnih energetske rešitev,

usmerjenih v brezogljično prihodnost, za katero se je Tesla zgodaj zavzemal. Načrtovana raziskava in njeni izvirni prispevki so organizirani po naslednjih raziskovalnih modulih:

- kritične izdaje in eksegetske študije Teslovih spisov, rekonstrukcije njegovih idej in tehnoloških rešitev;
- rekonstrukcija in interpretacija Teslovih filozofskih idej v njihovem zgodovinskem kontekstu in s Teslo navdihnjeni pristopi na področju sodobne filozofije energije, filozofije religije (znanost in religija) in filozofije tehnologije. Eden glavnih rezultatov, ki temelji na interdisciplinarnem sodelovanju, ob ostalih znanstvenih in izobraževalnih rezultatih, bosta dve kritični monografski izdaji rekonstrukcij Teslovih neobjavljenih spisov in korespondence v angleščini.

J7-60114 Med misijo(nom) in muzejem – misionarske zbirke v Sloveniji in njihov pomen danes

Vodja projekta: Dr. Helena Motoh

Trajanje: 1.1.2025-31.12.2027

Misijonarske zbirke, ki so bile še pred manj kot stoletjem zelo priljubljene, so danes večinoma pozabljene, nekatere so skrite v muzejskih depojih, druge krožijo med raznimi ustanovami kot zaboji šare, ki je nihče noče, spet tretje pa so po tihem vključene v splošne etnološke zbirke. Misijonarske zbirke so preživele idejni okvir, v katerem so nastale, in danes so ob kritični refleksiji evrocentrizma, kolonializma in misijonarskega projekta nasploh mnogokrat razumljene kot dokazno gradivo tega problematičnega obdobja evropskega vmešavanja v neevropski svet. Poleg teh izzivov, s katerimi se srečujejo misijonarske zbirke po vsem svetu, je problematika teh zbirk v slovenskem prostoru kompleksnejša še zaradi specifičnih zgodovinskih okoliščin. Slovenski misijonarji so od zgodnjega 19. stoletja dalje aktivno sodelovali v procesu zbiranja predmetov, ustvarjanja misijonarskih zbirk in celo specializiranih misijonarskih muzejev. Zaradi dogajanj med drugo svetovno vojno in družbenih in političnih sprememb v desetletjih po njej, pa je zgodovina misijonarskih zbirk skoraj povsem pozabljena, kljub temu, da so se nekatere od zbirk vendarle ohranile (večino danes hrani Slovenski etnografski muzej in ustanove v okviru RKC). Projekt se sistematično in celovito loteva analize tega

zgodovinskega pojava, obravnava vlogo teh zbirk v širšem kontekstu, njihovo usodo, trenutno stanje in izzive, ki jih čakajo. Predlagani projekt bo prvič celovito obravnaval zgodovino misijonarskih zbirateljskih praks v Sloveniji in s tem zajel obseg in značilnosti tega specifičnega zgodovinskega fenomena. Analizo zbirk in njihovega zgodovinskega ozadja s pomočjo arhivskih virov bo dopolnila tudi raziskava nedavno odkritega in še neraziskanega gradiva misijonarske provenience (zbirka še neraziskanih predmetov Misijonskega središča Slovenije, zbirka steklenih diapozitivov idr.). Študijo predmetov v zbirkah bo nadgradil tudi inovativni raziskovalni pristop, ki bo temeljil na analizi performativnega vidika misijonarskih zbirk, strategij, ki so jih uporabljali, da so misijonarsko izkušnjo približali občinstvu. Ena od osrednjih tem projekta pa je usmerjena tudi v sedanjost in prihodnost teh zbirk: reflektirati želimo sodobno problematiko upravljanja in razstavljanja misijonarskih zbirk in načine, kako interpretirati in predstaviti njihovo kompleksno zgodovino. Projekt bo vpeljal inovativni pristop interpretacije in reaktualizacije misijonarskih zbirk v sodobnem kontekstu s tem, da jih bo poskušal analizirati kot dragocen vir informacij in materialne zapuščine minulih kulturnih in naravnih resničnosti.

MATIČNI APLIKATIVNI RAZISKOVALNI PROJEKTI

L7-3187 Prospektivna analiza športnih poškodb elitnih športnikov: epidemiologija, napovedovanje in varno vračanje v šport

Dr. Rado Pišot

Trajanje: 1.10.2021-30.9.2024

Udeležba v športu je zelo razširjena in ima dobro znane fizične, psihološke, kognitivne in socialne posledice. Čeprav ima šport številne koristi za zdravje, ima tudi povečano tveganje za poškodbe, pri čemer so različni športi povezani z različnimi vzorci in vrstami poškodb. Naraščajočo priljubljenost organiziranega športa (pri otrocih in odraslih) spremlja povečanje števila športnih poškodb, kar povečuje tudi finančno breme za javno zdravje, športne klube in posameznike. Preventivni programi, ki temeljijo na rednem spremljanju pripravljenosti športnikov, oceni tveganja, modelih napovedovanja poškodb in varni vrnitvi v šport po koncu rehabilitacije, so najbolj zaželeni in spodbujani ukrepi za omejitev športnih poškodb in zmanjšanje velikega finančnega bremena, povezanega s športnimi poškodbami.

Partnerji konzorcija imamo akreditacijo FIFA Medical Center of Excellence, katero smo pridobili na osnovi svojih raziskav in inovacij na področju športnih poškodb. Razvijamo senzorce za zaznavanje kontraktilnih lastnosti mišic (tenziomiografija, MC senzor, elektromehanska mišična učinkovitost, merilniki pospeška, IMU senzor), ki na neinvaziven in selektiven način zagotavljajo dodatne informacije k standardnim kliničnim testom (ultrazvok, MRI). Od leta 2015 tesno sodelujemo s tremi nacionalnimi športnimi zvezami (glej projekt ARIS L5-8245). Doslej smo poročali o epidemiologiji športnih poškodb za tri športe in ustvarili predloge napovednih modelov za različne poškodbe stegen pri nogometaših in košarkarjih. Zato je cilj tega projekta razviti slovensko bazo podatkov športnih poškodb (SloSIDB) za ažurno beleženje športnih poškodb pri športnikih iz vseh slovenskih olimpijskih športov. Poleg tega bo imel SloSIDB vnaprej določene predloge modelov za napovedovanje športnih poškodb, ki bodo tekom projekta potrjeni v elitnih nogometaših in košarkarjih. Poleg tega se bomo osredotočili na lastnosti mišic ob vrnitvi k športu po poškodbah upogibalk kolena.

SloSIDB bo sestavljal centralni repozitorij podatkov in aplikacijski strežnik, ki bo gostil aplikacijo za končne uporabnike (Olimpijski referenčni športno medicinski in terapevtski centri-ORŠMC), analitike podatkov (ZRS) in skrbnike (upravljanje uporabnikov). Podatke o športnih poškodbah bo v SloSIDB vstavilo šest regionalno distribuiranih ORŠMC centrov. SloSIDB bo omogočil različne vrste analitike in pripravil podatke za samodejno poročanje. Poleg ORŠMC bomo ustanovili klicni center, ki bo zagotovil evidenco reprezentativnega števila športnih poškodb. V primeru obremenitve tetive bo športnik

povabljen na podrobno diagnostiko poškodb in kineziološko oceno v 48 urah po poškodbi, tedensko med rehabilitacijo in v času vrnitve v šport. Deset prvoligaških nogometnih in košarkarskih ekip bomo letno testirali glede mišičnih in drugih dejavnikov tveganja za potrditev modelov napovedovanja poškodb. Glede na primerno raziskovalno moč želimo v dveh letih registrirati >800 poškodb, >70 poškodb upogibalk kolena, >50 poškodb stegen. Ocena športnikove uspešnosti v študijah napovedovanja in varnega vračanja bo vključevala moderne metode (MRI, ultrazvok, DXA pregledi; TMG 7 mišic; 3D fleksibilnost; elektromehanska mišična učinkovitost z uporabo EMG in TMG; testi motorične kontrole, vzdržljivost v moči upogibalk kolena, eksplozivne moči in več standardiziranih vprašalnikov).

Športne poškodbe se nenehno razvijajo. Še več, obstajajo poročila o 36-64% povečanju športnih poškodb med pandemijami COVID-19. Zato je potrebno stalno in globalno zbiranje podatkov o njih. V zadnjih 20 letih so poškodbe upogibalk kolena najpogostejše in se vsako leto povečajo še za 4%. Prejšnja športna poškodba je že uveljavljen dejavnik novih športnih poškodb. A pri tem vzročna povezava ostaja neznana in ugotovljenih je bilo nestrinjanja pri tem. Predvsem zaradi uporabljenih retrospektivnih študij ali manj kompleksnih uporabljenih statističnih metod. Zato predlagamo dve prospektivni študiji z multivariatnimi tehnikami regresije in zadostnim obsegom vzorca.

PARTNERSKI RAZISKOVALNI TEMELJNI PROJEKTI

J6-50191 Med "deseto banovino" in "sedmo republiko": države in diaspore v prvi in drugi Jugoslaviji

Vodja projekta: dr. Miha Zobec/ dr. Gašper Mithans

Trajanje. 1.9.2023-30.9.2026

Projekt raziskuje odnose med monarhično in socialistično Jugoslavijo ter izseljenstvom. Izhaja iz podmene o temeljni podobnosti migracijskih in diaspornih politik v obeh državah, vzorce teh ureditev pa je mogoče zaslediti tudi v naslednicah nekdanje skupne države. Tako prva kot druga Jugoslavija sta poudarjali organsko vez prebivalstva, živečega v tujini, z »matico«. V kontekstu prve Jugoslavije so bili izseljenci znani kot »deseta banovina«, v drugi so postali »sedma republika«. Državi sta si torej kontinuirano prizadevali nadzorovati in usmerjati »svoje ljudi« v tujini. Obenem so izseljenci gojili stike s »starim krajem«. Četudi so stiki bili večinoma zasebni in so temeljili na vezeh med družinami, so vplivali tudi na institucionalno in politično stvarnost izvornih družb.

Zaradi vključevanja izseljencev v okolje priselitve in vplivov le-tega ter nezmožnosti »domovine«, da bi nadzorovala in usmerjala njihove zveze, pa so se med izseljenstvom in Jugoslavijama pojavljale napetosti. Zunajteritorialne politike države so se srečevale s transnacionalnimi in translokalnimi praksami migrantov, kar je vodilo k povečevanju razkoraka med državo in »njenimi« migranti in poglobljanju družbenih razlik, ki si jih je država s sprostitev selitev prizadevala odpraviti. Sistem odnosov in medsebojnih vplivov je bil kompleksen, prav »jugoslovanski primer« pa ponuja izhodišče za širšo komparativno raziskavo. Obe Jugoslaviji sta zaradi svojih posebnosti v okolju držav, ki so nastale na pogorišču imperijev oz. v okviru t. i. vzhodnega bloka, izstopali.

Te posebnosti poudarja regulacija migracij: v kontekstu prve Jugoslavije je oblikovanje odnosa do izseljenstva izpostavilo težave pri urejanju kompleksne države, sestavljene iz delov z različnimi pravnimi in političnimi tradicijami. Izseljevanje in izseljenstvo zato ni krepilo enotnosti države, kot si Jugoslavija z diasporo politiko želela, ampak je še poudarjalo siceršnje napetosti. Drugo Jugoslavijo pa so delovne migracije uvrščale ob bok mediteranskim državam in jo ločevale od držav t. i. vzhodnega bloka, ki niso poznale fenomena gostujočih delavcev. Z raziskovanjem jugoslovanskega terena in upoštevanjem mejne problematike je zato mogoče stopiti onkraj delitve na zahodno in vzhodno Evropo in problematizirati odnose med »domovinami« in diasporami v širšem evropskem kontekstu.

J6-50212 Moč čustev in status ženskih likov v različnih literarnih žanrih Stare zaveze**Vodja projekta: dr. Irena Avsenik Nabergoj/dr. Nadja Furlan Štante****Trajanje: 1.9.2023-30.9.2026**

V raziskovanju Stare zaveze od devetdesetih let 20. stoletja sledimo naraščajočemu zanimanju za vprašanja o čustvih, vendar večina svetopisemskih besedil še ni bila osvetljena s tega vidika. Predlagani projekt bo v okviru programske skupine ARIS o judovsko-krščanskih virih P6- 0262 skušal vsaj delno zapolniti te vrzeli. Zaradi podrejene vloge ženskih starozaveznih likov v zgodovini interpretacije bomo v izboru besedil za natančnejšo analizo dali prednost le-tem.

V Stari zavezi so ženske večinoma prikazane kot resnične zgodovinske osebnosti, v zgodovini interpretacije pa so jih pogosto razlagali metaforično. Nekateri ženski liki so predstavljeni tudi kot alegorične figure, npr. Šulamit kot podoba idealne ljubezni v Visoki pesmi ali Oholah in Oholibah kot vlačugi v Ezk 23:1-45. To je razlog, da je celotna zgodovina interpretacije Svetega pisma v judovstvu in krščanstvu zaznamovana s polarizacijo med zagovorniki »dobesednega« in »alegoričnega« pomena besedil.

Skladno z naslovom projekt povezuje dva cilja, ki se v celoti prepletata: 1) raziskavo narave in vloge čustev v različnih literarnih vrstah in zvrsteh Stare zaveze, kot so pripovedi, zgodovinske knjige, preroški govori, modrostni literarni žanri in molitve v obliki psalmov; 2) raziskavo ženskih likov, ki doslej še niso bili deležni celostne poglobljene obravnave, z vidikov njihovega družbenega statusa in njihove intimne, kot se kaže v njihovem čustvovanju.

Raziskava čustev in statusa ženskih likov bo izhajala iz edinstvenih značilnosti starozaveznega mišljenja o človeku in njegovi naravi, ob upoštevanju odnosa do telesa in duhovnega sveta pri Hebrejcih in ob upoštevanju značilnosti njihovega življenja (antropološki vidiki).

Ker v hebrejščini ni besede za »čustvo«, bomo na ravni semantike in hermenevtike po načelu holistične interpretacije iskali skladnost med razvejanim besediščem za vsa temeljna čustva v sodobnih oblikah komunikacije in »semantičnim poljem« rabe besed ter simbolov, metafor in personifikacij za čustva v starem Izraelu. Semantična polja čustev bomo raziskovali z enako pozornostjo na stanje v izvirniku in na izbire ustreznic v tujih in slovenskih prevodih Svetega pisma, ki so ključnega pomena za razvoj nacionalnih jezikov, literature in kulture v celoti. Ob hebrejskem besedišču in unikatnih literarnih oblikah, ki razkrivajo jezikovne osnove za antropologijo Svetega pisma, bomo raziskovali, kako je z grškim jezikom grška filozofija izpodrinila semitske biblične poglede in jih preplavila s tujim vplivom.

Predlagano raziskavo lahko uspešno izvede le večja skupina raziskovalcev Svetega pisma in z njim povezanih področij. Projekt vključuje 14 raziskovalcev iz treh raziskovalnih ustanov, od tega dva doktorska študenta. Rezultate projekta bomo v slovenščini, angleščini in nekaterih drugih jezikih objavljali v obliki znanstvenih monografij in člankov v znanstvenih revijah doma in v tujini. Pripravili bomo mednarodni simpozij in razstavo zgodovine slovenskih prevodov Svetega pisma z vsebinami našega projekta; konferenčni zbornik z izsledki članov projektne skupine; posneli dokumentarno igrani film in postavili svojo spletno stran. S projektom, ki bo pomenil prvo načrtno in celostno raziskovanje čustev in statusa ženskih likov v judovsko-krščanskih virih in tradiciji v njihovem razvoju od antike do danes, bomo pomembno prispevali k bibličnim, literarnim in interdisciplinarnim raziskavam na področjih raziskovanja čustev, socialne zgodovine žensk in žanrske problematike.

J2-60046 Funkcionalno in anatomsko gručenje motoričnih enot med izometričnimi in dinamičnimi kontrakcijami, ocenjeno iz večkanalnih elektromiogramov**Dr. Aleš Holobar**

Trajanje: 1.1.2025 – 31.12.2027

V zadnjih dveh desetletjih so bile razvite metodologije za računalniško dekompozicijo neinvazivno posnetih večkanalnih površinskih elektromiogramov (EMG) v prispevke posameznih motoričnih enot (ME). Kljub izjemnemu napredku in številnim novim nevrofiziološkim spoznanjem pa ima identifikacija ME še vedno naslednje omejitve:

1. V primerjavi z nekaj sto ME, aktivnih v posamezni mišici, je število ME, identificiranih iz signalov EMG, relativno nizko. To vodi do relativno nizkega odstotka razpoznane energije signalov EMG (običajno od 20 % do 40 %) in zmanjšuje reprezentativnost identificiranih ME.
2. Združeni vlakni impulzov ME odražajo skupne anatomske lastnosti identificiranih ME (podobno obliko APME). Vendar ni jasno, v kolikšni meri te bližnje ME pripadajo istim funkcionalnim grozdom in kako prispevajo k združevanju ME pri dekompoziciji signalov EMG, posnetih v različnih eksperimentalnih pogojih.
3. Problem združevanja ME se znatno poveča pri dinamičnih kontrakcijah, kjer se oblike akcijskih potencialov motoričnih enot (APME) v signalih EMG spreminjajo s spreminjanjem geometrije mišic. To znatno poveča kompleksnost identifikacije ME in število identificiranih ME je bistveno manjše v dinamičnih kot v izometričnih kontrakcijah. Razlog je, da je večina študij izvedena v izometričnih kontrakcijah in nato uporabljena kot biomarker patologije človeškega motoričnega sistema za različne pogoje. Ni jasno, v kolikšni meri se gruče ME ohranjajo med izometričnimi in dinamičnimi kontrakcijami in kako se spreminjajo v času.
4. Nelinearne prenosne funkcije motoričnega nevrona zmanjšujejo učinkovitost trenutno predlaganih tehnik linearnega gručenja. Nelinearne tehnike so bile predlagane zunaj skupnosti za identifikacijo ME, vendar do sedaj niso bile sistematično testirane na večjih populacijah ME.
5. V rezultatih identifikacije ME obstaja precejšnja pristranskost na spol, pri čemer je velika večina študij narejena na moški populaciji. Identifikacija ME pri ženskah je bolj zahteven in ta razlika med spoloma še ni bila dovolj raziskana. Obseg združevanja ME pri ženskah ni bil sistematično analiziran in primerjan z moškimi.
6. Več pogosto raziskovanih skeletnih mišic daje sorazmerno majhno število natančno identificiranih ME. Posledično niso bile obsežno raziskane na ravni ME. Večina študij obnašanja ME iz površinskih signalov EMG je bila izvedenih na mišicah, ki jih je razmeroma enostavno dekomponirati.
7. Trenutni postopki identifikacije ME so polavtomatski in še vedno potreba obsežna naknadna obdelava v ročnim ali računalniško podprtim urejanjem. To zahteva veliko energije in časa človeškega operaterja in postavlja pod vprašaj objektivnost analize. Oba dejavnika močno omejujeta eksploatacijo rezultatov in prenos tehnik dekompozicije v zrelo tehnologijo.

V tem projektu bomo raziskali in odgovorili na naslednja raziskovalna vprašanja:

1. Kateri so ključni dejavniki, ki prispevajo k združitvi ME pri dekompoziciji signalov EMG v različnih skeletnih mišicah, pri različnih spolih in v različnih pogojih (hotene ali izzvane, izometrične in dinamične kontrakcije)?
2. Za koliko lahko povečamo število identificiranih ME, če upoštevamo združene ME, tudi v mišicah s tradicionalno nizkim številom razpoznanih ME?
3. Kako je združevanje ME povezano s funkcionalno sklopljenostjo ME?
4. Katere nelinearne tehnike, vključujoč globokimi nevronskimi mrežami, je mogoče uporabiti za funkcionalno gručenje ME, vključno z združenimi ME, in kako učinkovite so te metode v različnih eksperimentalnih pogojih?

5. Kako se funkcionalno združevanje ME spreminja v različnih kontekstih (izometrične in dinamične, hotene in izzvane kontrakcije), različne mišice (distalne in proksimalne) in različna spola (ženske in moški)?
6. V kolikšni meri in kako združitev ME zmanjša potrebo po ročnem urejanju rezultatov dekompozicije signalov EMG na šum, debelino maščobnega tkiva in različne eksperimentalne pogoje?

J6-3123 GREH; SRAMOTA, SIMPTOM: SAMOMOR IN NJEGOVE PERCEPCIJE NA SLOVENSKEM (1850-2000)

Dr. Meta Remec / dr. Dragica Čeč (ZRS Koper)

Trajanje: 1.10.2021 - 30.9.2024, podaljšan do 30.9.2025

V dolgem 19. stoletju so bili pisci higienskih spisov, priročnikov in poljudnih člankov pod močnim vplivom makrobiotičnih idej, ki so poudarjale pomen preventive in prevzgoje najširših slojev prebivalstva. Makrobiotiki, ki so si prizadevali za celostno obravnavo človeka in ne zgolj za zdravljenje posameznih simptomov, so med dejavnike, do katerih je bila odvisna dolžina človekovega življenja, redno uvrščali tudi duševno zdravje. Znotraj opisanih okvirov, se bo raziskava osredotočala zlasti na dejanje samomora in lik samomorilca v takratnem medijskem in znanstvenem diskurzu, saj je ta imel zagotovo poseben status znotraj marginalne skupine duševnih bolnikov, ki so že sicer imeli status »drugega«, bili diskriminirani, stigmatizirani, deviantni in grešni. Samomor je skozi stoletja v različnih kulturnih okoljih imel različne konotacije, iz historičnega vidika pa je zanimiv, saj odslikava vrednote, strahove in predsodke vsakokratne družbe. Raziskava se bo osredotočila na čas po dekriminalizaciji samomora po letu 1850, kar je omogočilo prenos fokusa iz kaznovanja na preventivo, samomorilec pa se je spreminjal iz kriminalca in grešnika v bolnika. Samomor bo predstavljen iz vidika medicinske stroke ter zlasti psihiatrije, analiza pa bo zajela tudi ideje zagovornikov idej progresivne degeneracije in evgenikov, za katere je bil samomorilec rezultat dednih in okoljskih faktorjev, zlasti razuzdanosti in alkoholizma, ki jih je bilo v družbi nujno popisati, analizirati ter izkoreniniti. Samomor bo obravnavan tudi iz vidika katoliške in posledično maščanske morale, ki sta imeli enako neomajno stališče o samomoru. V skladu s katoliškim naukom je veljal za najhujšo obliko smrtnega greha. Kljub idejni dediščini romantike, ki je samomor predstavljala kot izraz človekove individualnosti in vrhovne svobode, ter vplivu filozofske in sociološke misli, je to dejanje v družbi vzbujalo nelagodje, v očeh meščanskih moralistov pa je bilo dokaz neodgovornosti, nezmernosti, odklanjanja družbenih norm ter propada. Raziskava bo obravnavala fenomen samomora glede na spol in starost, predstavila pa tudi odnos do samomora na Slovenskem po drugi svetovni vojni znotraj socialistične realnosti, ko je bil samomor vključen v kategorijo socialne psihopatologije, samomorilec pa je bil pogosto dojet kot strahopetnež in izdajalec, ki je izgubil vero v socialistično prihodnost. Na osnovi kvantitativnih in kvalitativnih podatkov bo prikazano gibanje samomorilnosti glede na različne državne, politične in ideološke okvire, osrednji del raziskave pa bo predstavljal analizo diskurza, ki bo pokazala, kako so v vsakem od obravnavanih obdobj dojemali problematiko samomora, kako so se z njo ukvarjali ter kako je omenjeni diskurz vplival na oblikovanje družbenega reda, socialno hierarhijo ter marginalizacijo posameznikov, ki so odstopali od splošno uveljavljenih družbenih norm. Samomor bo torej služil kot študija primera za širšo socialnozgodovinsko analizo premikov na področju vrednot, mišljenja, obnašanja ter prevladujočega javnega diskurza na Slovenskem v obravnavanem obdobju. S pomočjo kritične diskurzivne analize bo raziskava osvetlila podlago, na kateri so se uveljavila sodobna dojetanja fenomena samomora ter ponudila primerjalno študijo slovenskega prostora s sosednjim, zlasti nemško in italijansko govorečim prostorom, pokazala njegovo specifiko in analizirala vzroke zanjo, raziskala pa bo tudi izvor in posledice družbene stigme, ki dejanje samomora spremlja še danes.

J6-3122; EPIDEMIJE IN ZDRAVSTVO V INTERAKCIJI. EPIDEMIJE KOT JAVNOZDRAVSTVENI PROBLEM V SLOVENSKEM PROSTORU OD EPIDEMIJ KUGE DO 20. STOLETJA**Dr. Katarina Keber/ dr. Urška Bratož (ZRS Koper)****Trajanje: 1.10.2021 – 31.8.2024- podaljšan do 30.9.2025**

Raziskava bo obravnavala upravno-politične in zdravstveno-medicinske načine omejevanja širjenja epidemij kuge, črnih koz, kolere in španske gripe v slovenskih habsburških deželah Kranjski, Štajerski in v Avstrijskem primorju. V fokusu raziskave bodo epidemije bolezni, ki so v kratkem časovnem intervalu v družbi povzročile visoko obolevnost in smrtnost in s tem izzvale različne protiepidemične ukrepe. Ti so v obravnavanem obdobju pojavljanja epidemij tvorili spreminjajoč se, a kompleksen protiepidemični sistem. Osnovna časovna orientacija je vezana na dolgo obdobje med epidemijami kuge v srednjem veku in pandemijo španske gripe ob koncu prve svetovne vojne. Glavna cilja raziskave sta zaznava in kontekstualizacija protiepidemičnih ukrepov v daljšem časovnem loku in ugotavljanje vpliva epidemij na oblikovanje zdravstvenih politik in oblasti ter organizacijo zdravstva v slovenskem prostoru. Oba cilja bosta dosežena s problemsko obravnavo posameznih protiepidemičnih ukrepov in na njih vezanih zdravstvenih tematik kot so: a) zapiranje deželnih meja, zdravstveni kordoni in prepoved trgovanja, b) karantena, c) cepljenje, d) vpliv epidemij na spremembe zdravstvenih politik in razvoj zdravstva, e) obravnava okuženih in bolnih. V okviru naštetih tematik bodo obravnavani še kreatorji in izvajalci protiepidemičnih ukrepov in njihove gospodarske in socialne posledice. Predlagana raziskava predstavlja v slovenski historiografiji prvi poskus obravnave zgodovine epidemij z vidika zgodovine dolgega trajanja (*longue durée*). Preučevanje preteklih ukrepov in njihovih posledic pri zamejevanju historičnih epidemij v slovenskem prostoru bo pomembno prispevalo tudi k razumevanju širšega zgodovinskega konteksta ukrepov, ki jih doživljamo v sodobni pandemiji bolezni COVID-19.

J6-3133 OSIROTELI PREDMETI: OBRAVNAVA VZHODNOAZIJSKIH PREDMETOV IZVEN ZBIRK V SLOVENSKEM PROSTORU**dr. Nataša Vampelj Suhadolnik/ dr. Helena Motoh (ZRS Koper)****Trajanje: 1.10.2021 - 30.9.2024, podaljšan do 30.9.2025**

V okviru projekta se ukvarjamo s t.i. osirotelimi predmeti vzhodnoazijskega izvora, ki so zaradi družbeno-političnih in zgodovinskih okoliščin ostali brez konteksta. V okviru raziskave bomo izvedli tri študije primerov: 1) vzhodnoazijski predmeti v t.i. Zbirki predmetov iz Azije in Južne Amerike, ki jo hrani Pokrajinski muzej Celje; 2) vzhodnoazijski predmeti v slovenskih gradovih in dvorcih; in 3) vzhodnoazijski predmeti pomorščakov. V primeru prve študije gre za predmete, ki so v Pokrajinski muzej Celje prihajali preko Celjske podružnice Federalnega zbirnega centra, ki je bil ustanovljen leta 1945 v Ljubljani za zbiranje in ohranjanje kulturnozgodovinskih in dragocenih umetniških predmetov po vsej Sloveniji, ki so prešli v državno last. S skupimi opisi ob konfiskaciji premoženja so bili predmeti osiromašeni večine informacij, tudi o njihovih lastnikih in lokaciji, ter shranjeni v muzejske depoje. Druga študija bo z obravnavo posamičnih predmetov vzhodnoazijskega izvora v slovenskih gradovih in dvorcih dopolnjevala prvo študijo in poskušala rekonstruirati, do kakšne mere so bili ti vključeni v plemiško dediščino v obdobju do razpada Avstro-Ogrske in po njej, predvsem tudi v času med obema vojnoma in povojnem obdobju. To bo med drugim omogočilo lažjo kontekstualizacijo predmetov iz Pokrajinskega muzeja Celje, ki so se najverjetneje nahajali v posameznih gradovih in dvorcih. Tretja študija je bolj specifična, saj se bo ukvarjala s posameznimi predmeti pomorščakov, katerih lastništvo je po pridobitvi v Vzhodni Aziji sicer znano, a so večinoma oropanih vseh drugih informacij (npr. lokacija, celo država izvora, način pridobitve), ki bi omogočali globlji uvid v razumevanje vzhodnoazijske dediščine pri pomorščakih in njihovih potomcih. To jih umešča v širšo kategorijo »osirotelih« predmetov oziroma zbirk, saj so zaradi pomanjkanja informacij izgubili zanimanje kustosov ali lastnikov, s tem pa bili podvrženi spečemu življenju v depojih in na podstrešjih, oropani metaforičnega glasu. Poleg organiziranih oblik zbirateljstva, ki smo jih že preučili v okviru projekta Vzhodnoazijske zbirke v Sloveniji, bomo sedaj z vpogledom v posamezne predmete, ki niso del večjih zbirk, uspeli

rekonstruirati celostno sliko kulturno-materialnih povezav med slovenskim in vzhodnoazijskim prostorom. S tem bomo dodatno opozorili na pomen raziskav zbirateljstva tudi na periferijah nekdanjih večjih kolonialnih centrov moči. Dosedanje raziskave v okviru projekta VAZ, npr. pohišstva iz Skuškovske zbirke, so namreč pokazale, da je ravno izvzetost iz prevladujočih dominantnih praks zbirateljstva omogočila prepoznavanje posameznih predmetov izven reprezentativnega in družbeno priznanega kanona zbirateljskih predmetov, s čimer so posamezniki iz obrobnega območja vizionarsko prepoznali vrednost v posameznih predmetih in jih definirali kot vredne zbirateljstva. Zapostavljanje raziskovanja zbirateljske zgodovine na perifernih območjih tako vodi do poenostavljene slike zbiranja, v kateri se odražajo zgolj dominante oblike kulturne produkcije, kompleksna mreža političnih, družbenih in kulturnih odnosov pa ostaja večinoma neopažena.

J6-60105 Teologija in digitalizacija: antropološki in etični izzivi

Dr. Bojan Žalec

Trajanje: 1.1.2025 – 31.12.2027

PRILAGOJENI RAZISKOVALNI PROJEKT

N6-0173 RELIGIJSKE SPREMEMBE NA SLOVENSKEM IN V JUGOSLAVIJI: VERSKI PRESTOPI IN PROCESI ATEIZACIJE

Vodja: dr. Gašper Mithans

Trajanje: 1.12.2021 - 30.11.2024, podaljšan do 30.11.2025

Cilj projekta je raziskati religijsko transformacijo Slovenije in Jugoslavije v 20. stoletju, ki jo zaznamujejo različne oblike verskih dejavnosti, ki prečijo ustaljene norme, pravne okvirje in kulturna pričakovanja. To bo ena prvih raziskav v regiji, ki bo z analizo fenomena verskih prestopov raziskala širše religijske spremembe na Slovenskem oziroma v Jugoslaviji ter procese oblikovanja in preoblikovanja verskih manjšin. Interdisciplinarni projekt povezuje zgodovinske, antropološke in druge relacijske pristope, ter s transnacionalnimi raziskavami ponuja bolj niansirano razumevanje mehanizmov, ki vplivajo na religijske spremembe ter odnose med državo in religijskimi skupnostmi v slovenskem oziroma jugoslovanskem kontekstu. Položaj nekdanje Jugoslavije in ožje Slovenije je unikaten v Evropi za izvedbo takšne študije, saj jo zaznamujejo pogoste spremembe političnih režimov, nedavne izkušnje vojn in družbene napetosti, ki temeljijo na etničnih in religioznih osnovah, ki so jih notranje in zunanje migracije le še poglobile.

Projekt sestavljajo študije primera, ki obravnavajo različne oblike verskih prestopov: prestopi iz koristi, ateizacijo, masovne konverzije, rekonverzije in prestopi iz primarno verskega prepričanja. Arhivske raziskave bodo opravljene v Sloveniji in v tujini, vključno z novo odprtimi arhivskimi fondi, ter dopolnjene s poglavljenimi intervjuji s predstavniki religijskih skupnosti in neverujočimi.

N5-0246 Vloga možganov pri fizični in mentalni utrujenosti

Vodja: dr. Uroš Marušič

Trajanje: 1.1.2022-.31.12.2025

Utrujenost, izčrpanost - opisuje fizično in / ali mentalno stanje utrujenosti in pomanjkanja energije. Obstajajo številni vzroki za utrujenost, kot so zdravstvene razmere, življenjski slog ali vprašanja v zvezi z delovnim prostorom, pa tudi čustveni pomisleki in stres. Utrujenost, ki se pojavi med vadbo, je sestavljena iz kompleksne interakcije med perifernimi (mišičnimi) in osrednjimi (centralni živčni sistem) vidiki. Možgani imajo pomembno vlogo (nevrottransmisija) pri utrujenosti, ki jo povzroča vadba, hkrati pa manjka dokazov o tem, kakšna je ta vloga in kako bi to lahko mehanistično razložili. Tudi mentalna utrujenost sloni na možganskih procesih, a o njenih mehanizmih je malo znanega.

V tem projektu želimo ugotoviti kako (mehanistično) in kje (lokacija v možganih) najdemo izvor utrujenosti. V ta namen bomo manipulirali z možgansko nevrottransmisijo (serotonin, dopamin in noradrenalin) in z merjenjem možganske aktivnosti z elektroencefalografijo (EEG) ugotovili katere možganske regije igrajo pomembno vlogo pri nastopu fizične (WP1) in mentalne (WP2) utrujenosti. V zadnji fazi (WP3) bomo združili obe obliki utrujenosti, da bomo ugotovili katera kortikalna področja in nevrottransmiterji so potencialno vpleteni v negativne učinke mentalne utrujenosti na zaznavanje napora in vzdržljivosti. Pričujoči projekt nadaljuje s trenutnim znanjem, da bi še bolj razkril kompleksne osrednje sprožilce utrujenosti med mentalnimi in / ali fizičnimi napori.

N6-0304 Vzpostavljanje drugačne globalizacije

Vodja: dr. Jure Ramšak

Trajanje: 1.4.2023-.31.3.2026

Projekt se ukvarja s političnimi, ekonomskimi in antropološkimi vidiki svojevrstnega koncepta globalizacije, kot se je od začetka šestdesetih do konca osemdesetih let izoblikoval znotraj skupine 77 in gibanja neuvrščenih. To večrazsežno problematiko naslavlja skozi prizmo Jugoslavije, ki je bila kot evropska in socialistična država v precej očitnem asimetričnem odnosu do večine članic te koalicije držav v razvoju s svetovnega Juga. V kombinaciji z dejstvom, da je Beograd igral vlogo enega glavnih koordinatorjev znotraj gibanja in njegovega glasnika navzven, zaradi česar imamo danes na voljo obilico raziskovalnih virov najrazličnejših provenienc, prepoznavamo člani projektne skupine prav v tej dvomni vlogi Jugoslavije izjemen raziskovalni potencial, ki nam omogoča niansirano razpravo o problemih globalnega značaja druge polovice 20. stoletja.

Za razliko od obstoječe historiografije, ki se osredotoča predvsem na vlogo političnih in diplomatskih elit pri določanju smeri gibanja neuvrščenih na najvišji ravni, je naš namen na podlagi pristopa komparativne in transnacionalne zgodovine umestiti jugoslovansko teorijo in praktične poskuse udejanjanja drugačne globalizacije v kontekst z različnih koncev sveta prihajajočih silnic, ki so skušale izzvati obstoječi red mednarodnih odnosov in s katerimi je bilo jugoslovansko videnje globalnega razvoja bodisi v konvergentnem bodisi v divergentnem odnosu. Na ta način bomo naslovili topike, kot so transkontinentalizem, protihegemonija, rasne in kulturne hierarhije, ekonomske pravice in miroljubna koeksistenca, ki so zaznamovale jugoslovanski multilateralni angažma, hkrati pa so bile podvržene kritični preverbi skozi bilateralne odnose z vrsto afriških, azijskih in latinskoameriških držav.

Projekt identificira tri ključne raziskovalne tematike, s katerimi se bomo ukvarjali skozi izbrane študije primerov. Prvi raziskovalni sklop zajema vzpostavljanje ekonomskega zavezništva, kjer se najprej spremlja transnacionalna produkcija znanja in prispevek h konceptu Novega svetovnega ekonomskega reda, nato pa analizira aplikacijo teh načel v praksi v okviru t. i. sodelovanja Jug-Jug, v katerega so bila vključena tudi mnoga slovenska podjetja. Drugi raziskovalni sklop se prek antropološko-historiografske analize izkušnje tujih študentov ukvarja z vzorci prenosa znanj med kulturno, tehnološko in ideološko različno profiliranimi članicami gibanja neuvrščenih, pri čemer nas zanima zlasti kritični spoj med socialistično modernostjo in konstrukti postkolonialnih držav. Tretji raziskovalni sklop se na presečišču intelektualne in diplomatske zgodovine ukvarja z na vse konce sveta razpotegnjeno debato o imperializmu, dekolonizaciji, miru in sodelovanju različnih družbeno-političnih sistemov, v katero so bili vpleteni vodilni slovenski in jugoslovanski komunisti. V praktičnem smislu je tovrstna jugoslovanska ambicija tematizirana skozi analizo njene večplastne vpletenosti v bližnjevzhodno krizo kot eno izmed ključnih žarišč hladne vojne.

Projekt prinaša vrsto vidnih znanstvenih rezultatov, ki bodo pomembno prispevali zlasti k nastajajočemu polju preučevanja odnosov med socialističnimi državami in svetovnim Jugom. Projektne aktivnosti so zasnovane tudi kot platforma za izmenjavo teoretskih znanj in raziskovalnih izkušenj, v katero bodo vključeni tudi zunanji sodelavci. Z namenom krepiteve multiperspektivnega pristopa k raziskovanju in razumevanju problemov, s katerimi se ukvarja projekt, bodo v njej sodelovali tudi

perspektivni raziskovalci iz neevropskih držav, ki jih vidimo kot še posebej pomemben del prihodnjih raziskovalnih načrtov.

PODOKTORSKI RAZISKOVALNI PROJEKTI

Z6-50201 Kognitivno-inkluzivni pristopi k medjezikovnemu zavedanju pri jezikovni integraciji otrok s priseljskim ozadjem

Vodja projekta: dr. Tina Čok

Trajanje projekta: 1.10.2023-30.9.2025

Raziskovalni projekt je zasnovan kot odgovor na spreminjajoče se svetovne družbene razmere, povezane z vse bolj multietnično družbo, ki je posledica tudi stalnih migracijskih tokov, in s spremembami v delovanju svetovnega reda v smislu prehoda iz multilateralnega v večpolarni svet. Te posledično vplivajo na nacionalne politike družbenih sistemov in strategije njihovega delovanja.

Vključevanje otrok priseljencev v izobraževalni sistem se v Sloveniji izvaja skladno s Smernicami za vključevanje otrok priseljencev v vrtce in šole. Slovenija pri uvajanju novoprispelih učencev, ki nimajo zadostnega znanja ali ne znajo učnega jezika, stremi k izvajanju kratkotrajnih uvajalnih tečajev in si prizadeva za čimprejšnjo vključitev (novo)priseljenih otrok v redne oddelke pri vseh predmetih. Kljub dobrim praksam poročila OECD o uspešnosti in dobrem počutju otrok in mladostnikov, ki imajo priseljsko ozadje kažejo, da je Slovenija med državami, v katerih so slabi učni dosežki med učenci priseljenci zlasti izraziti.

Namen pričujočega raziskovalnega projekta je izpopolniti oziroma nadgraditi sedanje metode jezikovne integracije otrok s priseljskim ozadjem z vidika inkluzivnih in kognitivnih pristopov pri učenju in poučevanju jezika in s tem izboljšati učno uspešnost priseljskih učencev ter zmanjšati njihovo socialno izključenost. Cilje, ki smo si jih zastavili v raziskavi, bomo dosegli z namensko pripravljenimi intenzivnimi urjenji medjezikovnega zavedanja vseh učencev v šolski skupnosti. Temeljni namen inkluzije je, da so v to urjenje vključeni vsi, torej domači in učenci priseljenci.

V projektu bomo s tem namenom razvili in preizkusili specifičen didaktičen pristop in učne tehnike za urjenje medjezikovnega zavedanja, ki upoštevajo kognitivne vidike konceptualizacije prvega jezika za učence v drugi in tretji triadi osnovne šole.

Metodološko bomo projekt izvedli z intervencijami raziskovalca v šolski skupnosti (pri učiteljih, podpornem osebju in učencih), kjer bomo najprej izvedli test za oceno stopnje zavedanja konceptualnih kategorij, tj. arhetipov, ki jih je mogoče opredeliti znotraj jezikovno-kognitivne paralele. Da bi urili in dvignili raven medjezikovnega zavedanja, bomo razvili poseben instrumentarij, temelječ na 5 tematskih sklopih, ki ustrezajo komponentam jezika in komunikacije: oblikoslovje in skladnja, pomenoslovje, fonologija, pragmatika in neverbalna komunikacija. Po opravljenem vrednotenju stanja stopnje medjezikovnega zavedanja na šolah bomo izvedli usposabljanje za krepitev medjezikovnega zavedanja v skladu s pristopi sodelovalnega (aktivnega) učenja.

Vsebine, ki bodo nastajale med učnim procesom, delavnicami medjezikovnega zavedanja, bo vsak učenec zbiral v svojem digitalnem/fizičnem listovniku medjezikovnega zavedanja, ki bo služil kot osnova za pripravo digitalnega rastočega priročnika za učitelje za urjenje in razvijanje medjezikovnega zavedanja. Poleg digitalnega priročnika bomo skozi projekt vzpostavljali tudi digitalno platformo, s katero želimo ustvariti spletišče za širšo razpravo o kognitivnih razhajanjih med jeziki. Platforma bo

zasnovana tako, da bo skladno s principi participativne znanosti vabila k aktivnemu vključevanju laične družbe v znanstvena prizadevanja predlaganega projekta.

Z vključevanjem študentov, tj. bodočih pedagoških delavcev, v raziskovalne dejavnosti bomo prispevali tudi k usposabljanju bodočih učiteljev za konkretne pedagoške situacije s poudarkom na poučevanju otrok s priseljenkim ozadjem. V Sloveniji za razliko od tujine zaenkrat ni specifičnih študijskih programov, ki bi poudarjali pomen teh znanj in spretnosti, zato ima projekt tudi potencial, da opozori na to vrzel v izobraževalnem sistemu in zaorje ledino za prihodnje vsebinske izboljšave.

MATIČNI CILJNI RAZISKOVALNI PROJEKT

V4-2381 Stičišče znanj za zeleno, trajnostno in inovativno sredozemsko kmetijstvo - MED-STI-K

Dr. Maja Podgornik

1.10.2023 - 31.3.2025

V zadnjih 25 letih je bilo veliko naporov usmerjeno k vzpostavitvi centra znanja, ki bi odgovoril na potrebe kmetijstva na območju Sredozemskega prostora, ki je v Sloveniji prepoznano po tipični mozaični kulturni krajini. Identiteto slednjega je moč prepoznati tudi v kulinariki, ki temelji na tradicionalnih jedeh in lokalnih proizvodih in je motor trajnostnega turizma, ki se vse bolj uveljavlja kot ključni pristop turizma. Ne glede na dejstvo, da je turizem pomembnejša gospodarska panoga slovenskega sredozemskega prostora in ima kmetijstvo osrednjo vlogo tako pri razvoju trajnostnega turizma, kot pri ohranjanju ekosistemov in biotske pestrosti, se ideja o vzpostavitvi centra znanja za potrebe sredozemskega kmetijstva, še ni udejanjila. Razloge za to je moč prepoznati v razdrobljenosti znanja in raziskovalne infrastrukture med posameznimi raziskovalnimi in izobraževalnimi institucijami, ki segmentno pokrivajo izbrana področja, ki med seboj slabo sodelujejo, kar vodi v slab izkoristek potenciala razpoložljivih kapacitet in omejuje razvoj novih idej in inovacij. Zaradi pomanjkanja usklajenega pristopa trpi celotni sektor, ki znanje išče v tujih dobrih praksah. Le-te pa zaradi kulturnih in okoljskih dejavnikov ter finančnih in zakonskih omejitev v Sloveniji niso vedno učinkovite ter ekonomsko in okoljsko vzdržne.

Z vzpostavitvijo kompleksne mreže ljudi, institucij, dejavnosti in infrastrukture, ki bodo potencialno združeni pod »Center sredozemskega kmetijstva«, bodo zagotovljeni osnovni pogoji za uspešnost delovanja gospodarske panoge kot je sredozemsko kmetijstvo, hkrati pa primerno izkoriščene tudi vse kapacitete znanja in infrastrukture, ki jih ponujajo različne razvojno raziskovalne inštitucije. Organiziranje takšne strukture je zaradi različnih interesov in ravni sodelovanja zahtevno in kompleksno. Zato je cilj predlaganega projekta preučiti možnosti vzpostavitve trajnostno kmetijsko-razvojnega okolja in ustrezne platforme za dialog med vsemi deležniki, ki spodbujajo inovacije, dvig konkurenčnosti ter omogočajo trajnostno rast in blaginjo tako v kmetijskem sektorju kot v povezanih gospodarskih dejavnostih.

V luči zasledovanja glavnega cilja bomo v okviru projekta naprej preučili trenutne potenciale in izzive v slovenskem sredozemskem kmetijstvu (SSK) ter evidentirali razpoložljive človeške in finančne vire ter kapacitete raziskovalne infrastrukture. Na podlagi zbranih podatkov in študije prihodnjega preobrazbenega scenarija za trajnostni razvoj sredozemskega kmetijstva bomo identificirali ključna nišna-interesna področja nadaljnjega razvoja, opredelili razvojno strategijo sredozemskega kmetijstva usklajeno z lokalnimi strategijami ter opredelili potrebno infrastrukturo za krepitev znanja omenjenega področja.

Nova znanja imajo sicer velik potencial za inovacije v kmetijstvu, vendar je za njihov uspešen prenos na kmetije ključno tudi ustrezno okolje. Poleg vzpostavljenih učinkovite komunikacije je nujno potrebna tudi usposobljenost končnih uporabnikov. Pravilno izobraženi uporabniki znanj imajo sposobnost

interpretirati kompleksna znanstvena dognanja ter jih prilagoditi svojim specifičnim pogojem. Kritično razmišljanje pa jim omogoča prepoznavanje novih priložnosti in sprejemanje učinkovitih odločitev. Zato bo v okviru projekta izveden popis potreb in zmožnosti ključnih uporabnikov znanj o implementaciji inovacij v njihove kmetijske sisteme. Za vzpostavitev ustrezne in učinkovite komunikacije bomo v okviru projekta preučili uspešne primere »centrov znanja za kmetijstvo« v drugih regijah in državah ter preučili njihove modele delovanja, strukture, aktivnosti in dosežke. Na podlagi zbranih podatkov izvedenih analiz in izmenjav mnenj z različnimi deležniki bo pripravljena idejna zasnova delovanja Centra za sredozemsko kmetijstvo, ki bo predstavljal kompleksno mrežo ljudi, institucij, dejavnosti in raziskovalne infrastrukture.

V4-2216 Ohranjanje in izboljšanje proizvodnega potenciala tal za trajnostno pridelavo oljk (GO-TO S-OIL)

Dr. Maja Podgornik

1.10.2022 - 30.9.2025

V zadnjih 30 letih so se z oljčniki zasajene površine povečale s 400 ha na 2400 ha, s tem pa tudi količine oljčnih tropin. V letu 2015 je bila v Sloveniji sprejeta Uredba o odpadkih (UL L štev. 184/15), s katero so bili stranski produkti oljkarstva uvrščeni med odpadke in s tem tudi prepovedan raztros tropin na zemljišča. Vlada je v mesecu januarju 2022 sprejela Uredbo o uporabi oljčnih tropin in rastlinske vode za gnojenje (UL L štev. 10/22). Zaradi manjkajočih podatkov spremljanja razgradnje tropin predelanih v slovenskih oljarnah je zakonodajalec omejil uporabo tropin in rastlinske vode kot gnojilo na največ 7 dni od njihovega nastanka. Po pretečenem roku se le te ponovno uvrstijo med odpadke. Oljarne v omejitvenem roku s težavo raztrosijo vse količine tropin, zato je nujno potrebno proučiti spremljanje razgradnje tropin v daljšem obdobju, da bi lahko sledili cilju »čistejša in konkurenčnejša Evropa do leta 2030« (zmanjšanje količin odpadkov preko ponovne uporabe snovi iz organskih odpadkov) in bi lahko celotno količino tropin uporabili sonaravno. V okviru delovnega sklopa 4 »Proučevanje vplivov skladiščenja oljčnih tropin in rastlinske vode na okolje« bomo spremljali vsebnost biofenolov v oljčnih tropinah v odvisnosti od časa skladiščenja in na ta način nadgradili bazo podatkov o slovenskih oljčnih tropinah, ki bo osnova za nadgrajeno Uredbo o uporabi oljčnih tropin (UL L štev. 10/22).

Hkrati je potrebno ovrednotiti tudi neposredni učinek, ki ga imata čas in način aplikacije oljčnih tropin pridelanih v slovenskih oljarnah na stanje tal, talno vodo, prehrano rastlin, rast in rodnost oljk ter biološko aktivnosti tal. Zato bomo v okviru delovnega sklopa 3 zasnovali »Poljski poskus za ovrednotenje vpliva uporabe oljčnih tropin na okolje (stanje talne vode in kakovost tal)«. Kakovost tal določa kombinacija fizikalnih, kemijskih in biotskih lastnosti. Med glavne skupine biotskih indikatorjev sodijo biomasa (mikrobna biomasa, talne živali, vegetacija), pestrost rastlin, živali in mikrobov ter biološki procesi, ki se odvijajo v tleh (dihanje, mineralizacija, itd.). Biotski indikatorji so zaradi večje občutljivosti in hitrejše odzivnosti na spremembe (posebno mikroorganizmov) težje določljivi, predstavljajo pa priložnost za razvoj indikatorjev, s katerimi bi morebitno poslabšanje kakovosti tal zaradi sprememb v rabi in agrotehničnih ukrepov zaznali pred poslabšanjem fizikalno-kemijskih indikatorjev. Z namenom, da bi preučili pomen poznavanja mikrobne združbe na primeru oljčnikov in uporabe mikrobioma kot biotskega indikatorja kakovosti tal, bo v okviru delovnega sklopa 5 »Vzorčenje in priprava vzorcev za mikrobiomske analize« pozornost namenjena karakterizaciji mikrobne združbe v tleh oljčnih nasadov. Pri tem je potrebno poudariti, da raziskave vpliva različnih načinov kmetovanja na mikrobiom tal ne potrjujejo, da je raznolikost pri ekološkem kmetovanju v vseh primerih večja v primerjavi s konvencionalnim kmetijstvom; Evropska unija namreč med ključne mehanizme za doseganje ciljev zelenega dogovora že uvršča tudi ekološko kmetijstvo, za kar si je zadala zelo ambiciozen cilj, da do leta 2030 poveča delež ekoloških kmetijskih zemljišč na 25 %. Zaradi izključne uporabe organskih gnojil in prepovedi uporabe mineralnih dušikovih gnojil v ekološki pridelavi prihaja v praksi pridelave oljk do slabe prehranjenosti rastlin z dušikom, kar je najverjetneje tudi eden izmed glavnih vzrokov za majhen donos oljk na hektar. Prikazana dejstva potrjujejo, da je potrebno natančno preučiti izkoristek dodanih različnih vrst gnojil na prehranjenost rastline. V ta namen bomo v okviru

delovnega sklopa 2 »Poljski poskus - vpliv talnega gnojenja z organskimi in mineralnimi gnojili na prehranjenost, rast in razvoj oljk ter lastnosti tal« nadgradili poljski poskus, ki je bil zasnovan v leta 2018 z namenom preučevanja vpliva različnih organskih in mineralnih gnojil na rast in oplodnjo oljk

PARTNERSKI CILJNI RAZISKOVALNI PROJEKTI

V5-2031 Z ZNANOSTJO DO MEDALJE: PREGLED MEDICINSKE, PREHRANSKE IN PSIHOLOŠKE PODPORE OLIMPIJSKE EKIPE

dr. Vedran Hadžić/dr. Rado Pišot

Trajanje: 1.10.2023-30.9.2025

Za uspeh vrhunskih športnikov so potrebne izjemne trenažne obremenitve. Na vrhunski ravni lahko največji obseg treninga pri vzdržljivostnih športih, kot so plavanje, kolesarjenje, triatlon in veslanje, tako presega 30 ur na teden, zaradi česar je poraba energije pri treningu precejšnja. Poleg tega so omejitve uspešnosti v številnih športih tudi v prid idealnemu razmerju med močjo (ali silo) in telesno maso, kar spodbuja spreminjanje telesne mase in/ali telesne sestave s prilagajanjem energijskega vnosa. Dolgotrajna kombinacija teh prizadevanj ustvarja pogoje za potencialno škodljive posledice preobremenitve pri treningu z ali brez diagnoze sindroma pretreniranosti in/ali premajhne količine energije za vadbo z morebitno diagnozo sindroma relativnega energijskega primanjkljaja v športu. Cilji projekta so:

- medicinska podpora: ugotoviti ali z razširjenim/dopolnjenim pregledom lahko razkrijemo določene pomanjkljivosti, ki lahko vplivajo na zdravstveno stanje, jih pa lahko odpravljamo oz. zdravimo; ugotoviti delež športnikov z boleznimi in/ali poškodbami;
- prehranska podpora: ugotoviti delež športnikov z znižano energijsko razpoložljivostjo kot tudi povezave med njo in zdravstvenim stanjem športnika;
- psihološka podpora: ugotoviti splošno počutje ter pogostost razpoloženjskih motenj (anksioznosti in depresije) pri slovenskih športnikih ter analizirati morebitne povezave z zdravstvenim stanjem;
- fiziološka podpora: dobiti podatke o trenažnem bremenu in povezavo teh podatkov z zdravstvenim stanjem športnika;
- podpora spanca: ugotoviti delež vrhunskih slovenskih športnikov z motnjami spanca in analizirati morebitne povezave z zdravstvenim stanjem.

Izdelali bomo algoritme obravnave športnika glede na ugotovljene pomanjkljivosti. Izdelali bomo splošna regeneracijska priporočila za posamezne sklope podpore kot izhodišče za individualno obravnavo.

V4-2406 Primerjava tehnologij in strategij namakanja in fertigacije na izbranih kulturah

dr. Martin Pavlović

Trajanje: 1.9.2024-31.8.2027

Slovenija je zavezana k prehodu v zeleno, digitalno in podnebno nevtravno kmetijstvo. Cilji, ki si jih je zastavila v Strateškem načrtu skupne kmetijske politike 2023–2027 stremijo k učinkoviti rabi naravnih virov in njihovi zaščiti. Kmetijstvo je prepoznano kot eden glavnih porabnikov vode zaradi namakanja in eden večjih onesnaževalcev vodnih virov. Globalno so se površine pod namakalnimi sistemi povečale z 184 mio ha na 324 mio ha.

Problemi, ki se pojavljajo so preseganje naravne spodobnosti vodnih virov za obnovo, spiranje hranil in obremenjevanje voda s hranili. Vse to vodi v degradacijo okolja. Poročilo European Irrigation

Association (2023) izpostavlja, da sektor namakanja čaka tranzicija prehoda v trajnostno namakanje, ki temelji na kombinaciji modernizacije namakalnih sistemov, prehoda v varčne tehnologije, preciznega oz. natančnega namakanja,

digitalizacije namakanja, merjenja ključnih parametrov za vodenje namakanja in gnojenja. Razlogi za spiranje hranil iz namakanega kmetijstva so predvsem zaradi pretirane rabe rastlinskih hranil in vode. Vseeno se Slovenija, enako kot denimo Nemčija, umešča med države, ki namakajo relativno majhne površine (7000 ha), zato se bo površina namakalnih sistemov v prihodnje povečevala. Podnebne spremembe namreč povečujejo verjetnost spiranja hranil iz nenamakanega kmetijstva, četudi se gnojenje izvaja upošteva načela dobre

prakse, z analizo založenosti hranil in ob uporabi gnojilnih načrtov. Razlog so intenzivni padavinski dogodki, ki sperejo hranila, in daljša obdobja suše, ki povzročijo nizko izrabo hranil. Priporoča se zmanjšanje gnojilnih odmerkov in vsaj dopolnilno namakanje, da se omogoči poraba hranil in s tem zmanjša možnost spiranja hranil iz kmetijstva v vode.

Cilji projekta (1) na treh namakalnih lokacijah (2 za potrebe trajnih rastlin in 1 za poljščine in zelenjadnice) vzpostaviti poskus namakanja različnih tehnologij z uporabo fertigacije; (2) za kmetijske kulture v poskusu preizkusiti različne tehnologije namakanja (kapljično, bobnasti namakalniki, mikrorazpršilci), deficiten pristop namakanja in fertigacijo ter ovrednotiti njihov učinek na donos rastlin; (3) za vsako tehnologijo namakanja

vzpostaviti kontrolo izvajanja pravilnosti namakanja z uporabo merilcev za spremljanje vsebnosti vode v tleh; (4) preučiti kakovost in učinkovitost delovanja različnih merilcev in produktov za spremljanje vsebnosti vode v tleh (gravimetrično, merilci v tleh, merilci za zaznavanje nevtronov iz atmosfere in satelitski produkti); (5) priprava priporočil za strokovno namakanje in fertigacijo za trajne nasade, poljščine in zelenjadnice, ki bo vključevalo različne sisteme namakanja, tehnologije gnojenja, prilagojene potrebam rastlin, priporočila za pripravo gnojil ter naprave za dodajanje gnojil; ter (6) na osnovi zgoraj naštetih dejavnikov vzpostaviti dve pilotno namakalni lokaciji, ki bosta služili demonstraciji različnih namakalnih tehnologij, fertigacije in prenosu novih znanj, tehnologij in preverjenih praks na končnega uporabnika (kmeta).

V5-24003 Z ZNANOSTJO DO MEDALJE: PREGLED MEDICINSKE, PREHRANSKE IN PSIHOLOŠKE PODPORE OLIMPIJSKE EKIPE

dr. Miha Šimec

Trajanje: 1.10.2024-30.9.2026

V sodobnem svetu, kjer se soočamo s kompleksnimi izzivi in nenehnimi spremembami, postaja vloga duhovne oskrbe v vojaških organizacijah še toliko bolj pomembna. V Slovenski vojski (SV) je sistem celostne oskrbe, kamor sodi tudi religiozna in duhovna oskrba, že vrsto let prisoten, vendar se sooča z nekaterimi izzivi, ki izhajajo iz spreminjajočih se potreb vojakov in sodobnega varnostnega okolja. Raziskovalni projekt se osredotoča na priložnost za krepitev učinkovitosti delovanja religijske in duhovne oskrbe v Slovenski vojski z namenom izboljšanja in prilagodljivosti.

Cilj projekta Religiozna in duhovna oskrba za pripadnike Slovenske vojske v 21. stoletju (REL-DUH SV) je s temeljito analizo obstoječega stanja duhovne oskrbe v SV prepoznati ključne izzive in potrebe. Primerjava s tujino bo ponudila dragocena izhodišča za nadgradnjo sistema. Razviti modeli, smernice in načrt ukrepov bodo postavili temelje za sodobno in učinkovito duhovno oskrbo, ki bo v polni meri zadovoljevala potrebe vojakov v 21. stoletju. Poleg izboljšanja učinkovitosti delovanja zagotavljanja religiozne in verske oskrbe vojaških oseb v SV bo projekt prispeval k krepitevi odpornosti in stabilnosti SV kot celote. Ob enem se v tem nemirnem času odpira tudi polje razumevanja sodelovanja med

civilnim delom družbe in oboroženimi silami; posebno pozornost pa si zasluži tudi medverski dialog in sodelovanje v državi priznanih verskih skupnosti, ki svoje predstavnike v oboroženih silah že imajo in tistimi, ki bi ta interes morda v prihodnosti še izkazale.

Na podlagi izbranih modelov bo projekt oblikoval konkretne smernice in načrt ukrepov za implementacijo nadgrajenega sistema duhovne oskrbe. Te smernice bodo vključevale jasne definicije vlog in odgovornosti, načine zagotavljanja duhovne oskrbe v različnih kontekstih (doma, na mednarodnih misijah, v kriznih situacijah) ter mehanizme za spremljanje in evalvacijo implementacije. Pomemben del projekta bo spodbujanje sodelovanja med vsemi relevantnimi deležniki, vključno z vojaškimi kaplani, pastoralnimi asistenti, poveljstvom SV in verskimi skupnostmi (medverski dialog). Projekt bo prav tako razvil modele za vključevanje duhovnikov in verskih delavcev iz različnih v Sloveniji priznanih verskih skupnosti v sistem duhovne oskrbe, s poudarkom na spoštovanju verske svobode, medverskega dialoga in vključenosti vseh pripadnikov SV.

Predvideni rezultati raziskovalnega projekta bodo pomembno vplivali na delovanje SV in širšo slovensko družbo.

MEDNARODNI PROJEKTI

NATURGO - Na-naravi-temelječe rešitve in urbano upravljanje z vodami

F-DUT-2023-0293, ARIS šifra projekta: H7-8300

dr. Jerneja Penca

Trajanje: 1. 1. 2025 – 31. 12. 2027

Prihajajoče strategije mest bodo morale temeljiti na dolgoročni viziji urbane narave in njenih koristi za vse, tudi v vodnem sektorju, ter jasno nakazovati na to, kako omogočiti preobrazbo. Projekt NATURGO (rešitve, temelječe na naravi, in upravljanje z urbanimi vodami) bo izboljšal naše razumevanje o tem, kako trenutni kriteriji, strukture, procesi in prakse oblikovanja strategij v upravljanju urbanih voda upoštevajo na-naravi-temelječe rešitve ter kako jih je mogoče izboljšati. Projekt razvija celovito razumevanje participatornega načrtovanja in upravljanja, upravljanja z vodami in izhodiščnih strategij za na-naravi-temelječe rešitve. Partnerji na specifičnih lokacijah partnerskih mest preko strateških raziskav v sodelovanju z občinskimi odločevalci in deležniki razumevamo trenutne in razvijamo prihodnje strategije za upravljanje z vodami. Uporabljamo napredne metode oblikovanja scenarijev, s katerimi vzpostavljamo boljše razumevanje, kako se dolgoročni cilji, vplivi, stroški in drugi dejavniki odražajo v strategijah, povezanih z vodo. Onkraj specifičnih primerov analiziramo, kako lahko ključni strukturni in postopkovni vidiki upravljanja omogočijo sodelovalno in učinkovito načrtovanje, implementacijo in vzdrževanje na-naravi-temelječih rešitev v urbanem vodnem sektorju.

PILLARS - Scaling Impact via Policy, Projects, Processes and Professional Skills

ERASMUS-EDU-2024-PI-ALL-INNO

Ana Šajn

Trajanje: 1.1. 2025 - 31.12. 2027

PILLARS je zaveznišтво za izobraževanje in podjetja, katerega cilj je sooblikovati ustrezne spretnosti in olajšati pretok znanja o trajnostnem vplivu. Inovativnost PILLARS je v tem, da priznava "upravljanje vpliva" kot nastajajoči poklic, ki mu primanjkuje strukture, ustreznih veščin, potrebuje podporne izobraževalne programe in specializirane digitalne pripomočke.

INCEPT - Supporting cross-border judicial cooperation in cases related to INterCEPTion of telecommunications

JUST-2024-JCOO 101192923

Benjamin Flander

Trajanje: 1. 1. 2025 – 31.12.2026

Projekt INCEPT podpira čezmejno pravosodno sodelovanje v primerih, povezanih s prestrežanjem telekomunikacij in evropskim preiskovalnim nalogom (EPN). Razvija metodologijo in priročnik za prepoznavanje vrzeli in dobrih praks s poudarkom na prestrežanju telekomunikacij. INCEPT vključuje tudi krepitev kompetenc pravnih strokovnjakov in si prizadeva za izboljšanje uporabe evropskega preiskovalnega naloga ter zagotavljanje veljavnosti dokazov.

NeuroDance - Dancing intervention to ameliorate the symptoms and promote the well-being of patients with Parkinson's Disease and related neurodegenerative disorders**ERASMUS-SPORT-2024 101185424****Manca Peskar****Trajanje: 1. 1. 2025 – 31. 12. 2027**

Parkinsonova bolezen (PB) je neozdravljiva nevrodegenerativna motnja, zato so terapije, ki obvladujejo simptome in izboljšujejo kakovost življenja, ključna zdravstvena intervencija tako za bolnike kot tudi njihove skrbnike. Projekt NeuroDance si preko interdisciplinarnega pristopa in certificiranja prizadeva usposobiti učitelje za vodenje prilagojenih plesnih intervencij za ljudi s PB in drugimi nevrodegenerativnimi motnjami. Glavni cilj projekta je vsakoletna izvedba petmesečne plesne intervencije v štirih državah, ki bo nadgrajena v digitalno platformo za dolgoročno izobraževanje in širjenje najboljših praks.

ScreenFood - Metrology for food safety in the circular economy: targeted and screening methods for contaminants in food and recycled packaging**Industry (2023) 23IND13****dr. Erika Bešter****Trajanje: 1. 6. 2024 – 31. 5. 2027**

Da bi zagotovili visoko raven varnosti hrane v celotni proizvodnji in distribuciji, je ključno izboljšati in uskladiti analitične tehnike za kvantifikacijo kontaminantov. To predstavlja osnovo za zanesljive podatke o skladnosti živil s predpisi ter za reševanje sporov in minimiziranje finančnih izgub v živilski industriji. Projekt bo razvil referenčne metode in referenčne materiale za kvantifikacijo kontaminantov v hrani in živilski embalaži, s posebnim poudarkom na recikliranih materialih. Ta meroslovna orodja bodo industriji pomagala pri zagotavljanju dostave varne hrane in trajnostne embalaže ob upoštevanju regulativnih zahtev.

AI-GRAPe - Podpora digitalizaciji v vinogradništvu za obvladovanje škodljivih organizmov na čezmejnem območju Italija – Slovenija**Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021-2027 ITA-SI0600276****dr. Maja Podgornik****Trajanje: 22. 4. 2024 – 21. 4. 2026**

Namen in cilj projekta AI-GRAPe je razvoj in izvajanje Sistema za podporo odločanju (SPO) na podlagi umetne inteligence z združevanjem podatkov iz vremenskih postaj, mikrookoljskih senzorjev, dronov, satelitov in pasti za insekte.

KAŠTelleri - Trajnostna kulturno-turistična destinacija Čezmejna Dežela prazgodovinskih gradišč – kaštelirjev Zgornjega Jadrana**Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021-2027 ITA-SI0600226****dr. Tilen Glavina****Trajanje: 22. 4. 2024 – 21. 10. 2026**

Cilj projekta KAŠTelleri je ohraniti, ovrednotiti in zaščititi kulturno dediščino gradišč-kaštelirjev v okviru trajnostne kulturno-turistične destinacije Čezmejna Dežela prazgodovinskih gradišč – kaštelirjev Zgornjega Jadrana ter oživiti, promovirati in interpretirati izbrana gradišča skozi inovativne in trajnostno

naravnane produkte čezmejnega turizma, s poudarkom na digitalizaciji, socialnem vključevanju in zelenem prehodu.

CrossTerm - Crossborder standardization of institutional terminology

Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021-2027 ITA-SI00600194

dr. Vesna Mikolič

Trajanje: 15. 4. 2024 – 14. 4. 2026

Cilj projekta CrossTerm je izboljšati kakovost in učinkovitost jezikovnih storitev v javni upravi z oblikovanjem skupnih strategij, modelov in orodij za standardizacijo pravno-upravne terminologije v jezikih programskega območja ter s tem spodbujati njihovo doslednejšo in učinkovitejšo uporabo. S pripravo skupnega strateškega dokumenta bo zagotovljena uporaba metodologij in rezultatov projekta tudi na dolgi rok.

BioTech2Agri - Z inovacijami v biotehnologiji do trajnostnega in konkurenčnega kmetijstva

Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021-2027 ITA-SI0600180

dr. Maja Podgornik

Trajanje: 15. 4. 2024 – 14. 4. 2026

Cilj projekta BioTech2Agri je povečati stopnjo inovativnosti v agroživilskem sektorju s prenosom že obstoječega biološkega tehnološkega potenciala ter spodbujanje in dvig kakovosti vrednostnih verig biotehnologije na čezmejnem območju. Projekt spodbuja izmenjavo strokovnega znanja, izkušenj in dobrih praks, mreženje in sodelovanje med deležniki iz akademske sfere, industrije, javnega in zasebnega sektorja ter izboljšavo politik z namenom povečanja in krepitve konkurenčnosti in gospodarske rasti čezmejnega področja.

N.E.A.R. to Guardians - Networking and Exchange Activities to Reinforce Guardianship on housing, labour and education

AMIF-2023-AMIF 101140815

dr. Ksenija Perković

Trajanje: 1. 3. 2024 – 31. 8. 2026

Splošni cilj projekta N.E.A.R. to Guardians je zagotoviti popoln dostop do osnovnih pravic in krepitev potenciala mladoletnih oseb brez spremstva v sodelujočih partnerskih državah, s poudarkom na ključnih področjih integracije, kot so nastanitev ter vključenost v izobraževanje in delo.

HUMAN - Digital Hate Interrupter Activism to combat structural racism promoting inter-community cooperation through digital technologies

CERV-2023-EQUAL 101144478

dr. Blaž Lenarčič

Trajanje: 1. 4. 2024 – 31. 3. 2026

Aktivnosti projekta HUMAN so namenjene preprečevanju sovražnega govora usmerjenega proti diasporam v partnerskih državah. Projektne aktivnosti temeljijo na izobraževanju in digitalnih praksah, ki spodbujajo medskupnostni aktivizem in spremembe v odnosih in vedenju mladih.

EXPECT_Art - Exploring and Educating Cultural Literacy Throught Art

HORIZON-CL2-2023-HERITAGE-01 101132662

Dr. Maja Zadel

Trajanje: 1. 1. 2024 – 31. 12. 2026

Namen projekta EXPECT_art je prepoznati trenutne ovire in potenciale za spodbujanje kritične kulturne pismenosti s pomočjo umetnostne vzgoje, izobraževanja skozi umetnost in uporabe umetnosti v

izobraževanju znotraj in med različnimi izobraževalnimi konteksti v Evropi ter ustvariti in aktivirati znanje o tem, kako okrepiti kritično kulturno pismenost in razumevanje med evropskimi državljani.

TransformERS - Transformations international Experience and Research network for Sustainable futures

COST CA22156

dr. Jerneja Penca

Trajanje: 31. 10. 2023 – 30. 10. 2027

Glavni cilj projekta TransformERS je zagotoviti povezanost med raziskavami, politiko in prakso v kontekstu družbenih preobrazb, ki so ključne za ustvarjanje pravičnosti v hitro spreminjajočem se globalnem okolju.

RethinkBlue - Rethinking the Blue Economy: Socio-Ecological Impacts and Opportunities - RethinkBlue

COST AGA-CA22122-1-16563

dr. Jerneja Penca

Trajanje: 30. 10. 2023 – 29. 10. 2027

COST Action RethinkBlue se osredotoča na modro uporabniki znanja in z njim povezane politike, ki vplivajo na družbe v Evropi. Glavni cilj projekta je ponovno ovrednotiti koncept modrega gospodarstva skozi dva ključna vidika. Prvič, z oceno vpliva, ki jo ima na obalne skupnosti, ter drugič, z raziskovanjem priložnosti za inovacije ter potencialne sinergije med že uveljavljenimi in nastajajočimi dejavnostmi na morju.

TbrainBoost - Era Talents for boosting and balancing brain circulation

HORIZON-CSA 101120150

Dr. Uroš Marušič

Trajanje: 1. 9. 2023 – 31. 8. 2027

Splošni cilj TBrainBoost je spodbuditi mednarodno in medsektorsko mobilnost ter izboljšati povezave med akademskimi krogi, podjetji in družbo na področju zdravega staranja. TBrainBoost bo to dosegel z vrsto napotitev med akademskimi institucijami in podjetji, ki delujejo na področju zdravega staranja, ter številnimi izobraževalnimi dejavnostmi.

ECO2SMART - Spodbujanje aktivne ozaveščenosti državljanov za krepitev odpornosti, na ekosistemi temelječega prilagajanja in preprečevanja tveganja nesreč

Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021-2027 ITA-SI0100053

Dr. Liliana Vižintin

Trajanje: 1. 9. 2023 – 31. 8. 2025

Projekt ECO2SMART je eden od kapitalizacijskih projektov v okviru Programa Interreg VI-A Italija-Slovenija. Projekt spodbuja aktivno ozaveščenost državljanov glede zmanjševanja vpliva podnebnih sprememb in tveganj naravnih nesreč z uporabo ekosistemskih rešitev. Na osnovi tega ima cilj krepiti odpornost obalnih območij, vključenih v projekt. Projekt ECO2SMART temelji na znanju, ki so ga projektni partnerji razvili v sklopu projekta ECO-SMART (Interreg V-A Italija-Slovenija 2014–2020) in bo kapitaliziran znotraj nadgrajenega projekta ECO2SMART.

RecapMCV - Rekapitalizacija MerlinCV – Inovativna doživetja čezmejne naravne in kulturne dediščine Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021-2027 ITA-SI101120150

dr. Tilen Glavina

Trajanje: 1. 7. 2023 - 30. 6. 2025

Čezmejni projekt RecapMCV bo prispeval k večji prepoznavnosti čezmejne turistične regije z valorizacijo, nadgradnjo in promocijo digitalnih produktov in njihovih učinkov, razvitih v projektu

MerlinCV, ki so nastali na podlagi valorizacije neizkoriščenih potencialov kulturne in naravne dediščine ter gastronomije.

X-BRAIN.net - Mreža čezmejnega sodelovanja rehabilitacije bolnikov po možganski kapi z uporabo inovativnih tehnologij

Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021-2027 ITA-SI0100054

dr. Rado Pišot

Trajanje: 1. 6. 2023 – 31. 8. 2025

Projekt X-BRAIN.net se ukvarja z izzivom na področju zdravja, ki se nanaša na razvoj in izboljšanje kapacitet za raziskave in inovacije ter uvedbo novih tehnologij v bolnišnicah na programskem območju. Po možganski kapi zavzamejo bolniki 15 % zdravstvenih kapacitet zato je začetek rehabilitacije po možganski kapi čim prej ključnega pomena. Poleg tega je dvojezičnost pomemben dejavnik, zato je čezmejno sodelovanje med ustanovami nujno za zagotavljanje kakovostne zdravstvene oskrbe na dvojezičnem območju.

4PETHABECO - Krepitev sodelovanja za reševanje družbeno-okoljskih izzivov EUSAIR paradne pobude PET HAB ECO

Interreg IPA ADRION 2021-2027 IPA-ADRION00367

Dr. Liliana Vižintin

Trajanje: 1. 9. 2024 – 31. 8. 2027

Projekt 4PETHABECO je namenjen ohranjanju populacij velikih zveri s preizkušanjem inovativnih rešitev za njihovo varovanje in obnovo njihovih habitatov, še posebej preko krepitev zelene infrastrukture, zmanjševanja konfliktov pri sobivanju ter izboljšanja povezljivosti. Specifični cilji projekta 4PETHABECO so: krepitev sodelovanja med deležniki znotraj jadransko-jonskega območja za spodbujanje sinergij in usklajevanje postopkov spremljanja populacij velikih zveri, povečanje preglednosti pri pridobivanju in interpretaciji podatkov o populacijah, izboljšanje stanja glede konfliktov, povezanih s sobivanjem človeka in populacij velikih zveri, s krepitvijo sodelovanja pri inovativnem soupravljanju habitatov in populacij, ustvarjanje baze znanja in interaktivne platforme jadransko-jonskega območja za reševanje konfliktov sobivanja, izboljšanje razumevanja kulturne, družbene in okoljske raznolikosti prostora. Dolgoročni učinki projekta za ohranjanje velikih zveri in izboljšanje njihove odpornosti se bodo zagotovili preko soustvarjanja skupnih strategij in akcijskih načrtov jadransko-jonskega območja za skupno upravljanje populacij velikih zveri, varovanje in povečanje njihovih kopenskih habitatov in povezljivosti le-teh, kar bo omogočalo tudi udejanjanje strateških ciljev EUSAIR čezmejne paradne pobude PET HAB ECO.

Waste4Soil - Preoblikovanje odpadne hrane v trajnostne izboljševalce tal za boljše zdravje tal in izboljšane prehranskih sisteme

HORIZON-MISS-2022-SOIL-01-02 101112708

dr. Maja Podgornik

Trajanje: 1. 6. 2023 – 31. 5. 2027

V okviru projekta Waste4Soil je predviden razvoj 10 tehnoloških in metodoloških rešitev za recikliranje ostankov predelave hrane iz prehranske industrije v lokalne, biološko osnovane krožne izboljševalce tal. Projekt se osredotoča na ovrednotenje in izboljšanje učinkovitosti obstoječih poti upravljanja prehranskih odpadkov v sredstva za izboljšanje tal ter na razvoj primernih metod za njihovo ustrezno uporabo.

EWAS - Empowering Women in Alpine Skiing

ERASMUS-SPORT-2022-SCP 101089587

dr. Saša Pišot

Trajanje: 1. 4. 2023 – 31. 3. 2025

Glavni cilj projekta EWAS je prispevati k vključevanju in raznolikosti, zlasti v zmanjševanju neenakosti spolov. Z dodatnim izobraževanjem in razvojem veščin se bodo z bolj kakovostnim trenerskim delom povečale tudi možnosti za zaposljivost žensk v alpskem smučanju. Primarne ciljne skupine EWAS projekta so zato ženske; trenerke, vodilno in administrativno osebje ter tekmovalke v alpskem smučanju.

FATIMA 2 - Preventing Honour Related Violence against women through Social Impact Projects and Peer Learning led by young men

CERV – 2022 – DAPHNE 101095877

dr. Zorana Medarič

Trajanje: 1. 2. 2023 – 31. 1. 2025

Projekt Fatima 2 je namenjen izobraževanju mladih, še posebej moških iz priseljenskih družin, z namenom preprečevanja nasilja v imenu časti nad ženskam. Skozi različne dejavnosti bodo mladi udeleženci v starosti med 16 in 24 leti pridobili znanja in veščine, ki jih bodo potrebovali za medvrstniško učenje in sodelovanje v dejavnostih za ozaveščanje o nasilju nad ženskami in človekovih pravicah v njihovi skupnosti.

OPEN BORDERS - Cold War Europe Beyond Borders. A Transnational History of Cross-Border Practices in the Alps-Adriatic area from World War II to the present

ERC Grant 101054963

dr. Borut Klabjan

Trajanje: 1. 1. 2023 – 31. 12. 2027

Namen projekta je s pomočjo preučevanja razvoja nadnacionalnega čezmejnega sodelovanja med "Vzhodom" in "Zahodom" od konca druge svetovne vojne do danes, ponovno razmisliti o zgodovini Evrope v času hladne vojne. Decentralizirana analiza novejših evropskih zgodovine, ki bo presegla tradicionalno vizijo jasne evropske ločenosti, katere simbol je bil berlinski zid, nam bo pokazala, da je treba vprašanje razdeljene celine preoblikovati. V ta namen se bo projektna skupina osredotočila na regijo Alpe-Jadran, zgodovinsko območje, ki si ga danes delijo Avstrija, Italija, Slovenija in Hrvaška. V času hladne vojne je bilo razdeljeno med socialistično, a neuvrščeno Jugoslavijo, kapitalistično, a nevtralnno Avstrijo ter članico Nata in EGS Italijo. Razvoj tega prostora od "južnega konca" železne zavese leta 1946 do "najbolj odprte meje" v hladni vojni in predhodnice današnje schengenske Evrope predstavlja paradigmatični primer za preučevanje alternativnega odnosa do meja, mej in razmejitev na splošno. Medtem ko so se tradicionalne zgodovinske raziskave pri pojasnjevanju delitev hladne vojne osredotočale na vlogo politike na visoki ravni in odnosov med državami, bo projekt Odprte meje s poudarkom na medsebojnem vplivu politike od zgoraj navzdol in pobud od spodaj navzgor, ponudil socialno zgodovino Evrope v času hladne vojne z vidika meja. Ponovno preučevanje evropske zgodovine s tega transnacionalnega zornega kota, tako z geografskega kot metodološkega vidika, nam bo omogočilo ponovno odkriti človeški obraz evropskega povezovanja in nam ponudilo novo platformo za sodobne globalne razprave o suverenosti, teritorialnosti in pripadnosti ter o prihodnji vlogi meja v Evropi in svetu.

POSEIDONE - Promocija zelene in modre infrastrukture za nov okoljski razvoj

Interreg VI-A Italia-Slovenia 2021-2027 – ITA-SI0400091

Dr. Liliana Vižintin

Trajanje: 1. 1. 2023 – 1. 1. 2026

Projekt POSEIDONE je namenjen funkcionalnemu območju Severnega Jadrana, ki se razteza od mesta Chioggia do slovenske obale. Projekt bo prispeval k trajnostnemu razvoju območja v čezmejnem in makroregionalnem obsegu ter spodbujal varstvo biotske raznovrstnosti na naravnih in zavarovanih območjih. Glavni rezultati projekta bodo izboljšanje biotske raznovrstnosti v obalnem območju

severnega Jadrana z vzpostavitvijo in varstvom zelene ter modre infrastrukture, vzpostavitev orodij za načrtovanje trajnostnega turizma, dejavnosti za promocijo, izboljšanje poznavanja in valorizacijo območij ter varstvo naravne in kmetijske krajine.

GUIDEPREP - Growing Up in Digital Europe PREparation Phase

HORIZON-INFRA-2021-DEV-02 – 101078945

dr. Mateja Sedmak

Trajanje: 1. 10. 2022 – 30. 9. 2026

GUIDE (Growing Up In Digital Europe: EuroCohort) bo prva longitudinalna, primerjalna raziskava rojstnih kohort v Evropi. Gre za raziskovalno infrastrukturo, ki bo vir visokokakovostnih longitudinalnih statističnih podatkov, ki bodo v podporo pri razvoju socialnih politik, posvečenih večanju blaginje otrok, mladih in njihovih družin po celotni Evropi. GUIDE/EuroCohort bo kohortna raziskava, ki vključuje vzorec novorojenčkov in vzorec šoloobveznih otrok. Obe kohorti bosta anketirani z uporabo vprašalnika v rednih intervalih do 24 leta starosti.

SCORE – Smart control of the climate resilience in European coastal cities

Horizont 2020-LC-CLA-2018-2019-2020; Topic: LC-CLA-13-2020 – 101003534

dr. Cécil Meulenberg

Trajanje: 1. 7. 2021 – 30. 6. 2025

Splošni cilj projekta SCORE je oblikovati, razviti, spremljati in podpirati ukrepe prilagajanja obalnih območij na podnebne spremembe. S tem bi jih zaščitili pred tveganji, ki jih prinašajo morske poplave, suša in erozija in povečali njihovo dolgoročno odpornost.

COORDINATE - COhort cOmmunity Research and Development Infrastructure Network for Access Throughout Europe

HORIZON 2020. INFRAIA-02-2020 – Integrating Activities for Starting Communities 101008589

dr. Mateja Sedmak

Trajanje: 1. 4. 2021 – 31. 3. 2025

Težnja po zagotavljanju dobrega počutja otrok in mladih je jasno izražena v velikih izzivih, kot so Cilji Trajnostnega Razvoja ZN (UN's Sustainable Development Goals). EU je podobno izpostavila pomen zagotavljanja prihodnosti otrok in mladih. Postalo je sprejeto, da je potrebno o neenakosti razmišljati longitudinalno in jih ne obravnavati kot statične dogodke, ki niso povezani s prejšnjimi dogodki in prihodnjimi verjetnostmi. Oblikovalci politik morajo zagotoviti, da svoje politične posege in prilagoditve utemeljijo na najboljših razpoložljivih dokazih, ki morajo med drugim vključevati podatke kohortne raziskave. COORDINATE bo pričel zapolnjevati resne in obsežne vrzeli v razpoložljivosti zanesljivih in primernih podatkov za spremljanje in vrednotenje dobrega počutja otrok v Evropi.

10. REBALANS II FINANČNEGA NAČRTA 2025

10.1 Splošni del finančnega načrta

Splošni del finančnega načrta ZRS Koper za leto 2025 je sestavljen iz naslednjih izkazov:

- načrta prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka,
- načrta računa finančnih terjatev in naložb,
- načrta računa financiranja,
- načrta prihodkov in odhodkov po načelu obračunskega toka,
- načrta prihodkov in odhodkov po vrstah dejavnosti.

Izkazi so sestavljeni v skladu z računovodskimi pravili. V izkazih je prikazana realizacija za leto 2023, ocena realizacije za leto 2024 in finančni načrt za leto 2025. Zaradi primerjave med leti je v izkazih dodana primerjava med finančnim načrtom 2025 in realizacijo 2023 ter primerjava med finančnim načrtom 2025 in oceno realizacije za leto 2024.

10.1.1. Izhodišča in kazalci, na katerih temeljijo izračuni in ocene potrebnih sredstev za leto 2025

Finančni načrt ZRS Koper za leto 2025 vsebuje vse predvidene prihodke in odhodke. Pri pripravi smo upoštevali enaka izhodišča, kot so veljala za državni proračun, in veljavne predpise, pogodbe, sklepe, navodila in pojasnila, iz katerih so razvidna izhodišča za pripravo finančnega načrta za leto 2025, in sicer:

- ZIPRS2526,
- Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (Uradni list RS, št. 186/21, 40/23 in 102/24; v nadaljnjem besedilu: ZZrID),
- Resolucijo o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030 (Uradni list RS, št. 49/22),
- Načrt razvoja raziskovalne infrastrukture 2030 (NRRI 2030) (št. 63000-1/2022/2 z dne 18. 5. 2022),
- Akcijski načrt za odprto znanost za izvedbo Ukrepa 6.2: Odprta znanost za izboljšanje kakovosti, učinkovitosti in odzivnosti raziskav v okviru Resolucije o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030 (št. 63100-1/2023/5 z dne 31. 5. 2023),
- Strategijo internacionalizacije visokega šolstva in znanosti v Republiki Sloveniji do 2030 (št. 00700-8/2023/4 z dne 23. 3. 2023),
- Spremembe proračuna Republike Slovenije za leto 2025 (Uradni list RS, št. 104/24),
- Zakon o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 95/24),
- Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 11/18, 79/18 in 78/23 – ZORR),
- Kolektivno pogodbo za javni sektor (Uradni list RS, št. 99/24),
- Kolektivno pogodbo za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 18/91-I, 53/92, 13/93 – ZNOIP, 34/93, 12/94, 18/94 – ZRPJZ, 27/94, 59/94, 80/94, 64/95, 19/97, 37/97, 87/97 – ZPSDP, 3/98, 3/98, 39/99 – ZMPUPR, 39/99, 40/99 – popr., 99/01, 73/03, 77/04, 115/05, 43/06 – ZKoIP, 71/06, 138/06, 65/07, 67/07, 120/07, 57/08 – KPJS, 67/08, 1/09, 2/10, 52/10, 2/11, 3/12, 40/12, 1/13, 46/13, 95/14, 91/15, 88/16, 80/17, 80/18, 31/19, 80/19, 97/20, 160/20, 88/21, 136/22, 12/24 in 99/24),
- Kolektivno pogodbo za raziskovalno dejavnost (Uradni list RS, št. 45/92, 50/92 – popr., 5/93, 18/94 – ZRPJZ, 50/94, 45/96, 51/98, 73/98 – popr., 39/99 – ZMPUPR, 106/99, 107/00, 64/01, 84/01, 85/01 – popr., 43/06 – ZKoIP, 61/08, 67/08, 40/12, 46/13, 106/15, 46/17, 80/18, 160/20, 88/21, 136/22, 11/23 in 99/24),

- Uredbo o plačah javnih uslužbencev plačne skupine B (Uradni list RS, št. 99/24),
- Pravilnik o določitvi posebnih projektov nacionalnega značaja in systemskega okvirja za določitev plač raziskovalcev (Uradni list RS, št. 126/23, 106/24),
- Navodila MVZI o določitvi sodil za razporejanje stroškov/odhodkov na posamezne dejavnosti v javnih zavodih s področja visokega šolstva in znanosti (št. 0070-3/2024-3360/1 z dne 20. 3. 2024),
- Uredbo o financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz Proračuna Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 35/22, 144/22 in 79/23)
- Uredbo o izvajanju znanstvenoraziskovalnega dela v skladu z načeli odprte znanosti (Uradni list RS, št. 59/23),
- Uredbo o dokumentih razvojnega načrtovanja in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna (Uradni list RS, št. 54/10 in 35/18),
- Splošni akt o postopkih (so)financiranja in ocenjevanja ter spremljanju izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 166/22 in 92/24),
- Splošni akt o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 87/22 in 103/22 – popr.),
- Pravilnik o sofinanciranju aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 69/23),
- Uredbo, ki določa način priprave kadrovskih načrtov posrednih uporabnikov proračuna in metodologijo spremljanja njihovega izvajanja za leti 2025 in 2026,
- Uredbo o sejinah in povračilih stroškov v javnih skladih, javnih agencijah, javnih zavodih in javnih gospodarskih zavodih (Uradni list RS, št. 16/09, 107/10, 66/12, 51/13 in 6/15), v povezavi s sklepom Vlade RS št. 00712-35/205/23 z dne 15. 2. 2007,
- Uredbo o povračilu stroškov za službena potovanja v tujino (Uradni list RS, št. 76/19, 180/20 in 116/21),
- Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 133/23 in 81/24),
- Navodilo o pripravi finančnih načrtov posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov (Uradni list RS, št. 91/00 in 122/00),
- Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 133/23 in 81/24),
- Uredba o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/17),
- Akt o ustanovitvi ZRS Koper,
- Strategija ZRS Koper 2025 – 2030,
- Izhodišča MVZI za pripravo finančnih načrtov javnih raziskovalnih zavodov za leto 2025 (št. 0140-19/2024-3360-3 z dne 17. 12. 2024) in
- Izhodišča za pripravo letnega programa dela in finančnega načrta za leto 2025: javna služba v oljkarstvu pri Inštitutu za oljkarstvo, Znanstveno-raziskovalno središče Koper (št. 014-231/2024/3 z dne 18. 12. 2024).

10.1.2 Načrt prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka

V izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka, so ločeno prikazani prihodki in odhodki za izvajanje javne službe ter prihodki in odhodki iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu.

TABELA 01: POVZETEK NAČRTA PRIHODKOV IN ODHODKOV PO NAČELU DENARNEGA TOKA

	NAZIV	Realizacija 2023	Ocena realizacije 2024	FN 2025	Primerjava FN 2025/ Realizacija 2023	Primerjava FN 2025/ Ocena realizacije 2024
A.	SKUPAJ PRIHODKI	7.158.960	7.915.900,43	9.835.454,67	137	124
1.	Prihodki za izvajanje javne službe (skupaj)	7.000.733	7.688.213,12	9.680.827,93	138	126
a.	Prihodki iz sredstev javnih financ	5.603.936	5.773.448,05	8.503.309,54	152	147
b.	Drugi prihodki za izvajanje dejavnosti javne službe	1.396.797	1.801.819,92	1.177.518,39	84	65
2.	Prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu (skupaj)	158.227	227.687,31	154.626,74	98	68
B.	SKUPAJ ODHODKI	7.024.126	7.747.485,33	10.540.276,77	150	136
1.	Odhodki za izvajanje javne službe (skupaj)	6.865.899	7.515.977,52	10.385.650,03	151	138
a.	Plače, prispevki in drugi izdatki zaposlenim	4.009.497	4.913.379,80	5.480.004,75	137	112
b.	Izdatki za blago in storitve za izvajanje javne službe	1.904.361	1.975.000,00	1.758.000,00	92	89
c.	Investicijski odhodki	950.825	724.519,31	3.147.645,28	331	434
d.	Drugi odhodki za izvajanje dejavnosti javne službe	1.216	1.200,00		0	0
2.	Odhodki od prodaje blaga in storitev na trgu (skupaj)	158.227	231.507,81	154.626,74	98	67
C.	PRESEŽEK / PRIMANJKLJAJ	134.834	168.415,10	-704.822,10	-523	-419

Pri pripravi finančnega načrta smo upoštevali izhodišča za pripravo finančnega načrta za leto 2025 (dopis št. 0140-19/2024-3360-3 z dne 17. 12. 2024), ki smo jih prejeli za sredstva MVZI in Izhodišča za pripravo letnega programa dela in finančnega načrta za leto 2025: javna služba v oljkarstvu pri Inštitutu za oljkarstvo, Znanstveno-raziskovalno središče Koper (št. 014-231/2024/3 z dne 18. 12. 2024).

Tabela: Projekcija ARIS o razdelitvi sredstev: ocena 2025

PP	Opis postavke	FN 2025	
		Denarni tok 2025	Obračunski tok 2025
0	Vsota ISF-O in PSF-O	3.185.993,45	3.185.993,45
5	Razvojni steber	185.644,18	185.644,18
13	Inf. programi, stroški in amortizacija	7.313,00	7.313,00
16	Infrastrukturni programi - plače	42.687,00	42.687,00
21	Raziskovalni projekti	873.631,07	873.631,07
26	Projekti ESF in ERC	68.760,81	68.760,81
28	Ciljni raziskovalni programi - konkurenčnost	38.978,58	38.978,58
32	Podoktorski projekti	76.551,00	76.551,00
38	Mednarodni projekti, dvostransko sodelovanje	25.873,60	25.873,60
44	Domača znanstvena periodika	18.880,00	18.880,00
46	Znanstvene monografije	3.360,00	3.360,00
261	Raziskovalni projekti ERC	139.657,72	139.657,72
Skupaj		4.667.330,41	4.667.330,41
221166	ARIS - projekti NOO	191.760,00	191.760,00
Skupaj		4.859.090,41	4.859.090,41

Vir: Izhodišča za pripravo finančnega načrta za leto 2025

Ker so izhodišča MVZI za letni načrt 2025 vključevala le oceno višine ARIS prihodkov po denarnem toku smo le-te upoštevali tudi pri načrtovanju vrednosti za obračunski tok. ZRS Koper tako v letu 2025 načrtuje ARIS sredstva po načelu denarnega toka in po obračunskem toku v skupni višini 4.859.090,41 EUR.

Po prejemu izhodiščnih vrednosti ARIS za sofinanciranje izvajanja raziskovalne dejavnosti za leto 2025, bo ZRS Koper le-te upošteval pri pripravi rebalans FN 2025.

Tabela: Načrt prihodkov po denarnem toku za mednarodne projekte v letu 2025

AKRONIM PROJEKTA	Načrtovani prihodki po denarnem toku v letu 2025 (v EUR)	AKRONIM PROJEKTA	Načrtovani prihodki po denarnem toku v letu 2025 (v EUR)
INSPIRI	458.099,95	Community Linkage	30.500,00
LIFE4Adapt	181.451,00	JR KTO -419 EU	28.056,00
SCORE	69.000,00	HUMAN	27.206,08
XBRAINnet	55.930,00	UrbanLeap	24.640,00
KRPAN	50.000,00	AI Grape	23.300,00
NOO - SPOZNAJ	44.030,65	PITCH	15.084,31
COORDINATE	44.000,00	FATIMA	12.900,00
RECAPMCV	41.000,00	Bio2TechAgri	12.500,00
POSEIDON	36.800,00	CROS Term	10.200,00
ECO2SMART2	35.491,00	kastELLiERI	8.600,00
SKUPAJ			1.015.802,60

*Obrazložitev:***I. PRIHODKI**

Celotni načrtovani prihodki za izvajanje javne službe po denarnem toku se bodo v FN 2025 v primerjavi z oceno realizacije za leto 2024 povečali za 26 % in v primerjavi z realizacijo 2023 povečali za 38 %. Načrtovani prihodki za leto 2025 v primerjavi z oceno realizacije za leto 2024 se bodo na posameznih virih spremenili, in sicer:

- 1) Načrtovani prihodki iz sredstev javnih financ se bodo po denarnem toku v primerjavi z oceno realizacije 2024 povečali za 45 %, pri čemer so izhodišča ARIS sredstev za pripravo FN 2025 enaka izhodiščem za rebalans II FN 2024 ter rezultati razpisa ARIS za sofinanciranje nakupov raziskovalne opreme ob pripravi FN še niso znani hkrati pa so načrtovani prilivi za MVZI za izgradnjo kompetenčnega centra za oljkarstvo.
- 2) Letni program dela vsebuje tabelo s podatki o načrtovanih investicijah. V finančnem načrtu smo predvideli le izdatke za opremo in ostale investicije, za katere imamo načrtovana sredstva v letu 2025. Načrtovana sredstva za investicije v FN 2025 se bodo, v primerjavi z oceno realizacije 2024, zvišala za 334 %. Na to zvišanje vpliva predvsem financiranje MVZI za izgradnjo kompetenčnega centra za oljkarstvo.
- 3) V letu 2025 načrtujemo prihodke po denarnem toku iz lokalne skupnosti v višini 16.000 EUR.
- 4) Drugi prihodki za izvajanje dejavnosti javne službe so v FN 2025 v primerjavi z oceno realizacije 2024 nižji za 35 % in v primerjavi z realizacijo 2023 nižji za 15 %. Na to dinamiko vplivajo predvsem prilivi iz naslova izvajanja mednarodnih projektov.
- 5) Načrtovani prihodki iz tržne dejavnosti so v FN 2025 z oceno realizacije 2024 nižji za 32 % in v primerjavi z realizacijo 2023 nižji za 2 %.

II. ODHODKI

Celotni odhodki za izvajanje javne službe po denarnem toku se bodo v FN 2025 v primerjavi z oceno realizacije 2024 povečali za 38 % oziroma v primerjavi z realizacijo 2023 za 51 %. Načrtovani odhodki FN 2025 v primerjavi z oceno realizacije 2024 se bodo povečali na posameznih postavkah, in sicer:

- 1) stroški plač in drugi izdatki zaposlenim se bodo v primerjavi z oceno realizacije v letu 2024 povečali zaradi Zakona o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju (Ur.l. RS, št. 95/24) in novih zaposlitev. Na povišanje stroška plač vplivajo tudi vsa redna napredovanja in uskladitve plačnih razredov v nazive v skladu s kadrovskim načrtom ZRS Koper za leto 2025. Pri načrtovanju regresa za letni dopust smo upoštevali znesek v višini 1.341,60 EUR.
- 2) .Pri načrtovanju zneska povračil in nadomestil smo upoštevali regres za prehrano v višini 7,08 EUR.

STROŠKI PLAČ PRISPEVKOV IN DRUGIH IZDATKOV ZAPOSLENIM	Realizacija 2023	Ocena realizacije 2024	FN 2025	Primerjava FN 2025/ Realizacija 2023	Primerjava FN 2025/ Ocena realizacije 2024	Višina stroška na zaposlenega
Plače z dodatki	2.922.766	3.460.823,45	3.989.624,96	137	115	36.941
Dodatek za delovno dobo	133.909	150.239,38	186.547,04	139	124	1.727
Dodatek za IT. Jezik	17.065	22.323,54	32.974,27	193	148	305
Položajni dodatek	22.942	22.547,47	27.381,93	119	121	254
Dodatek za MR	9.301	11.111,85	14.815,80	159	133	137
Dodatek za višjo izobrazbo	1.137	1.004,80	1.289,89	113	128	12
Dodatek za nevarnost in posebne obremenitve						
Sredstva za delovno uspešnost - povečan obsega dela	66.056	77.747,28	34.506,30	52	44	320
Redna delovna uspešnost	68.203	64.985,96	72.559,98	106	112	672
RDU PLAČNA SKUPINA B - TRG		12.310,00				0
RDU PLAČNA SKUPINA B		4.331,95				0
Sredstva za nadurno delo	11.975	3.726,21	3.801,13	32	102	35
SKUPAJ I. BRUTO	3.253.354	3.831.151,89	4.363.501,30	134	114	40.403
Prispevki delodajalca na plačo	513.766	614.180,12	710.737,13	138	116	6.581
Premije KDPZ	38.535	49.487,05	57.040,19	148	115	528
Regres za letni dopust	108.952	136.481,86	155.374,05	143	114	1.439
Nadomestilo za prehrano	116.815	137.288,24	174.340,66	149	127	1.614
Nadomestilo za prevoz na delo	56.780	70.170,53	71.456,08	126	102	662
Nadomestilo za uporabo lastnih sredstev	214	19,00	35,00	16	184	0
Nastanitve - napotitev v tujino	14.045	31.739,21	16.151,64	115	51	150
Drugi izdatki zaposlenim (odpravnine, jubilejne nagrade...)	38.364	42.861,90	4.959,89	13	12	46
*od tega jubilejne nagrade	2.390	1.303,47	4.959,89	208	381	46
*od tega odpravnine	30.506	41.558,43		0	0	0
*drugi izdatki za zaposlene - zamudne obresti	5.468			0		0
SKUPAJ	4.140.825	4.913.380	5.553.595,94	134	113	51.422

	Realizacija 2023	Ocena realizacije 2024	FN 2025
PLAČE IN NADOMESTILA PLAČ	113.116	84.514,72	63.386,04
PRISPEVKI NA BRUTO PLAČO - DELODAJALEC	18.212	13.606,87	10.205,15
OSTALI STROŠKI DELA			
SKUPAJ STROŠEK PLAČ	131.328	98.121,59	73.591,19

- Pri viru za plače je v FN 2025 v primerjavi z oceno realizacije 2024 predvideno znižanje na trgu (AOP 482) za 25 %, kar ob pripravi letnega načrta 2025 še niso sklenjene vse pogodbe za izvajanje dejavnosti na trgu.
- Izdatki za blago in storitve za izvajanje javne službe se bodo v FN 2025 v primerjavi z oceno realizacije 2024 znižali za 11 %. Na načrtovano znižanje vpliva dejstvo, da smo pri pripravi načrta upoštevali izhodišča za ARIS sredstva, ki so veljala že za leto 2024 in pri katerih ni upoštevanih nobenih sprememb zaradi novega plačnega sistema in uskladitve z inflacijo.
- Investicijski odhodki se bodo v FN 2025 v primerjavi z oceno realizacije 2024 zvišali za 334 % glede na vrednosti ocenjene realizacije v letu 2024 in za 231 % v primerjavi z realizacijo 2023. V FN 2025 smo pri pripravi načrta investicij vključili rekonstrukcije in adaptacije ter opremo, za katere ima ZRS Koper zagotovljena sredstva ter bo v skladu s časovnico izvedena v letu 2025.
- Odhodki iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu se bodo v FN 2025 v primerjavi z oceno realizacije 2024 znižali za 33 %, in sicer kar ob pripravi letnega načrta 2025 še niso sklenjene vse pogodbe za izvajanje dejavnosti na trgu.
- Drugi operativni odhodki bodo v primerjavi z oceno realizacije 2024 ostali nespremenjeni in v primerjavi z realizacijo 2023 se bodo znižali za 23 %.

III. PRESEŽKI

Načrt prihodkov in odhodkov v FN 2025 po načelu denarnega toka izkazuje presežek odhodkov nad prihodki v višini 704.822,10 EUR. Presežek odhodki nad prihodki je posledica načrtovanih višjih stroškov dela in prejetih predfinanciranj za mednarodne projekte ter prilivov iz poročanih odhodkov v preteklih letih.

Hkrati želimo opozoriti, da smo časovnico prilivov po mednarodnih projektih načrtovali za potrjene projekte, in sicer v skladu s pogodbeno določeno dinamiko izvajanja posameznega projekta, predvidenimi poročevalskimi obdobji ter predvsem na podlagi pogodbenih rokov za potrjevanje poročil in rokov za izvedbo nakazil. Na dejansko realizacijo presežka odhodkov nad prihodki lahko vpliva pridobitev novega mednarodnega projekta, ki predvideva bodisi predfinanciranje bodisi nakazila na podlagi realiziranih, poročanih in potrjenih stroškov. Poleg tega velja opozoriti, da smo za pripravo FN 2025 prejeli izhodišča za ARIS sredstva, ki so enaka izhodiščem za pripravo rebalansa II FN 2024.

10.1.3 Načrt prihodkov in odhodkov po načelu obračunskega toka

TABELA 02: NAČRT PRIHODKOV IN ODHODKOV PO NAČELU OBRAČUNSKEGA TOKA

NAZIV	Realizacija 2023	Ocena realizacije 2024	FN 2025	Primerjava FN 2025/ Realizacija 2023	Primerjava FN 2025/ Ocena realizacije
A) Prihodki od poslovanja	6.692.289	7.181.702,28	7.008.491,03	105	98
*ARIS in druga ministrstva	4.947.299	5.294.602,63	5.324.102,04	108	101
* Trg - doma	123.352	157.363,25	66.387,41	54	42
* Trg - tujina		213.664,30	90.139,33		
* Ostalo	1.621.638	1.516.072,10	1.527.862,25	94	101
B) Finančni prihodki	27.493	42.633,65	37.502,14	136	
C) Drugi prihodki	2.385			0	
Č) Prevrednotovalni poslovni prihodki	3.880	2.325,00		0	
D) CELOTNI PRIHODKI	6.726.047	7.226.660,93	7.045.993,17	105	97
E) Stroški dela	4.225.891	4.971.796,89	5.597.334,96	132	113
F) Stroški materiala	195.248	255.523,69	161.189,98	83	63
G) Stroški storitev	1.739.738	1.873.840,35	1.187.468,23	68	63
H) Amortizacija	87.488	100.000,00	100.000,00	114	100
I) Ostali drugi stroški	11.788	5.000,00		0	0
J) Finančni odhodki	3.105	500,00		0	0
K) Izredni odhodki					
L) Odhodki od prodaje osnovnih sredstev					
M) Ostali in Prevrednotovalni poslovni odhodki	28.113	20.000,00		0	0
N) CELOTNI ODHODKI	6.291.371	7.226.660,93	7.045.993,17	112	97
O) PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI	434.676	0,00	0,00	0	
Povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju	94	108,00	110,00		
Število mesecev poslovanja	12	12,00	12,00	100	100

Kriteriji oziroma ključni ZRS Koper za opredelitev posameznih prihodkov in odhodkov ter prihodkov in odhodkov za tržno dejavnost so opisani v nadaljevanju.

ZRS Koper spremlja prihodke za vsako dejavnost posebej. V skupnih prihodkih je v FN 2025 načrtovan delež prihodkov za izvajanje javne službe 98-odstoten (95-odstoten v oceni realizacije 2024) in tržne dejavnosti 2-odstoten (5-odstoten v oceni realizacije 2024).

ZRS Koper za izvajanje javne službe pridobiva prihodke:

- proračuna RS za izvajanje nacionalnega raziskovalnega razvojnega programa,
- evropskih strukturnih skladov in drugih evropskih institucij za izvajanje del ter nalog na raziskovalnih projektih,
- javnih agencij in lokalne skupnosti za opravljanje raziskovalne dejavnosti ter
- drugih storitev, ki se neposredno nanašajo na izvajanje raziskovalnega in razvojnega programa.

Na ZRS Koper tržno dejavnost predstavlja:

- založba,
- prihodki, pridobljeni za izvajanje storitev, ki niso del raziskovalnega programa (npr. analize in druge raziskave, katerih naročniki so gospodarski subjekti in fizične osebe) in
- uporabnine za občasno oddajanje poslovnih prostorov.

Skladno z zahtevami računovodskih standardov ter skladno z zahtevami administrativnega vodenja projektov je potrebno fiksne in splošne stroške zavoda – stroške, ki niso neposredni stroški posameznih projektov, tako mednarodnih, kot nacionalnih, kot tržnih razdeliti na podlagi metodologije oz. sodil na posamezne stroškovne nosilce.

Stroške iz dejavnost javne službe in tržne dejavnosti ZRS Koper razporeja pretežno neposredno, preostale stroške pa na osnovi sodil za razporejanje splošnih stroškov, ki jih je zavod sprejel 24. 4. 2023.

Obrazložitev:

I. PRIHODKI

Po obračunskem toku ZRS Koper v FN 2025 načrtuje prihodke v višini 7.045.993,17 EUR (180.667,76 EUR manj v primerjavi z oceno realizacije 2024), v katerih so vsebovani vsi prihodki za izvajanje programa dela za leto 2025. K znižanju načrtovanih prihodkov v FN 2025 v primerjavi z oceno realizacije za leto 2024 vpliva predvsem nespremenjena ARIS izhodišča za pripravo finančnega načrta glede na vrednosti iz leta 2024 in dejstvo, da ob pripravi načrta za leto 2025 še niso znani vsi rezultati javnih razpisov.

II. ODHODKI

Po FN 2025 v letu 2025 načrtujemo odhodke v višini 7.045.993,17 EUR (180.667,76 EUR manj v primerjavi z oceno realizacije 2024). V FN 2025 v primerjavi z oceno realizacije 2024 načrtujemo znižanje celotnih odhodkov za 2 % zaradi v točki 1 navedenih razlogov za nižje prihodke. Na tržni dejavnosti v FN 2025 v primerjavi z oceno realizacije 2024 načrtujemo znižanje celotnih odhodkov za 29 %.

TABELA: Struktura načrtovanih odhodkov (primerjava realizacije 2023, ocena realizacije 2024 in načrt 2025)

NAZIV	Realizacija 2023	Ocena realizacije 2024	FN 2025	Primerjava FN 2025/ Realizacija 2023	Primerjava FN 2025/ Ocena realizacije 2024
STROŠKI DELA	3.377.248	4.971.796,89	5.597.334,96	166	113
STROŠKI MATERIALA	193.901	255.523,69	161.189,98	83	63
STROŠKI STORITEV	1.253.859	1.873.840,35	1.187.468,23	95	63
AMORTIZACIJA	28.128	100.000,00	100.000,00	356	100
OSTALI DRUGI STROŠKI	12.999	5.000,00		0	0
FINANČNI ODHODKI	5.743	500,00		0	0
IZREDNI ODHODKI	0				
ODHODKI OD PRODAJE OSNOVNIH SREDSTEV					
OSTALI IN PREVREDNOTOVALANI ODHODKI	107.749,00	20.000,00		0	0
	4.979.627	7.226.661	7.045.993,17	141	97

Načrt odhodkov ZRS Koper je omejen z načrtovanimi prihodki. Najbolj občutljivi na spremembe so stroški dela, ki v FN 2025 predstavljajo kar 79 % vseh odhodkov ZRS Koper (v oceni realizacije 2024 je ta delež predstavljal 69 %). Pri načrtovanju plač in drugih izdatkov so upoštevana navodila podana v Izhodiščih za pripravo finančnega načrta za leto 2025. Stroški dela se bodo v FN za leto 2025 – v primerjavi z oceno realizacije za leto 2024 – povečali za 13 % (več v naslednji tabeli). Načrt plač smo pripravili na osnovi novega plačnega sistema in rasi vrednost povračil zaposlenim. Vse to bistveno vpliva na povišanje stroškov plač. Posledično pa nismo mogli realno načrtovati ostalih stroškov (stroškov materiala in storitev), saj prihodke načrtovali na podlagi začasnih podatkov in bi sicer ustvarili presežek odhodkov nad prihodki.

Porast stroškov plač, prispevkov in drugih izdatkov zaposlenim je posledica:

- Zakona o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju (Ur.l. RS, št. 95/24),
- višjih izhodišč za izplačilo regresa za letni dopust,
- rednih napredovanj zaposlenih v mesecu aprilu 2024 (realizacija december 2024),
- rednih napredovanj zaposlenih v letu 2025,
- izvolitev v nazive in posledičnih uskladitev delovnih mest z nazivi,
- izplačilo redne delovne uspešnosti, nadur in povečanega obsega dela,
- izplačila plač na podlagi 64. člena (določitev plače raziskovalcem za delo na projektih za določen čas) ZZrID-a.

STROŠKI PLAČ PRISPEVKOV IN DRUGIH IZDATKOV ZAPOSLENIM	FN 2025
Plače z dodatki	4.021.953,85
Dodatek za delovno dobo	190.012,57
Dodatek za IT. Jezik	33.884,03
Položajni dodatek	27.882,89
Dodatek za MR	14.815,80
Dodatek za višjo izobrazbo	1.267,16
Dodatek za nevarnost in posebne obremenitve	
Sredstva za delovno uspešnost - povečan obseg dela	31.603,03
Redna delovna uspešnost	73.499,24
RDU PLAČNA SKUPINA B - TRG	
RDU PLAČNA SKUPINA B	
Sredstva za nadurno delo	4.046,50
SKUPAJ I. BRUTO	4.398.965,07
Prispevki delodajalca na plačo	716.983,70
Premije KDPZ	57.436,36
Regres za letni dopust	155.374,05
Nadomestilo za prehrano	178.288,56
Nadomestilo za prevoz na delo	72.717,93
Nadomestilo za uporabo lastnih sredstev	30,00
Nastanitev - napotitev v tujino	13.459,70
Drugi izdatki zaposlenim (odpravnine, jubilejne nagrade...)	4.079,59
*od tega jubilejne nagrade	4.079,59
*od tega odpravnine	
* drugi izdatki - zamudne obresti	
SKUPAJ	5.597.334,96

	FN 2025
PLAČE IN NADOMESTILA PLAČ	56.624,66
PRISPEVKI NA BRUTO PLAČO - DELODAJALEC	9.116,57
OSTALI STROŠKI DELA	
SKUPAJ STROŠEK PLAČ	65.741,23

TABELA: Struktura načrtovanih odhodkov za plače (primerjava ocena realizacije 2024 in FN 2025)

STROŠKI PLAČ PRISPEVKOV IN DRUGIH IZDATKOV ZAPOSLENIM	Realizacija 2023	Ocena realizacije 2024	FN 2025	Primerjava FN 2025/ Realizacija	Primerjava FN 2025/ Ocena	Višina stroška na zaposlene
Plače z dodatki	2.983.032	3.494.855,07	4.021.953,85	135	115	36.563
Dodatek za delovno dobo	134.541	154.496,31	190.012,57	141	123	1.727
Dodatek za IT. Jezik	17.330	23.424,25	33.884,03	196	145	308
Položajni dodatek	23.078	23.059,48	27.882,89	121	121	253
Dodatek za MR	9.548	11.276,88	14.815,80	155	131	135
Dodatek za višjo izobrazbo	1.147	1.041,40	1.267,16	110	122	12
Dodatek za nevarnost in posebne obremenitve		0,00				
Sredstva za delovno uspešnost - povečan obsega dela	69.453	77.447,19	31.603,03	46	41	287
Redna delovna uspešnost	71.286	66.154,89	73.499,24	103	111	668
RDU PLAČNA SKUPINA B - TRG		12.310,00				0
RDU PLAČNA SKUPINA B		4.331,95				0
Sredstva za nadurno delo	12.595	3.283,48	4.046,50	32	123	37
SKUPAJ I. BRUTO	3.322.010	3.855.038,95	4.398.965,07	132	114	39.991
Prispevki delodajalca na plačo	525.758	623.340,63	716.983,70	136	115	6.518
Premije KDPZ	39.849	50.171,22	57.436,36	144	114	522
Regres za letni dopust	108.952	136.481,86	155.374,05	143	114	1.412
Nadomestilo za prehrano	117.118	142.501,94	178.288,56	152	125	1.621
Nadomestilo za prevoz na delo	57.116	72.019,14	72.717,93	127	101	661
Nadomestilo za uporabo lastnih sredstev	195	19,00	30,00	15	158	0
Nastanitev - napotitev v tujino	16.618	31.871,96	13.459,70	81	42	122
Drugi izdatki zaposlenim (odpravnine, jubilejne nagrade...)	38.275	43.710,24	4.079,59	11	9	37
*od tega jubilejne nagrade	2.301	2.151,81	4.079,59	177	190	37
*od tega odpravnine	30.506	41.558,43		0	0	0
* drugi izdatki - zamudne obresti	5.468					0
SKUPAJ	4.225.891	4.955.154,94	5.597.334,96	132	113	50.885

	Realizacija 2023	Ocena realizacije 2024	FN 2025
PLAČE IN NADOMESTILA PLAČ	47.550	82.875,38	56.624,66
PRISPEVKI NA BRUTO PLAČO - DELODAJALEC	7.656	13.342,94	9.116,57
OSTALI STROŠKI DELA	1.548		
SKUPAJ STROŠEK PLAČ	56.754	96.218,32	65.741,23

V letu 2025 načrtujemo naslednje povprečne vrednosti na zaposlenega in skupaj:

- sredstva za regres za letni dopust na zaposlenega: 1.341,60 EUR (skupaj 155.374,05 EUR),
- dodatek za delovno dobo skupaj znaša 190.012,57 EUR,
- načrtovana sredstva za jubilejne nagrade znašajo 4.079,59 EUR,
- ne načrtujemo sredstev za odpravnine,
- povprečni letni znesek za regresirano prehrano na zaposlenega: 1.620,81 EUR (skupaj 178.288,56 EUR) ob upoštevanju višine regresa za prehrano med delom v znesku 7,08 EUR,
- povprečni letni znesek za prevoz na in z delovnega mesta na zaposlenega: 661,07 EUR (skupaj 72.717,93 EUR),
- sredstva načrtovanih premij kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja na zaposlenega: 522,15 EUR (skupaj 57.436,36 EUR) izračunane za redne zaposlene glede na delež zaposlitve in ob upoštevanju vrednosti v Sklepu o uskladitvi minimalne premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja za javne uslužbenke (Ul. RS, št. 112/24),
- drugi izdatki zaposlenim za nastanitve pri napotitvah v tujino so načrtovani v višini 13.459,70 EUR.

V letu 2025 je ocenjena vrednost vpliva zvišanja plač zaradi novega plačnega sistema po obračunskem toku skupaj 353.369,39 EUR (od tega 22.431,96 EUR pri plačni skupini B) in 312.337,83 EUR po denarnem toku (od tega 20.250,77 pri plačni skupini B).

V letu 2025 smo načrtovali, da bodo štirje zaposleni prejeli izplačano plačo v skladu s 64. členom ZZrID. Skupno vrednost njihovih plač je načrtovana v višini 263.668,58 EUR.

Avtorske in podjeme pogodbe so dovoljene za izvajanje znanstveno-raziskovalnega dela v skladu z veljavnimi predpisi.

Za potrebe izvajanja dejavnosti ZRS Koper načrtujemo naslednje vrednosti po vrsti stroškov materiala:

ODHODKI (V EUR) 460 Stroški materiala	Realizacija 2023	Ocena realizacije 2024	FN 2025	Primerjava FN 2025/ Realizacija 2023	Primerjava FN 2025/ Ocena realizacije 2024
Stroški elektrike	17.480	27.000,00	17.500,00	100	65
Stroški vode	1.371	3.000,00	1.800,00	131	60
Stroški energije za ogrevanje	4.531	15.000,00	5.500,00	121	37
Goriva in maziva za službena vozila	16.681	25.000,00	16.700,00	100	67
Stroški pisarniškega materiala	15.577	20.000,00	15.000,00	96	75
Stroški čistil, razkužil in ostalih toal. Potrebščin	2.726	7.000,00	3.000,00	110	43
Stroški laboratorijskega materiala	23.177	35.000,00	24.000,00	104	69
Stroški materiala za vzdrževanje opreme	19.211	35.000,00	19.000,00	99	54
Stroški strokovne literature	16.445	12.000,00	8.000,00	49	67
Stroški strokovne literature - elektronski viri	26.511	21.732,69	21.000,00	79	97
Stroški ostalega materiala za opravljanje dejavnosti	32.864	30.000,00	18.889,98	57	63
Stroški izdelavnega materiala	3.736	3.800,00	3.800,00	102	100
Stroški materiala za promocijo in reprezentanco	9.980	15.000,00	4.500,00	45	30
Stroški materiala za reprezentanco	4.958	6.000,00	2.500,00	50	42
460 SKUPAJ	195.248	255.533	161.189,98	83	63

Zaradi že zgoraj navedenih razlogov o višini izhodišč smo bili omejeni pri načrtovanju stroškov materiala. V FN 2025 se v primerjavi z oceno realizacije za leto 2024 bodo znižali vsi stroški materiala v povprečju za 37 % in so primerljivi s stroški realizacije leta 2023.

Za potrebe izvajanja dejavnosti ZRS Koper načrtujemo naslednje vrednosti po vrsti stroškov storitev:

ODHODKI (V EUR) 460 Stroški materiala	Realizacija 2023	Ocena realizacije 2024	FN 2025	Primerjava FN 2025/ Realizacija 2023	Primerjava FN 2025/ Ocena realizacije 2024
Stroški službenih potovanj	200.476	244.681,34	146.159,83	73	60
Tekoče vzdrževanje in čiščenje	152.896	200.000,00	121.000,00	79	61
Najemnine	192.034	180.000,00	180.000,00	94	100
Založniške, oblik., tisk., produkc., fotogr. storitve	79.360	112.400,00	80.000,00	101	71
Lektoriranje in prevajalske storitve	43.568	58.253,00	45.000,00	103	77
Stroški revizorskih in računovodskih storitev	126.235	165.000,00	121.000,00	96	73
Stroški drugih intelektualnih storitev	387.077	350.000,00	165.000,00	43	47
Stroški odvetniških in notarskih storitev	1.475	5.000,00	1.500,00	102	30
Bančni in garantni stroški	1.471	1.500,00	1.500,00	102	100
Transportne storitve	13.383	16.065,00	13.000,00	97	81
Zdravstvene storitve	4.512	4.808,40	4.808,40	107	100
Splošne storitve	73.510	89.158,61	42.000,00	57	47
Objave v časopisu, reklame in reprezentanca	137.872	130.000,00	70.000,00	51	54
Stroški zavarovanj	23.288	15.000,00	15.000,00	64	100
Stroški lastnih vozil	10.909	17.029,20	13.000,00	119	76
Stroški kotizacij in šolnin	13.816	22.872,00	15.000,00	109	66
Komunalne storitve	2.612	4.000,00	3.000,00	115	75
PTT storitve - pošta	5.754	10.000,00	7.000,00	122	70
Stroški mobilne telefonije in telefona	11.897	17.000,00	15.000,00	126	88
Stroški izobraževanja zaposlenih	18.450	25.000,00	20.000,00	108	80
Stroški študentskega servisa	35.828	55.000,00	15.000,00	42	27
Stroški varovanja	4.222	5.500,00	5.500,00	130	100
Pogodbeno delo	122.979	40.000,00	40.000,00	33	100
Avtorski honorarji	55.850	70.000,00	31.000,00	56	44
Sejnine	3.808	5.572,80	4.000,00	105	72
Stroški dela na podlagi vabil - tujci	16.456	30.000,00	13.000,00	79	43
461 SKUPAJ	1.739.738	1.873.840	1.187.468,23	68	63

V FN 2025 v primerjavi z oceno realizacije 2024 načrtujemo znatno znižanje stroškov storitev, in sicer za 37 %.

V letu 2025 so predvideni stroški za sejnine in povračila stroškov članom organa upravljanja JRZ v skladu z Uredbo o sejinah in povračilih stroškov v javnih skladih, javnih agencijah, javnih zavodih in javnih gospodarskih zavodih (Ul. RS, št. 16/09 in nadaljnje). Načrtovana višina sredstev za sejnine in povračila stroškov članom UO ZRS Koper v letu 2025 znaša 4.000 EUR.

AMORTIZACIJA

V letu 2025 načrtujemo stroške amortizacije v višini 100.000,00 EUR, ki je enaka oceni realizacije 2024 in višja za 12.512,00 EUR v primerjavi z realizacijo 2023 (zaradi prenosa palače Baseggio v uporabo in s tem začetek amortiziranja stavbe).

Amortizacija opredmetenih in osnovnih sredstev je v letu 2025 načrtovana v višini 410.000 EUR. Od tega znaša višina amortizacije za neopredmetena osnovna sredstva 30.500 EUR, 379.500 EUR pa za opredmetena osnovna sredstva. Amortizacija, ki bremeni sklad premoženja ZRS Koper je predvidena v višini 310.000 EUR in 100.000 EUR predstavlja strošek amortizacije v breme javne službe (raziskovalna dejavnost) in raziskovalne dejavnosti na trgu.

Za obračun amortizacije opredmetenih in neopredmetenih dolgoročnih sredstev zavod uporablja metodo enakomernega časovnega amortiziranja.

Zavod uporablja amortizacijske skupine:

- Neopredmetena osnovna sredstva – programska oprema 20%
- Laboratorijska oprema in druga oprema za raziskave in razvoj 20%
- Računalniška oprema 50%
- Osebnih avtomobili 12,5%
- Pisarniško pohištvo 12%
- Druga oprema 20%
- Zgradbe – poslovni prostori 3%.

III. NAČRTOVANI POSLOVNI IZID ZRS KOPER

Glede na planirane prihodke in odhodke v prejšnjih točkah je v spodnji tabeli podan povzetek načrtovanih vrednosti za prihodke in odhodke v FN 2025 ter prikazana primerjava z oceno realizacije za leto 2024 in realizacijo za leto 2023. Po FN 2025 celotni načrtovani prihodki ZRS Koper znašajo 7.045.993,17 EUR, prav toliko odhodki. V 2025 ZRS Koper ne načrtuje presežka prihodkov nad odhodki, in niti obratno, presežka odhodkov nad prihodki.

NAZIV	Realizacija 2023	Ocena realizacije 2024	FN 2025	Primerjava FN 2025/ Realizacija 2023	Primerjava FN 2025/ Ocena realizacije
A) Prihodki od poslovanja	6.692.289	7.181.702,28	7.008.491,03	105	98
*ARIS in druga ministrstva	4.947.299	5.294.602,63	5.324.102,04	108	101
* Trg - doma	123.352	157.363,25	66.387,41	54	42
* Trg - tujina		213.664,30	90.139,33		
* Ostalo	1.621.638	1.516.072,10	1.527.862,25	94	101
B) Finančni prihodki	27.493	42.633,65	37.502,14	136	
C) Drugi prihodki	2.385			0	
Č) Prevrednotovalni poslovni prihodki	3.880	2.325,00		0	
D) CELOTNI PRIHODKI	6.726.047	7.226.660,93	7.045.993,17	105	97
E) Stroški dela	4.225.891	4.971.796,89	5.597.334,96	132	113
F) Stroški materiala	195.248	255.523,69	161.189,98	83	63
G) Stroški storitev	1.739.738	1.873.840,35	1.187.468,23	68	63
H) Amortizacija	87.488	100.000,00	100.000,00	114	100
I) Ostali drugi stroški	11.788	5.000,00		0	0
J) Finančni odhodki	3.105	500,00		0	0
K) Izredni odhodki					
L) Odhodki od prodaje osnovnih sredstev					
M) Ostali in Prevrednotovalni poslovni odhodki	28.113	20.000,00		0	0
N) CELOTNI ODHODKI	6.291.371	7.226.660,93	7.045.993,17	112	97
O) PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI	434.676	0,00	0,00	0	
Povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju	94	108,00	110,00		
Število mesecev poslovanja	12	12,00	12,00	100	100

[illegible]

Obrazložitev:

V FN 2025 ZRS Koper načrtuje prihodke iz tržne dejavnosti za storitve, ki jih opravlja za zavode in ustanove, uporabniki znanja in lokalne skupnosti v višini 194.028,88 EUR, kar je za 80.035,32 EUR manj v primerjavi z oceno realizacije 2024. Na načrtovano znižanje sredstva v letu 2025 vpliva dejstvo, da ob pripravi letnega načrta 2025 še niso sklenjene vse pogodbe za izvajanje dejavnosti na trgu. Načrtovani odhodki iz tržne dejavnosti v višini 194.028,88 EUR se izkazujejo za pokrivanje stroškov dela v višini 65.741,23 EUR ter stroškov blaga, materiala in storitev v višini 128.287,65 EUR.

10.1.5 Načrt računa finančnih terjatev in naložb

ZRS Koper ne načrtuje finančnih terjatev in naložb.

10.1.6 Načrt računa financiranja

V preteklih letih se je ZRS Koper zadolževal za premostitev likvidnostne problematike, ki je bila posledica načina financiranja dejavnosti ZRS Koper in zalaganja za kritje stroškov predvsem iz naslova mednarodnih projektov, pri katerih nastajajo zamiki pri plačilu zahtevkov.

10.2 SEZNAM PRILOG

Splošni del finančnega načrta:

- Priloga 1: Načrt prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka,
- Priloga 2: Načrt prihodkov in odhodkov po obračunskem toku,
- Priloga 3: Načrt prihodkov in odhodkov po vrstah dejavnosti,
- Priloga 4: Načrt računa finančnih terjatev in naložb,
- Priloga 5: Načrt računa financiranja.

11. KADROVSKI NAČRT

11.1. Sistemizacija delovnih mest

Upravni odbor ZRS Koper je dne 27. 11. 2017 sprejel Pravilnik o notranji organiziranosti in sistematizaciji delovnih mest Znanstveno-raziskovalnega središča Koper (v nadaljevanju: Pravilnik), s katerim se določa notranja organizacija in sistemizacija delovnih mest, potrebnih za izvajanje javne službe, tj. raziskovalne programe. Pravilnik ureja dejavnost in notranjo organizacijo, s katero so določena delovna področja, naloge, pooblastila in odgovornosti, sistemizacijo delovnih mest, s katero so določeni opisi nalog na posameznih delovnih mestih s pogoji za zasedbo delovnih mest, plače in druge pravice ter obveznosti javnih uslužbencev ZRS Koper. Zadnje spremembe sistemizacije, ki se nanašajo na ureditev delovnih mest, so bile sprejete s strani UO ZRS Koper na 10. redni seji ZRS Koper dne 16. 12. 2024.

Sistemizacija delovnih mest ureja interno organizacijo ZRS Koper, in sicer tako, da se naloge organizacijskih enot razčlenjujejo na delovna mesta. Delovna mesta so v sistemizaciji razdeljena na več zahtevnostnih ravni in so ovrednotena v razponih, ki jih določa Zakon o sistemu plač v javnem sektorju. Izbor in zaposlitev javnih uslužbencev na delovna mesta izvede direktor ZRS Koper skladno z veljavno zakonodajo. S prenovo plačnega sistema v javnem sektorju je prišlo do bistvenih sprememb, saj nova plačna lestvica določa 67 plačnih razredov, pri čemer razpon med posameznimi plačnimi razredi znaša 3 odstotke.

Način uvrščanja delovnih mest in nazivov v plačne razrede temelji na kolektivnih pogodbah dejavnosti in poklicev ter uredbah vlade za javne uslužbence, medtem ko uvrščanje funkcij v plačne razrede za funkcionarje določa zakon. Nova razvrstitev plačnih skupin ohranja osnovno strukturo, vendar prinaša spremembo za dosedanjo plačno skupino J, ki je bila prej namenjena spremljajočim delovnim mestom. Ta delovna mesta so sedaj vključena v posamezne plačne skupine kot dve posebni plačni podskupini in ne sodijo več v samostojno plačno skupino J, na področju raziskovanja so to plačne skupine H03 in H09.

11.2. Notranja organizacijska struktura

Notranja organizacija delovanja ZRS Koper je določena s pravilnikom in izhaja iz poslanstva, strategije, vrednot in nalog ZRS Koper ter poslovnih procesov, ki v njem potekajo. Notranja organizacija ZRS Koper zagotavlja:

- smotrno organiziranost in vodenje delovnega procesa ter učinkovit notranji nadzor nad opravljanjem nalog,
- strokovno, učinkovito, racionalno in usklajeno izvajanje nalog na vseh področjih dejavnosti,
- polno zaposlenost zaposlenih glede na potrebe dela,
- usmerjenost ZRS Koper k uporabnikom njegovih storitev,
- zakonitost in javnost dela.

ZRS Koper je skladno z 11. členom *Statuta* organizacijsko razdeljen na naslednje organizacijske enote:

1. KABINET DIREKTORJA

1.1. Služba za stike z javnostjo

2. UPRAVA, znotraj katere so organizirane:

- 2.1. Služba za pravne in kadrovske zadeve
- 2.2. Služba za finance in kontroling
- 2.3. Služba za splošne zadeve
- 2.4. Nabavna služba
- 2.5. Služba za informatiko

3. RAZISKOVALNE SKUPINE – INŠTITUTI, in sicer:

- 3.1. Inštitut za družboslovne študije
- 3.2. Inštitut za oljkarstvo, znotraj katerega deluje infrastrukturna enota:
 - 3.2.1. Laboratorij inštituta za oljkarstvo
 - 3.2.2. Oddelek za javne službe s področja oljkarstva
- 3.3. Inštitut za jezikoslovne študije
- 3.4. Inštitut za kineziološke raziskave, znotraj katerega deluje infrastrukturna enota:
 - 3.4.1. Laboratorij IKARUS
- 3.5. Inštitut za zgodovinske študije
- 3.6. Pravni inštitut
- 3.7. Inštitut za filozofske in religijske študije
- 3.8. Mediteranski inštitut za okoljske študije
- 3.9. Inštitut za vedenjsko ekonomijo
- 3.10. Inštitut za vinogradništvo in vinarstvo

4. INFRASTRUKTURNE ENOTE – CENTRI IN LABORATORIJI, in sicer:

- 4.1. Center za raziskovanje javnega mnenja
- 4.2. Mediteranski center zdravja
- 4.3. Center za beneško zgodovino in kulturno dediščino
- 4.4. Center mediteranskih kultur
- 4.5. Center za azijske študije
- 4.6. Center za upravljanje projektov
 - 4.6.1. Pisarna za mednarodne projekte
 - 4.6.2. Pisarna za nacionalne projekte
 - 4.6.3. Pisarna za prenos znanja in tehnologij

5. KNJIŽNICA

6. ZALOŽBA

11.3. Kadrovske preglednice

Plačna skupina	Delovna mesta	1.01.2025	01.01.2025 FTE	31.12.2025 plan	31.12.2025 FTE plan
skupaj B	DELOVNA MESTA PO UREDBI O PLAČAH DIREKTORJEV V JAVNEM SEKTORJU "B"	2	2	2	2
B	za nedoločen čas	0	0	0	0
B	za določen čas	2	2	2	2
skupaj H	RAZISKOVALCI "H"	71	48,90	71	49,5
H	za nedoločen čas	48	38,40	45	35,4
H	za določen čas	23	10,50	26	14,1
skupaj H 146. čl.	RAZISKOVALCI "H" - dopolnilno delo 146. člen ZDR	11	4,5	13	4,8
H 146. čl.	za nedoločen čas	0	0	0	0
H 146. čl.	za določen čas	11	4,5	13	4,8
skupaj H	MLADI RAZISKOVALCI "H"	15	15	16	16
H	za nedoločen čas	0	0	0	0
H	za določen čas	15	15	16	16
skupaj H	MLADI RAZISKOVALCI "H" - dopolnilno delo 146. člen	0	0	0	0
H	za nedoločen čas	0	0	0	0
H	za določen čas	0	0	0	0
Skupaj H vse kategorije	RAZISKOVALCI "H" + DOP + MLADI RAZISKOVALCI	97	68,4	100	70,3
skupaj I	STROKOVNI SODELAVCI (SKUPINA H; 02,03,09)	48	45,8	53	50,8
I	za nedoločen čas	38	36,5	38	36,5
I	za določen čas	10	9,3	15	14,3
skupaj J 146. čl.	DELOVNA MESTA STROKOVNI SODELAVCI, SKUPINA H - dopolnilno delo 146. člen	1	0,2	1	0,2
J 146. čl.	za nedoločen čas	0	0	0	0
J 146. čl.	za določen čas	1	0,2	1	0,2
skupaj vsi	SKUPAJ ZA REDNI DELOVNI ČAS	136,00	111,70	142,00	118,30
skupaj vsi 146. čl.	SKUPAJ dopolnilno delo 146. člen ZDR	12	4,7	14	5
skupaj vsi	SKUPAJ	148	116,4	156	123,3
skupaj vsi	za nedoločen čas	86	74,9	83	71,9
skupaj vsi	za določen čas	62	41,5	73	51,4

Obrazložitev: Na ZRS Koper je bilo na dan 1. 1. 2025 zaposlenih skupaj sto osemindeset (148) javnih uslužbencev oziroma 116,4 FTE. Na dan 31. 12. 2025 se planira povečanje števila zaposlenih na sto šestdeset (156) javnih uslužbencev oziroma 123,3 FTE.

Razlika v številu zaposlenih med 1. 1. 2025 in 31. 12. 2025 je v osmih (8) osebah, razlika v številu zaposlenih na podlagi FTE pa 6,90 FTE. Povečanje zaposlitev je posledica novo pridobljenih projektov.

V letu 2025 se planira 24 zaposlenih, ki bodo vključeni v pedagoški proces.

Preglednica: Načrtovano število zaposlenih na dan 1. 1. 2025 po virih financiranja, realizacija na dan 1.1.2024 in

Viri	Dovoljeno ali ocenjeno število zaposlenih 1. januarja 2025 kot je določeno v kadrovskih načrtih za leto 2024 (ZADNJI REBALANS KADROVSKEGA NAČRTA ZA LETO 2024)	Število zaposlenih 1. januarja posameznega leta (Realizacija 1. 1. 2025)	Dovoljeno ali ocenjeno število zaposlenih 1. januarja naslednje leto (Načrt 1. 1. 2026)
1. državni proračun	6,5	6,5	6,5
2. proračun občin	1	1	1
3. ZZS in ZPIZ	0	0	0
4. druga javna sredstva za opravljanje javne službe (na primer takse, pristojbine, koncesnine, RTV-prispevek)	0	0	0
5. sredstva od prodaje blaga in storitev na trgu	1,5	1,5	1,5
6. nejavna sredstva za opravljanje javne službe	0	0	0
7. sredstva prejetih donacij	0	0	0
8. sredstva EU ali drugih mednarodnih virov, vključno s sredstvi sofinanciranja iz državnega proračuna	34,8	35,52	40,02
9. sredstva proračuna za zaposlene iz prvega, drugega in tretjega odstavka 25. člena Zakona o zdravniški službi (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 58/08, 107/10 – ZPPKZ, 40/12 – ZUJF, 88/16 – ZdZPD, 40/17, 64/17 – ZZDej-K, 49/18, 66/19, 136/23 – ZIUZDS in 35/24 199/21) in iz tretjega odstavka 34. člena ZZDej	0	0	0
10. sredstva iz sistema javnih del	0	0	0
11. sredstva stabilnega financiranja, raziskovalnih projektov ter sredstva za projekte in programe, namenjene za internacionalizacijo, odprtost in kakovost v izobraževanju in znanosti	71,78	71,78	74,28
SKUPNO ŠTEVILO VSEH ZAPOSLENIH OD 1. DO 11. TOČKE	115,58	116,3	123,3
ŠTEVILO ZAPOSLENIH, KI SE FINANCIRAJO IZ 1., 2., 3. in 4 TOČKE	7,5	7,5	7,5
ŠTEVILO ZAPOSLENIH, KI SE FINANCIRAJO IZ 5., 6., 7., 8., 9., 10. in 11. TOČKE	108,08	108,8	115,8

Obrazložitev:

Število zaposlenih po virih financiranja je načrtovano glede na razpoložljive prihodke. V FN 2025 na dan 1. 1. 2026, v primerjavi z načrtom 2025, načrtujemo povečanje števila zaposlenih za 7,72 FTE.

Na dan 1.1.2026 načrtujemo povečanje števila zaposlenih, v primerjavi z realizacijo na dan 1. 1. 2025 in sicer na viru sredstev stabilnega financiranja, raziskovalnih projektov ter sredstva za projekte in programe, namenjene za internacionalizacijo, odprtost in kakovost v izobraževanju in znanosti.

Na sredstvih EU ali drugih mednarodnih projektih bo na dan 1.1.2026 v primerjavi z realizacijo na dan 1.1.2025 prišlo do povišanja števila zaposlenih zaradi novo pridobljenih projektov, ter projektov (NOO – Krpan in Spoznaj).

Načrtovane upokojitve in odpuščanja iz poslovnih razlogov (presežni delavci):

V letu 2025 se ne planira odpuščanj iz poslovnih razlogov. ZRS Koper bo le v izjemnem primeru, v kolikor ne bo mogoče ukrepati drugače, posegel po ukrepih odpuščanja iz poslovnih razlogov, v kolikor bodo za ta ukrep podani vsi zakonski razlogi.

V letu 2025 ne načrtujemo nobenih upokojitev javnih uslužbencev.

Tabela: Zaposleni raziskovalci po plačnih (pod)skupinah in spolu na dan 31. 12. 2025 v osebah

	Moški	Ženske	Skupaj
RAZISKOVALCI	37	33	70
(DM plačne podskupine H1, brez DM H017002, H017003, H018001 in brez zaposlenih po 147. členu ZDR-1)	10	3	13
RAZISKOVALCI – dopolnilni delovni čas (147. člen ZDR-1)			
(DM plačne podskupine H1, brez DM H017002, H017003, H018001)	7	10	17
MLADI RAZISKOVALCI			
(DM H017002, H017003 IN H018001)	54	46	100

Tabela: Zaposleni raziskovalci po plačnih (pod) skupinah in spolu na dan 31.12.2025 v FTE

	Moški	Ženske	Skupaj
RAZISKOVALCI	22,8	26,28	49,08
(DM plačne podskupine H1, brez DM H017002, H017003, H018001 in brez zaposlenih po 147. členu ZDR-1)			
RAZISKOVALCI – dopolnilni delovni čas (147. člen ZDR-1)	3,1	1,7	4,8
(DM plačne podskupine H1, brez DM H017002, H017003, H018001)			
MLADI RAZISKOVALCI	7,00	9,40	16,4
(DM H017002, H017003 IN H018001)			
SKUPAJ	32,9	37,38	70,28

12. ENAKOST SPOLOV:

Znanstveni svet ZRS Koper je na svoji 23. redni seji dne 30.3.2021 sprejel Akcijski načrt za uveljavljanje enakosti spolov. Gre za temeljni dokument pripravljen v sodelovanju z raziskovalkami/-ci in Upravo ZRS Koper. Cilj dokumenta sledi ciljem projekta R&I PEERS: prekiniti z ustaljenimi spolno pristranskimi praksami ter z nezavednimi (nenapisanimi, neformalnimi, nevidnimi) pravili, ki omejujejo udeležbo in uspešno kariero žensk in mladih na začetku kariere na področju znanosti in s tem prispevati k uveljavljanju enakosti spolov v raziskovanju. Vsebina dokumenta je bila definirana na podlagi raziskovanja širših, strukturnih dejavnikov, ki vplivajo na možnosti raziskovalk/-cev v slovenski družbi, in preučevanja posebnosti organizacijske strukture, kulture in prevladujočih praks na ZRS Koper. Usmerjen je na pet področij, na katerih želimo uveljaviti oziroma okrepiti enake možnosti raziskovalk/-cev tako glede na spol kot glede na druge značilnosti, ki opredeljujejo njihov položaj (spolna, etnična, verska pripadnost idr.) Ta področja so:

- enake možnosti spolov pri zaposlovanju in kariernem napredovanju – (v tej fazi se bomo osredotočili na mentorstvo);
- uravnotežena zastopanost spolov na vodilnih in odločevalskih položajih, nagrajevanju in znanstveni odličnosti;
- usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja;
- upoštevanje dimenzije spola v vsebini raziskav in poučevanja (spolno vključujoč jezik v raziskavah, promocijskem materialu in uradnih dokumentih);
 - ukrepi za preprečevanje nasilja na podlagi spola, vključno s spolnim nadlegovanjem (ozaveščanje glede enakosti spolov).

V letu 2024 je Komisija za enake možnosti aktivno delovala na področju zagotavljanja enakih možnosti v delovnem okolju. V sklopu svojih dejavnosti je izvedla več pomembnih ukrepov in aktivnosti, ki prispevajo k izboljšanju enakosti spolov ter delovnih pogojev za vse zaposlene.

Eden izmed ključnih dosežkov komisije je bila posodobitev Akcijskega načrta enakosti spolov. Načrt je bil prilagojen aktualnim izzivom in potrebam zaposlenih ter vključuje konkretne ukrepe za povečanje vključenosti in enakih priložnosti na vseh ravneh organizacije.

Na podlagi sprejetega Pravilnik o delavskem zaupniku/ci za zdravje in varnost pri delu je potekala tudi izvolitev nove delavske zaupnice, ki bo v prihodnjem obdobju zastopala interese zaposlenih in skrbela za uresničevanje načel enakosti v delovnem okolju. S tem je komisija okrepila glas zaposlenih in izboljšala mehanizme komuniciranja med delavci in vodstvom.

Organizirano je bilo predavanje na temo usklajevanja zasebnega življenja s poklicnim in sprejet je bil Pravilnik o postopku notranje prijave skladno z Zakonom o zaščiti prijaviteljev (opredeljena vloga in okvir zaupnika za anonimno poročanje o nespoštljivem obnašanju, zlorabi položaja in nadlegovanju na delovnem mestu).

Komisija za enake možnosti bo tudi v prihodnjem letu nadaljevala s svojim delom in si prizadevala za izboljšanje pogojev enakosti v organizaciji. Prihodnje aktivnosti bodo usmerjene v nadaljnje izvajanje ukrepov iz

posodobljenega Akcijskega načrta enakosti spolov ter spodbujanje dialoga in ozaveščanja o pomembnosti enakih možnosti za vse zaposlene.